

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Slika se je izpremenila

Zelo zanimiva in značilna je borba proti komunizmu, ki jo je ob odobravanju vsega rodoljubnega ljudstva začel sedanji francoski režim. Pomeni namreč borbo zoper notranjega sovražnika, ki je 20 let stabil in razdiral narodne sile Francije, pri čemer je užival ne samo popolno svobodo v smislu francoske ustave, ampak tudi vso podporo režimov, ki so bili vsi po svojih najboljših vplivnih političnih osebah v oblasti framaonstva. Danes so prav ti ljudje bili prisiljeni, da napovedo komunizmu boj do uničenja, ker bi bilo pač več kot nesmiselno, ako bi sinovi francoskega ljudstva morali prelivati kri v borbi na zapadni fronti za idejo, proti kateri stoji danes oborožena vsa Sovjetija kot sovražnik zapadne demokracije, medtem ko bi v notranji politiki Francije zavezniki boljševizma, udinjani Stalinu, imeli proste roke za svoje protinacionalno delovanje. Zato vidimo, kako danes Daladierov notranji minister g. Albert Sarraut, ki je svoj čas kot notranji minister v dveh vladah ljudske fronte dajal boljševikom polnega razuma in je bil eden najbolj navdušenih zagovornikov in podpornikov rdečega režima v Španiji, danes v francoski zbornici izjavlja, da ne bo »opustil prav ničesar, da se iztrebi boljševiška kuga, ki se je razpasla po vseh kotih domovine.« Kdor je poklical v deželo duhove razdejajnja, jih je sedaj primoran izganjati...

Svoj čas so francoski svobodomiselniki, ki jih vodi framaonska loža — tudi Sarraut je njen odlični član — napadali kot nazadnjake vse, ki so zahtevali borbo zoper komunizem v imenu francoske krščanske in narodne kulture, čije simbol je sveta Ivana d'Arc, in prav Sarraut in njegovi prijatelji so bili, ki so v nasprotju s svobodomiselnimi tradicijo Francije plenili desničarske liste in razpuščali njihove stranke, da se ne bi ustvarila protikomunistična fronta. Vsi pravi francoski rodoljubi, četudi niso imeli nobene zveze z avtoritarnimi ideologijami in režimi, so bili proglašeni kot fašisti, kadar so apelirali na nacionalna čustva Francije, da bi se izkoreninilo zlo mednarodnega boljševizma, ki je imel v Franciji svojo glavno ekspozituro za razkristjanjenje in raznarodenje ter revolucioniranje Evrope v smislu sovjetskega brezboštva. Danes se je ta slika popolnoma izpremenila.

Danes izjavlja na primer znani g. Frossard, ki ima veliko vlogo v francoskem marksističnem strokovnem pokretu, v katerem je z drugimi vred stal na čelu skrajnega krila, v svojem listu »La Justice«: »Danes pred 21 leti, ko je bilo konec vojne, sem mislil, da boljševiška revolucija pomeni novo dobo in da bo po svojih geslih in navdušenju osvobodila človeštvo. Jaz se lahko opravičujem samo s tem, da sem bil takrat star šele 25 let. Počasi sem uvidel, da boljševizem s svojim razvrednotenjem vseh moralnih vrednot zaslužuje narode, katerim je obljubil, da jih bo osvobodil. Njegova tiranija je najhujša od vseh, ker je pripravljena za svoje brezčloveške ideje in cilje prelivati potoke krvi in jih je tudi v resnici prelila. Ruska revolucija je v enem četrtoletju stala človeštvo več krvi, kakor najbolj krvava vojna.« O Frossardu pravijo, da bo dobil v sedanji borbi proti komunizmu važno nalogo v vladi.

Tako so se vladni krogi in intelektualci pridružili čustvovanju in volji vsega še nepokvarjenega francoskega naroda, ki je instinktivno začutil nevarnost boljševizma, ki je nasprotoval vsej kulturni tradiciji Francije in njenim velikim idealom prave svobode in bratstva ter vzajemnosti narodov. Po krivdi framaonskih režimov pa se je komunizem bil precej zaril v gotove plasti in ubežni poslanci Duclos, Thorez in Marty

Tretji dan zagrebskega obiska Knežja dvojica si ogleduje razne kulturne znamenitosti Zagreba

Zagreb, 16. januarja. AA. Po slavnostni predstavi v narodnem gledališču, ki sta se je udeležila tudi knez Pavle in kneginja Olga, je jugoslovansko častniško združenje priredilo v prostorih avtokluba družabni večer v čast tujih častnikov.

karjev, ki so o priliki knežjega obiska v Zagrebu prišli tja. Ta družabni večer so obiskali tudi ministri dr. Čubrilo, dr. Krek, dr. Konstantinović, dalje šef osrednjega tiskovnega urada Milojevič ter številni tuji in domači častniki.

Knez namestnik Pavle v kulturnih domovih

Zagreb, 16. jan. b. Danes dopoldne je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle obiskal razne kulturne ustanove v Zagrebu.

Točno ob 11 je dvorni avto pripeljal pred

etnografski muzej

in knez namestnik Pavle je v spremstvu bana banovine Hrvatske dr. Subašića dobro razpoložen odšel v etnografski muzej. Tam ga je s toplimi besedami pozdravil upravnik muzeja dr. Milovan Gavazzi. Po krajšem pozdravu je spremljal kneza ter ostalo spremstvo v sam muzej. Knez namestnik Pavle je kazal največje zanimanje za one predmete, ki potekajo od kmetov ter se ustavi pred kmečkimi sobo iz Deževce, pregledal zagorsko sobo iz Rimkovec ter se živahno zanimal za starejše predmete našega kmečkega gospodarstva. Posebno dolgo si je ogledoval vitrine, v katerih so bile hrvatske narodne noše. Kneza namestnika so najbolj zanimale narodne noše iz zagrebske okolice. Bogate kmečke narodne noše iz Podravine, iz Karlovca, iz okolice Siska itd. so napravile na kneza namestnika Pavla posebno globok vtis. Knez namestnik se je zelo živahno zanimal za potrebe muzeja in dejal, da je ta zgradba brez dvoma premajhna, da bi sprejela in razporedila vse ono, kar ima. Nato je pregledal še druge oddelke. V cerkvenem oddelku se je posebno živo zanimal za model cerkve iz 17. stoletja iz vasi Sedlovice, ki si ga je temeljito ogledal. V isti dvorani so bile položene tudi skrinje, ki so zbudile posebno zanimanje princa Pavla. V oddelku, kjer so bile razstavljene durmitske narodne noše, se je knez prav tako zelo zanimal. Posebno pozornost pa je zbudila prekrasna puška ter ostali starinski predmeti.

V prvem nadstropju je knez ogledoval razne predmete in jih spremljal s komentarji. V priliki si je princ Pavle ogledal izredno bogato zbirko iz Konga. Zanimala pa so ga tudi ribiške naprave. Zlasti zadovoljen je bil z materijalom, ki ga je našel v etnografskem muzeju ter je pri izhodu dejal upravniku: »To je bil le letični pregled, ker žal nimam dovolj časa, da bi si ogledal vse tako, kakor bi si želel. Upam pa, da bom imel še kdaj priložnost ogledati si te dragocene predmete.« Knez namestnik se je opravičil, da je prišel sam brez svoje soproge kneginje Olge, ki je morala napraviti številne obiske drugje. Upravnik muzeja je kneza namestnika prosil, da se vpiše v spominsko knjigo. V njej so mu pokazali zanimive slike in skice raznih narodnih noš.

Po pregledu etnografskega muzeja je odšel knez s svojim spremstvom v moderno galerijo slik na Zrinjevcu, od tam pa je šel na Trg Kralja Petra ter si ogledal novi

umetniški paviljon

ki je izdelan po zamisli Ivana Meštrovića. Ob vhodu ga je pričakoval sam Ivan Meštrović. Dalje so ga pričakovali prof. Kljaković, slikar Ivan Režek, prof. Jirovšek in drugi. Knez je bil naravnost iznenaden nad urejenostjo tega paviljona. Dalje časa je ostal v razgovoru z Ivanom Meštrovićem. V spremstvu ministra dvora Antića in bana dr. Subašića ter navzočih, ki so ga čakali, je pregledal vse prostore ter se najprej zadržal v oddelku skulpture, nato pa je pregledal še ostale slike in predmete v tej galeriji. Princ Pavle je s polnim razumevanjem in kot poznavalec likovne umetnosti z največjim zadovoljstvom opazoval posamezne slike. Ko je odhajal iz galerije, se je poslovil od umetnikov, prebivalstvo pa mu je priredilo viharne ovacije in vzklikalo: »Živel knez namestnik Pavle!«

se nahajajo danes na mejah Francije, od koder skušajo organizirati ilegalno komunistično propagando v domovini, kjer se pod nedolžnimi videzi še vedno skriva dosti komunističnih agentov. Francoski narod bo komunistični strup iz sebe gotovo izločil, ni pa brez zanimivosti, da ga morajo prvi preklinjati oni, ki so mu svoj čas kumovali in ga negovali.

Jugoslovansko akademijo znanosti

V svečani dvorani sta ga pričakovala predsednik profesor Albert Bazala in podpredsednik Honde. Dalje so bili navzoči tajnika Boranić in Fancev, ravnatelj Strossmayerjeve galerije slik

Nato je šel v

Jugoslovansko akademijo znanosti

V svečani dvorani sta ga pričakovala predsednik profesor Albert Bazala in podpredsednik Honde. Dalje so bili navzoči tajnika Boranić in Fancev, ravnatelj Strossmayerjeve galerije slik

Slika iz slavnostne večerje v banski palači v Zagrebu dne 15. t. m.

dr. Schneider in številni člani akademije. Pred Akademijo znanosti in umetnosti se je zbrala ogromna množica ljudstva, ki je viharno pozdravljala visokega gosta. Ko je knez prišel v akademijo, so ga predsednik akademije s podpredsednikom in tajniki toplo pozdravili. Predno je vstopil v samo zgradbo, se je navzočim zahvalil za ljubeznjiv in prisrčen sprejem.

Predsednik Akademije dr. Albert Bazala je pozdravil Nj. Vis. kneza namestnika s sledečim kratkim nagovorom:

»Vaše kr. Vis.! Imam veliko čast pozdraviti Vas v tem hramu, posvečenem znanosti in umetnosti. To storim tem laže, ker vem, da je Vaše kr. Vis. velik poznavalec umetnosti in spoštovalec naučnega duha in da je Vaše Vis. v polnem soglasju z ustanoviteljem naše akademije Josipom Jurijem Strossmayerjem, ki je bil pripravljen o tem, da se samo na duhovnih vrednotah, na resnici, pravičnosti, časti in lepoti lahko gradi človeka dostojno življenje. Ko Vas pozdravljam, Vas prosim, da boste tako ljubeznjivi, da svojo pozornost posvetite temu našemu skromnemu prostoru in blagu, ki se v njem nahaja.«

Knez se je zahvalil za pozdrav, nakar si je ogledal svečano dvorano s slikami ustanovitelja Akademije Josipa Jurija Strossmayerja in pokojnega pokrovitelja nadškofa dr. Ant. Bauerja. Nadalje si je princ Pavle ogledal doprsne kipe blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in škofa Strossmayerja. Ogledal si je tudi dva velika francoska goblina, od katerih eden prikazuje taborišče, drugi pa vojno. Ta svečana dvorana je napravila na visokega gosta globok vtis. Nato so odhajali kneza namestnika v svečan salon predsednika akademije, kjer mu je arhivar Ivšić razkazal najstarejše glagolske spomenike iz 12. in 13. in

15. stoletja. Posebno zanimanje je pokazal visoki gost za stare cirilske spomenike »Ilovička krnjača« iz l. 1262, ki podaja cerkveno pravo, dalje »Lipjanski crtači minej« (legenda iz življenja svetnikov, ki je pisana pred kosovsko bitko). Nadalje se je princ Pavle zanimal za rokopis »Zbornik« Vladislava Gramatika iz l. 1469. ter si je ogledal tudi najstarejše zagrebske sodne spise iz let 1355—1553. Ves čas ogledovanja je postavljala razna vprašanja, tako da so bili vsi iznenadeni nad poznavanjem najstarejše književnosti in umetnosti. Predsednik je prosil nato visokega gosta, naj se vpiše v spominsko knjigo, ki je bila izgotovljena l. 1931. in v kateri se je najprej vpisala Nj. Vel. kraljica Marija, nato pa blagopokojni kralj Aleksander I. Potem se je podpisal v njo zagrebski nadškof dr. Ante Bauer, 25. oktobra 1939 pa se je v njo podpisal mestni poverjenik Mate Starčević. Knjiga je umetniško delo Kirina. V začetku knjige so besede iz govora pokojnega kralja Aleksandra, ki jih je izrekel 1918. leta kot regent. Po podpisu Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla se je vpisal v zlato knjigo tudi ban banovine Hrvatske dr. Ivo Subašić.

Knez namestnik Pavle je nato odšel v drugo nadstropje v Strossmayerjevo galerijo. Spremljala sta ga prof. Schneider, upravitelj galerije, in član akademije prof. Vladimir Pečić. Obisk kneza namestnika je bil zelo zanimiv in značilen, ker je znano, da je on velik poznavalec umetniškega ustvarjanja. Čeprav se mu je mudilo, da obišče paviljon kralja Petra I. in hrvatskega metropolita nadškofa dr. Alojzija Stepinca, se je vendarle dolgo časa zadržal v galeriji ter si ogledal skoraj vse slike. Večkrat je pri ogledovanju slik vzkliknil: »To je krasno, to je zelo dobro!« Knez Pavle je osvojil simpatije vseh navzočih članov akademije, ki so delali opazke: »Knez namestnik je kakor domač,« »Fina umetniška duša« in podobno.

V nadškofijskem dvorcu

Umetniški paviljon je zapustil v družbi bana hrvatske banovine dr. Subašića in ministra dvora Milana Antića ter je nato odšel v nadškofijski dvorec. Pred nadškofijskim dvorcem je bila častna straža nadškofa. Ob vhodu v dvorano je pričakoval visokega gosta škof baron Salih Seevich, ki je spremljal kneza namestnika v dvorano. Tam ga je pričakoval hrvatski metropolit, zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepinac, ki ga je odpeljal v poseben salon. Tam sta se dolgo časa razgovarjala. Knez namestnik Pavle je dopustil fotoreporterjem, da pridejo v salon ter da ju skupaj fotografirajo. Princ Pavle je izrazil željo, da si ogleda cerkev, kamor ga je spremlil nadškof s spremstvom. Knez je dejal, da si bo prvi priliki ogledal tudi bogato zakladnico, ki jo sedaj zaradi pomanjkanja časa ne more pogledati. Potem se je prisrčno poslovil od nadškofa dr. Alojzija Stepinca.

Kneginja Olga obiskuje humanitarne in socialne ustanove

Zagreb, 16. januarja. AA. Danes dopoldne malo po 11 je obiskala Nj. kr. Vis. kneginja Olga dijaško kuhinjo kraljice Marije v Meduličevi ulici. V njenem spremstvu sta bili banica ga. Vlasta Subašić in dvorna dama ga. Lozanić. Ta dijaška kuhinja je obenem tudi srednješolsko zavetišče. Predsednica te ustanove ga. Posilović je pozdravila kneginjo Olgo ter jo vodila skozi vse prostore. Nj. kr. Visočanstvo se je zanimalo za posamezne podrobnosti ter izrazilo svoje zadovoljstvo predsednici Posilovićevi. Iz dijaške kuhinje je kneginja Olga odšla v mestno otroško zavetišče na Jordancu v spremstvu ge. Subašićeve in ge. Lozanićeve. Tu jo je sprejel poverjenik mesta Zagreba Starčević s soprogo ter ji razkazal to izredno sodobno zavetišče. Kneginja Olga je bila zelo presenečena in zadovoljna nad to mestno ustanovo in je nekajkrat dejala: »To je izvrstno, ali« »To je krasno.«

Za tem je obiskala mestno otroško zavetišče na Jordanovcu, kjer jo je pričakoval župan Starčević s soprogo in mestnim senatorjem Jernejem. Mestna občina ima v tem zavetišču nad 200 šolskih otrok. Kneginja Olga je bila zadovoljna nad programom, ki je bil prirejen njej na čast. Po pregledu tega zavetišča je odšla v dečje zavetišče na Laščini, kjer si je ogledala štiri paviljone in

z velikim zanimanjem zasledovala program, ki so ji ga priredili siromašni otroci. Dejalo je, da bi ji bilo žal, če bi odšla iz Zagreba, ne da bi videla to zavetišče. Okrog 12.30 se je odpeljala v dvorec.

Zagrebska akademija znanosti in hrvatski ban

Zagreb, 16. jan. b. Ban dr. Ivan Subašić je podpisal odlok, s katerim ne odobrava sklepa izredne skupščine Jugoslovanske akademije umetnosti in znanosti v Zagrebu, na kateri je bilo sklenjeno, da se naziv te akademije spremeni v »Hrvatska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu«. Prepuščeno je hrvatskemu saboru, da on odloči, ali se bo današnja Jugoslovanska akademija umetnosti in znanosti spremenila v Hrvatsko akademijo znanosti in umetnosti.

Slika iz slavnostne večerje v banski palači v Zagrebu dne 15. t. m.

Politični zapiski

Judovska prireditev v Ljubljani

List »Ravnopravnost«, ki služi namenom narodne obrambe ter izhaja v Belgradu, je v zadnji številki prinesel tole sporočilo: »Glasilo zveze cionistov Jugoslavije, »Zidov«, je v zadnji številki poročal: Dne 10. decembra je bil prvi nešef kenta Akibe v Ljubljani. Mnogo njih, ki ne poznajo razmer v Ljubljani, niso niti vedeli, da tamkaj živi judovska skupnost. Ta skupnost je bila precej dolgo časa brez vsakega stika z judovstvom. Le po zaslugi svoje notranje sile se je tudi ta skupina obrnila popolnoma asimilacije. In spet je bila mladina tista, ki je dosegla stik z judovstvom. Sama prireditev se je začela ob 5 popoldne. Navzočno je bilo vse judovstvo Ljubljane. Bilo je prvokrat, da je ta judovska skupnost bila navzočna pri mladinskem srečanju. Nato poroča list, da so prepevali judovske nacionalne pesmi, prižigali svečke, da je govoril H. Vera o ciljih cionizma ter da so nastopili tudi zborovniki iz Zagreba. Nato pa so deklamirali, peli, plesali ter prepevali hebrejske pesmi. »Z zborom in drugimi palestinskimi pleši je bila ta lepa prireditev končana.« — List »Ravnopravnost« dodaja: »Po pravičnih podatkih je v Sloveniji 820 Judov, ki pa žive po večini v Prekmurju. Ti Judje pa niso slovenske narodnosti.«

Hrvatska zaščita postala zakonita

Mačkovo glasilo Hrvatski Dnevnik od nedelje poroča, da je Hrvatska zaščita, ki deluje kot nelegalna organizacija že od leta 1935, postala zdaj zakonita organizacija, ker je banska oblast banovine Hrvatske dne 13. januarja t. l. potrdila njena pravila. Kakor znano, je Hrvatska zaščita, poš in na konjih, meščanska in seljačka, dne 14. t. m. uradno spremljala knežjo dvojico ob njenem prihodu v Zagreb.

Sv. Sava v hrvatskih šolah

Narodne novine, uradno glasilo banovine Hrvatske, prinašajo tale zapis prosvetnega oddelka: »Na dan sv. Save, dne 27. t. m., naj bo tudi letos šolski praznik za učence vseh šol na področju banovine Hrvatske, in sicer naj učenci vzhodno pravošolne vere s svojimi veroučitelji in učitelji iste vere ta dan obhajajo po isti tradicionalni navadi, toda v smislu šolskih določil.«

Sprememba imena zagrebske akademije

Nekateri listi so poročali, češ da bo hrvatski ban dr. Subašić podpisal sklep Zagrebske akademije znanosti, ki je sklenila, naj se ime jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu spremeni v Hrvatsko akademijo znanosti in umetnosti. Zdal pa poročajo hrvatski listi, da ban tega sklepa ne bo podpisal, marveč je zadevo prepuštil hrvatskemu saboru, ki naj reši, kadar se bo sešel.

Sklepi muslimanskih društev

Kakor so pred nekaj tedni v Doboju priredili zborovanje vsa srbska kulturna društva, tako so zdaj muslimani priredili v Doboju sestanek svojih društev. Ta sestanek je bil končan s sklepom, naj se ustanovi meddruštveni odbor vseh muslimanskih društev, ki naj skrbi za korist mesta Doboja in okolice. Nato je bilo sklenjeno, ker ima Doboju absolutno muslimansko večino, da se v Doboju postavi spominski dom v spomin padlim muslimanom, ki so padli v bojih z avstrijsko okupacijsko armado leta 1878. To zahtevno so dobojski muslimani mogli izraziti šele zdaj, češ, ker je prej pod Avstrijo in tudi v Jugoslaviji prvih 20 let niso mogli izraziti.

Bunjevci pridejo pod srbsko banovino

V novosadskem »Danu« je voditelj Bunjevcev dr. Miro Ivković-Ivandić napisal članek, kako naj se Bunjevci orijentirajo, v katero banovino naj gredo. V svojem daljšem članku naglašja, da so Bunjevci sicer Hrvati in katoličani, da pa bodo pripadli srbski banovini. V tem smislu konča ter pravi: »Iz omenjenega lahko vsak objektivno opazovalec sklepa, da bodo Bunjevci-Hrvati po sili razmer pripadli srbski enoti, prav tako, kakor so Ličani-Srbi po sili tamkajšnjih razmer pripadli hrvatski enoti. To pa ne pomeni, da bi morali pretrgati vse, celo svoje kulturne vezi, z rodnimi brati v banovini Hrvatski. Celotno, ki bi živeli v tuji državi, bi teh vezi ne smeli pretrgati. Tem bolj pa bodo te vezi čvrste, ker bomo oboji živeli v eni državi — Jugoslaviji. Ne bomo obupavali zaradi tega, ker ne moremo pripadati banovini Hrvatski, ker mislimo, da je morda celo bolje, če ostanemo zunaj nje. Mi veli, Srbi, Hrvati in Slovenci pripadamo eni jugoslovanski materi, naš ideal je jugoslovanstvo, ki ga dosežemo po srbevu, hrvatsvu in slovenstvu. In lažje bomo prišli do tega ideala, če bomo drug z drugim pomožani.«

Demokrati zoper volivni zakon

Bivši demokratski minister in voditelj dr. Pera Marković je v belgrajski »Pravdi« priobčil članek o novem volivnem redu, kjer je izrekel slabo sodbo o njem. Med drugim pravi: »Sestava volivne liste ni demokratska. Veljavnost državne liste je vezana z veljavnostjo 15 okrožnih list. Če kaka stranka hoče sestaviti pravilno listo, potrjene od sodišča, bo njeno pravo odvisno od tega, ali bo potrjena državna lista, katero pa bodo predlagale čisto druge osebe. Torej ni mogoče, ko je državna lista že potrjena, da bi v nadaljnjem roku mogla dati potrditi svoje liste še po drugih okrajih. Imuniteta naj bi veljala od dneva volitev. Tudi bi ne bilo treba dovoljevati, da bi smeli kandidirati državni dobavitelji in podjetniki. Zdi se, da bodo podpisniki liste morali listo predložiti sodišču osebno, kar je nepotrebno. Treba bi bilo tudi odločiti, da bi za potrdila in druge spise v zvezi z izročitvijo liste ne bilo treba plačati nobene takse. Prav tako bi bilo treba z novim volivnim redom spraviti v sklad zakon o volivnih imenikih.« Na koncu dr. Marković pravi, da je to samo del tehničnih napak novega volivnega reda, da pa bi o političnih napakah bilo treba še več govoriti.

Italijanski kolonisti se selijo iz Bosne

Hrvatski »Obzor« poroča: »Italijanski listi poročajo, da bodo vsi italijanski kolonisti, ki jih je Avstrija naselila v raznih krajih Bosne, preseljeni v Italijo, in sicer bodo naseljeni v novo ustanovljenem naselju Pomezija. Ena skupina italijanskih kolonistov je že zapustila Bosno. To so tisti Italijani, katere je Avstrija leta 1890 kolonizirala v vasi Mahovljane blizu Banjaluke. V tej skupini je bilo 93 družin s 385 člani. Izseljenci so vse svoje nepremičnine prodali državnemu erariju ali pa kmetom, drugo pa so odnesli s seboj. Drugi kolonisti iz iste vasi bodo v dveh skupinah preseljeni v Italijo do meseca maja tega leta.«

Knez namestnik Pavle v Kupincu

Prisrčni sprejem med potjo v Samoboru

Danes popoldne je knez namestnik Pavle iz Samobora odšel v Kupinac, da vrne obisk podpredsedniku vlade in predsedniku HSS, dr. Mačku. V spremstvu Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla je bil predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Maček, ban dr. Ivan Subašić, podban Ivan Krbeč ter šef zagrebske policije dr. Vragović. Knez se je najprej odpeljal do Samobora, kamor je prišel okrog pol 3. Tam so ga nad vse svečano sprejeli. V njegovem spremstvu so bili tudi drugi ministri in številni odličniki. V samem Samoboru se je zbralo nad 7000 oseb, ki so priredile visokemu gostu viharne ovacije. Skozi ves Samobor so bile razvignjene čete hrvatske kmečke zaščite. Pred vzhodom v Samobor je bil slavlolik z napisom: »Dobrodošli, na sami mestni hiši pa je bil napis »Živio knez namestnik Pavle!« Kneza namestnika je pozdravil predsednik organizacije HSS Bahovec, pevsko društvo »Jelka« pa je zapelo hrvatski pevski pozdrav. Zupanova hčerka Regović mu je dala šopek cvetja z besedami: »Vaše Visočanstvo! Izročam Vam ta šopek cvetja v imenu samoborskih Hrvatov ter Vam v njihovem imenu izražam našo najglobljo udanost in privrženost, želeč Vam, da bi Vam ta kratak obisk v našem dragem Samoboru ostal v trajno lepem spominu. Živeli!« Knez je sprejel cvetje in se prisrčno zahvalil. Dejal je: »Zelo sem ginjen nad lepim sprejemom. Knez namestnik se je sprehajal ob špalirju meščanov, ki so ga prisrčno pozdravljali. Nato je šel čez Sveto nedeljo v

spremljavo odličnikov, številnih častnikov in fotoreporterjev v Kupinac.

Točno ob štirih popoldne je prispel knez namestnik Pavle, pozdravljen nad vse prisrčno od kmetov in oddelkov kmečke zaščite s svojim spremstvom v Kupinac. Podpredsednik kr. vlade dr. Maček in predsednik HSS je že pričakoval svojega gosta s svojo soprogo in otroci ter ga pozdravil in ga spremil v svojo hišo.

Pet minut nato je prispela z avtomobilom tudi kneginja Olga, viharno pozdravljena od ljudstva. Podpredsednik vlade dr. V. Maček je pozdravil visokega gosta z besedami:

»Verujte mi, da si štejem zares v veliko čast, da Vas lahko pozdravim v svoji hiši.«

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je dobila številne šopek cvetja. Šolski otroci in narod pa so jim priredili prisrčne ovacije. Tudi možnarji so pokali.

Volivni red za hrvatski sabor objavljen

Zagreb, 16. jan. b. Današnje Narodne novine objavljajo uredbo o volivnem redu in ustroju sabora banovine Hrvatske. Uredba je podpisana v Zagrebu 14. januarja 1940. Podpisali so jo: knez namestnik Pavle, dr. Stanković, Perović, nosi pa tudi podpis bana dr. Ivana Subašića.

Vtisi v Belgradu

Vidni uspehi zagrebskega obiska

Belgrad, 16. jan. m. Tukajšnja politična in ostala javnost še nadalje z največjim zanimanjem in pozornostjo spremlja in zasleduje slovesno razpoloženje Zagreba in hrvatskega naroda ob prvem uradnem obisku Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla in Nj. kr. Vis. kneginje Olge prestolnemu mestu hrvatske banovine Zagrebu po srečno sklenjenem sporazumu s Hrvati in ugotavlja že sedaj vidne pozitivne rezultate tega obiska, ki so v glavnem naslednji:

1. Sporazum s Hrvati je dovršen in nobena sprememba na staro stanje ni več možna.
2. Z novim stanjem, ki ga je ustvaril sporazum s Hrvati, so zadovoljni ustavni činitelji, kraljevska vlada in hrvatski narod.
3. Vsi govori, vse številne manifestacije hrvatskega naroda, ki sta jih bila deležna Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in njegova vzvišena soproga kneginja Olga dokazujejo, da je zmaga zdrava jugoslovanska ideja, ki ne zanika treh narodnih individualnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Tuji listi o zagrebskih slavnostih

Belgijsko časopisje

Bruselj, 16. januarja. Vsi belgijski listi se bavijo z obiskom kneza namestnika Pavla v Zagrebu ter pišejo o velikem pomenu tega dogodka. Zlasti vsi podčrtavajo misli, ki so bile izražene v kneževem govoru. List »Independance Belge« zlasti obširno poroča ter komentira ta dogodek ter pravi med drugim, da je velikanske važnosti dejstvo, da Jugoslovani kompaktno in složno podpirajo zunanjo politiko Belgrade, kar bo v veliki meri pripomoglo, da se v južno-vzhodni Evropi ohrani mir. List naglašja, da imajo Hrvati v kneza namestnika zaupanje, kar se je zdaj manifestiralo v njihovi izjavi za rodovino Karadjordjevičev. Prav tako pišejo o tem dogodku drugi belgijski listi, kakor na primer »Dernier«, »Metropole«, »Nation Belge«.

Bolgarski tisk

Sofija, 16. januarja. Zadnje dni je ves bolgarski tisk poln poročil o zagrebskih slavnostih. Sofijski listi prinašajo dolga poročila v slikami knežje dvojice ob sprejemu v Zagrebu. Posamezne oddelke kneževskega govora prinašajo bolgarski listi z debelim tiskom. V splošnem bolgarski listi naglašajo velikanski pomen tega obiska za Jugoslavijo ter poudarjajo vdanost Hrvatov jugoslovanski kroni. Sofijski »Miro« je snočil prirejal uvodnik z naslovom »Nova doba v življenju jugoslovanske države«. — Sofijski »Slovac« je zagrebskim dnem tudi posvetilo uvodnik, ker naglašja velike državniške uspehe kneza namestnika glede ureditve države. Ta obisk odkriva nova pota sedne kraljevine, ki je končala notranje boje ter stopa zdaj na pot napredka in okrepitve. Vsi listi naglašajo, da so ti dnevi za Jugoslavijo zgodovinskega pomena.

Francoski listi

Paris, 16. januarja. Vsi pariški listi so takoj početka na vidnih mestih prinesli poročila o navdušenem sprejemu jugoslovanske knežje dvojice v Zagrebu. Tako s oporočali z nezmanjšanim zanimanjem tudi drugi dan. — »Petit Parisien« naglašja, kako je Zagreb navdušeno sprejel kneza namestnika Pavla in in kneginjo Olgo, katerima so hrvatske organizacije izročile spomeniko, kjer jima je izrečena dobrodošlica na hrvatskih tleh. List prinaša obširen izvešček iz knežjega govora. — List »Matin« naglašja, kako se je Zagreb navdušeno pripravil na sprejem in kako je potem sprejel knežjo dvojico, kjer so sodelovale velike množice hrvatskega ljudstva. — »Excelsior« ima o sprejemu in pripravah obširno poročilo. — Prav tako obširno poroča »Figaro«, ki naglašja udeležbo velikih ljudskih množic. — Zlasti poudarja sodelovanje širokih hrvatskih množic list »Action Française«. Prav tako listi »Ordre«, »Petit Journal« in »Epoque«. Vsi podčrtavajo knežev govor o slogi na znotraj ter miru na zunan ter sklepajo, da je kneževa politika rodila za Jugoslavijo bogate sadove.

Madžarski listi

Budimpešta, 16. januarja. Že dva dni se madžarsko časopisje obširno bavi z zagrebskimi slavnostmi dogodki ter jim pridaja velik pomen. Dasi imajo listi zdaj drugih zunanje političnih novic mnogo, so vendar vsi madžarski listi temu dogodka dali več prostora, kar jasno kaže, kako pomemben je. »Pester Lloyd« je posvetil zagrebskim slavnostim skoro celo stran. List v celoti prinaša zlasti knežev govor ter ga komentira. Drugi listi naglašajo, da je sodelovalo pri slavnostih v nedeljo nad 200.000 Hrvatov.

Za nadaljnjo državno preureditev in mir!

Ponekod se pojavlja mišljenje, da sporazum, ki ga je podpisal predsednik vlade Dragiša Cvetković in voditelj Hrvatov dr. Vladko Maček, doleži, da bi se morale najprej izvesti poslanske volitve. Toda to ni točno. Sporazum sam pravi, da bo vlada v soglasju s merodajnimi činitelji pripravila vse, kar je potrebno za preureditev državne skupnosti. Torej vlada, ne pa narodna skupščina, bo, kakor smo že ponovno omenjali, morala samo ustvarjeno stanje na podlagi § 116 ustave odobriti, spreminiti ali pa odkloniti. Sporazum nadalje določa, da se bo definitivni obseg banovine Hrvatske določil ob priliki ureditve države. Pri tem se bodo upoštevale gospodarske, socialne, geografske in politične okoliščine.

Med drugimi določili o prenosu poslov na banovino Hrvatsko in o kompetenci banovine Hrvatske sporazum tudi določa, da bo obseg pristojnosti banovine Hrvatske zagotovljen ali zavarovan tudi s posebno ustavno odredbo, ki se ne bo mogla menjati brez pristanka te banovine. V zadnji točki pa sporazum določa, da bo skupna vlada izdala nove določbe o tisku, o združevanju, shodih in posvetih, o volitvah narodnih poslancev, kakor tudi o državi, v kolikor je to potrebno za izvedbo narodnega sporazuma.

Iz tega je razvidno, da v samem sporazumu ni nobene ovire, da bi se državna preureditev v celoti ne mogla izvesti pred volitvami. Kakor je treba upoštevati razpoloženje hrvatskega naroda, je na drugi strani potrebno tudi storiti vse, da ne bi sporazum prinesel razočaranja ravno tistim, ki so ga najbolj iskreno želeli in ki so zanj tudi vedno delali, in sicer prav tako na srbski, kakor tudi na slovenski strani.

Je posledica sporazuma, ki so zanj pri sprejemu manifestirale tisočero hrvatske množice. Ne navadno prisrčnost sprejema knežje dvojice v Zagrebu v svojem dolgem poročilu naglašja tudi »Lokal-Anzeiger«.

Romunski listi

Bukarešta, 16. januarja. Vse romunske časopise živahno spremlja obisk jugoslovanske knežje dvojice v Zagrebu ter naglašja, da se je navdušenega sprejema v Zagrebu udeležilo nad 200.000 ljudi. List »Timpul«, ki je glesilo zunanje ministarstva Gafencu, posvečuje temu dogodku uvodni članek ter pravi, da spada ta obisk med najbolj značilna dejstva v splošnem mednarodnem položaju. — List »Independance Rumene« tudi prinaša uvodnik ter pravi, da zagrebski dogodki daleko presegaajo okvir pokrajinskega značaja ter pomenijo končno konsolidacijo Jugoslavije. List »Le moment« naglašja, da hrvatske manifestacije, ki so bile prirejene v čast knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi, pomenijo manifestacijo jugoslovanske sloge.

Glasovi hrvatskih listov

»Hrvatska Straža«, poleg slike kneza namestnika na vseh prvi strani prinaša dolg članek, kjer govori o težkih žrtvah hrvatskega naroda v preteklosti, nakar je po zaslugi kneza namestnika Pavla sledil sporazum dne 26. avgusta. »Knez namestnik Pavle je v svoji visoki kulturi takoj uvidel, da ni sile, ki bi mogla zlomiti silo tako opravičenega hrvatskega odpora.« Se niso odstranile vse težave, storjen pa je prvi korak. Nato pa list naglašja, da se katoliški Cerkev gode še krivice, ki jih bo tudi treba še odstraniti. Na koncu pozdravlja list kneževsko dvojico z besedami: »V tem imenu pozdravljamo Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla ob njegovem prvem obisku ne le prestolnega in glavnega mesta Hrvatske, temveč tudi glavnega sedeža hrvatskega katoličanstva.« Nato prinaša list daljši življenjski opis kneza namestnika.

Zagrebski »Jutarnji list« prinaša uvodnik, kjer med drugim naglašja: »Tukaj nastopa nova politična vrednota, ki je z njo treba računati, ki je prav tako ustvarjalna za nas kakor tudi za drugi svet. V meglah negotovote današnjice je složno sodelovanje Hrvatov in Srbov delo mira. Dandanašnji so odveč vse besede visoke patetike, brezmejnih zanosov. Kako se vtisi sklepanja novega sporazuma razlikujejo od novembrskih in decembrskih dni leta 1918 ali pa časov prvega sporazuma knežje dvojice leta 1925! Namesto bučnih manifestacij in pesmi se zdaj kaže trezno razmišljanje, z eno besedo delo. Ne kujejo se načrti zlatega veka, zato pa se rešujejo vprašanja, ki nam jih je postavila preteklost.« Nato v daljšem članku naglašja veliko vlogo, ki jo je moral prevzeti knez namestnik Pavle, da so se z njegovo pomočjo uredile naše domače razmere. Članek popisuje sposobnost kneza namestnika Pavla, ki mu je globoka vzgoja in izobrazba pomagala, da je bil kos tej svoji nalogi. Končno naglašja hvaležnost hrvatskega naroda knezu namestniku za njegovo delo ter pravi, da je pot kneževske dvojice v Zagreb srečno znamenje, da bodo Hrvati v skupnosti jugoslovanskih narodov doprinesli svoj veliki del.

Japonska se približuje Ameriki, Angliji in Franciji

Značilna izjava novega predsednika vlade Jonaja

Tokio, 16. januarja. t. Domei: Novi predsednik japonske vlade Jonai je po zaprisegi novih ministrov pri cesarju sprejel častnike in jim odgovarjal na stavljen vprašanja. Med drugim je dejal,

da v zunanji politiki ne bodo nastopile kakšne izredne spremembe. Pač pa se bo sedanja vlada trudila, da spravi v red svoje odnose z Združenimi državami Severne Amerike, z Anglijo in Sovjetsko Rusijo. To bo njega poglavitna naloga. V ostalem pa bo japonska politika ohranila svojo popolno neodvisnost glede smeri svojega udejstvovanja. Zastopnik zunanje ministristva je pozneje častnikom razlagal izjavo predsednika vlade in dodal, da želi nova japonska vlada z Združenimi državami Severne Amerike obnoviti trgovinsko pogodbo in da je pripravljena dati vsa jamstva glede nedotakljivosti ameriških pravic na Kitajskem ter vplivati na novo kitajsko vlado, da se ameriških pravic ne bo dotikala. Prav tako želi nova vlada urediti svoje spore z Anglijo v prijateljskem duhu. S Sovjetsko Rusijo pa je treba urediti številna vprašanja, ki so zadnje čase motila dobro sosedstvo, kakor tudi vprašanja, ki se tičejo odnosov med Mandžurijo in Sovjetsko Rusijo ter vprašanja, ki se tičejo stališča Sovjetske Rusije do vzpostavitev novega reda na Kitajskem.

V zunanje političnih krogih so mnenja, da pomeni vladna sprememba na Japonskem viden umik Japonske od svoje dosedanje črte in znatno približanje Ameriki, Angliji in Franciji, akoravno ni mogoče trditi, da bi se Japonska nagnila v vprašanju evropske vojne na katerokoli stran. Nedvomno pa je, da bo sedanja vlada ostro protikomunistična.

Tokio, 16. jan. AA. Havas: Vsi politični krogi smatrajo, da dejstvo da sodelujeta admiral Jonai in Arita v novi vladi pomeni, da Japonska odločno želi svojo zunanjo politiko usmeriti za sodelovanje z Združenimi državami, Anglijo in Francijo. Japonska bi torej prekinila z izvajanjem dosedanje zunanje politike, ki je bila naklonjena Nemtiji in Sovjetski Rusiji. Politični krogi smatrajo, da se bo nova vlada resno trudila urediti odnose z Ameriko in da najde začasno osnovo za obnovo trgovinskih odnosov med obema državama. Na ta način bi se Japonska izognila nevarnosti, da bi po prenehanju sedanje trgovinske pogodbe krajem januarja prenehali tudi vsi trgovinski odnosi med Japonsko in Združenimi državami.

Zagrebska vremenska napoved: Nekoliko topleje in megleno.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno in megleno vreme. Na severni polovici bo temperatura padla. Ponekod sneg.

Tri angleške in dve nemški podmornici potopljene

V preteklem tednu je Anglija izgubila 12 trgovskih ladij s 34.000 tonami

Tri angleške podmornice uničene pri Helgolandu

London, 16. jan. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da se tri angleške podmornice, namreč »Undine«, »Seahorse« in »Starfish«, ki so bile pretekli teden poslale na morje, da izvedejo predpisano dolžnost, niso vratile nazaj v svoja oporišča in da je treba smatrati, da so izgubljene. Vse tri podmornice so dobile posebno nevarno nalogo. Sorodniki članov posadke so bili neposredno obveščeni. Nemška radijska postaja je sporočila, da je bil del posadke od podmornic »Starfish« in »Undine« rešen.

Berlin, 16. jan. t. Poročilo vrhovnega poveljstva pravi, da je nemška obramba uničila dve angleški podmornici »Starfish« in »Undine«, ki sta bili potopljene v nemškem zalivu v bližini Helgolanda. Del posadke je bil rešen od nemških bojnih edinic.

Dve nemški podmornici: eno Francozi, eno Angleži

Pariz, 16. jan. t. Havas. Informacijsko ministrstvo poroča, da je francoska vojna mornarica napadla neko nemško podmornico in jo uničila, ali vsaj tako hudo poškodovala, da se ne bo mogla več rešiti. Nemška podmornica je hotela pod vodjo, ko je bila napadena. Francoske vojne ladje so hotele zajeti nemško

trgovsko ladjo »Janus«, ki pa so jo po spoznanju, da je ujeta, sami razstrelili. London, 16. jan. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da je angleški bombnik na Severnem morju napadel nemško podmornico, ki se je takoj potopila pod vodo. Bombnik je spustil nekaj vodnih bomb, ki so podmornico uničile, ker se je na površini vode pojavilo mnogo olja. Letalo je še nekaj časa krožilo nad morjem, a ni opazilo nobenega sledu o kakšni podmornici.

V zadnjem tednu potopljenih 12 angleških trgovskih ladij

London, 16. jan. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da je bilo v preteklem tednu potopljenih 12 trgovskih ladij bodisi po nemških podmornicah, bodisi po nemških minah, bodisi po nemških letalih. Skupna tonaža potopljenih ladij znaša 34.000 ton. Nevtalci so izgubili 4 ladje s skupno tonažo 7.800 ton. Od teh 16 ladij je bila potopljena samo ena po eksploziji, ki je najbrž nastala od podmorniškega torpeda. V istem času pa je bilo angleško-francoskih trgovskih ladij na visokem morju 6.363. Izguba znaša torej 0,2%.

Zakaj so nemški bombniki neranljivi

London, 16. jan. t. Reuter. V krogih angleškega letalstva so ugotovili, da so nemški bombniki znamke Heinkel zaradi tega tako rekoč neranljivi, ker so njihovi tanki za bencin iz materiala,

ki ga navadne krogle iz strojnice ne morejo predreti. Zaradi tega nemški bombniki do sedaj niso trpeli toliko škode, kot je bilo pričakovati. V letalskih krogih izjavljajo, da bodo angleški lovci dobili takšno strelno orožje, ki bo moglo zadeti tudi Heinkelove bencinske tanke in tako letalo prisiliti na tla. Škoda, ki so jo utrpli angleški bombniki v dosedanjih borbah, izhaja od tega, ker prav ti bencinski tanki pri angleških letalih niso bili zadosti zavarovani in so jih nemška letala lahko takoj preluknjala.

Nesreča angleškega bombnika

Iz severne škotske poročajo, da se je tamkaj ponesrečil velik angleški bombnik. Posadka je pravčasno opazila nesrečo ter se je rešila s padali. Bombnik je treščil na tla in se popolnoma razbil, bombe pa, ki jih je nosil s seboj, so vse na tleh eksplodirale in povzročile veliko razdejanje.

Nemška podmornica potopila nizozemski parnik

Amsterdam, 16. januarja. t. Radio Roma: Veliki l. 1938 zgrajeni nizozemski potniški in tovorni parnik »Arendskerke« (7.350 ton) je bil danes napaden od nemške podmornice. Poveljnik je pregledal papirje na ladji, ki je imela tovor za Južno Afriko, ter se odločil, da bo ladjo torpediral. Posadka je morala v rešilne čolne, nakar je bila ladja od nemške podmornice potopljena. Na Nizozemskem je to dejanje povzročilo veliko razburjenje.

Nj. Vis. knez namestnik Pavle med hrvatskimi narodnimi nošami

sodelavce. Njegovi razlogi so merodajni, pa čeprav bi jih drugi ne smatrali za dobre. Dolžnost vseh je, da sprejmejo dolžnosti, velike in male, in da jih opravljajo po svojih najboljših močeh. Ni mu pa bilo mogoče sprejeti od ministrskega predsednika kakšnega drugega mesta, kajti odločni odgon iz danes najbolj važnega ministrskega mesta bi mu na vsakem drugem mestu odvzel možnost koristnega dela, ker bi si moral biti v svesti, da ni deležen polnega zaupanja.

Chamberlain

Na to je spregovoril ministrski predsednik Chamberlain, ki je najprej omenil odstop vojnega ministra Hore Belisha, potem pa dal svoj navadni tedenski pregled položaja na bojiščih. K prvi točki je Chamberlain dejal, da je razumljivo, da spremembe, ki prizadenejo osebnosti tako odločnega značaja, ko je Hore Belisha, vzbujajo v javnem mnenju sočustvanje v zelo visoki meri. Odstop Hore Belisha je prišel nepričakovano in ker v pisnih, ki so bila izmenjana, ni bil podan noben razlog za ta odstop, se je takoj razprostrla domisljija in iskala tajnih vzrokov za to spremembo v vojnem ministrstvu. Širile so se razne govorice, med njimi mnoge, ki so popolnoma brez vsake podlage, mnoge pa skrajno krivične. Rad bi poudaril, da ni bilo nobenih nesoglasij med Hore Belisho in vlado glede političnih smernic. Nadalje je jasno, da odstop ni bil v nobeni zvezi z reformami v armadi, kajti vse reforme so bile odobrene od vse vlade. Tudi glede politike v vojski sami ni bilo nobenih nesoglasij in ne bo nobenih sprememb v bodoče. Govorilo se je tudi, da je Hore Belisha odstopil zaradi nesoglasij z višjimi poveljniki. Njemu, Chamberlainu, ni nič znanega o tem, da bi bila kakšna nesoglasja med Belishom in vrhovnim vojnim svetom in on odločno izjavlja, da vojnega ministra ni zamenjal iz kakršnih takšnih razlogov. Prav tako je izmišljena povest, da je bil izvajaj pritisk name od strani domačih častnikov ali celo neangleških vojaških krogov in je to žaljivo za njega samega, češ, da se vdaja tujim vplivom v vprašanih prvobitnih narodnih in državnih koristih. Skandalozno žaljivo pa je za častnike same, ki po svojih pravilih ne smejo govoriti v svojo obrambo, ako kdo trdi, da so se tako daleč spozabili, da bi bili intrigrirali proti svojemu vojnemu ministru.

Toda vsak ministrski predsednik mora imeti možnost, da od časa do časa pregleda skupno evonjih sodelavcev, kajti vedno, predvsem pa v vojnem času mora biti vlado delo tako urjeno, da je najbolj učinkovito in da je med posameznimi člani najmanj trenj. Kadar misli, da so spremembe potrebne, potem ima pravico tudi odločiti, kdaj naj se spremembe izvedejo. Spremembe v vladi so za predsednika najbolj nevarno delo. Ako bi moral objaviti vse razloge, ki ga napotijo, da izvede spremembe, potem bi sprememb sploh nikdar ne delal, ampak bi rajši sam odšel s pozornice. Zato ne bom povedal nobenih podrobnosti. Izjavljam pa samo toliko, da sem opazil nekatere težave, ki so nastale zaradi velikih sposobnosti Hore Belisha in ki so mi napovedovale, da bo moral enkrat priti do spremembe v vodstvu vojnega ministra. Meni se je zdelo, da se naj ta sprememba napravi takrat, kadar bodo potrebne te spremembe na drugih ministrskih mestih. Hore Belisha nisem hotel izgubiti. Ponudil sem mu neko drugo izredno važno mesto, ki ga pa iz razlogov, ki jih spoštujem, ni maral sprejeti.

V kolikor mene tiče, sem na svojem mestu samo po zaupanju spodnje zbornice. Kadarkoli mi bo spodnja zbornica povedala, da je boljše, da grem, bom tudi jaz storil prav tako, kakor je storil Hore Belisha. In ne bom se pritoževal. Za nas je glavno, da vse, kar storimo, storimo pod vidikom, da čim prej zmagoslavno zaključimo sedanje vojno.

Nato je Chamberlain dal pregled o dogodkih na bojiščih.

Mesto Hangö - razdejavano

Rdeči bombniki bombardirajo dalje nezaščiten mesta — Finci bodo izselili prebivalstvo vseh obrežnih mest

Stockholm, 16. jan. AA. Havas. Po večerajšnjih poletih sovjetskih letal nad finskiimi mesti je finska vlada sklenila izvesti prisilno izselitev ljudi iz nekaterih mest. Med temi mesti so tudi naslednja: Hangö, Ekenes, Abo, Karis, Rihimäki. Kakor je znano, so bila ta mesta včeraj bombardirana. Nad mestom Saima je bil letalski spopad med dvema finskima lovskima letalom in sedmimi sovjetskimi bombniki. Eno sovjetsko letalo je uničeno, 6 pa jih je moralo pobegniti. Nad Helsinkijem so letala tri sovjetska letala. Najhujše so poškodovana mesta Hangö, Abo, Ekenes in Vaasa. V Vasi je škoda ogromna. Ubilih je bilo 8 ljudi, v glavnem žensk in otrok, 20 pa je bilo ranjenih. Posebno nevarno je zapuščati Hangö in Ekenes, ker sovjetska letala preganjajo vsako vozilo, ki ga opazijo na cestah. Nad Hangöjem je letelo 124 sovjetskih letal. Na Ekenes so sovjetski letalci vrgli 124 bomb. Sovjetska letala čisto lete le 100 m visoko in streljajo s strojnimi na ljudi. Od 700 hik, kolikor jih je v Hangöju, jih je bilo poškodovanih 400. Eno sama bomba je razbila okoli 3000 oken. Za nekaj dni sem vsako skupino 9 sovjetskih bombnikov spremljala po dve lovski letali, ki imata nalogo, da s strojnimi streljajo na civilno prebivalstvo. Na Finskem vlada hud mraz. Snoči je v Helsinkiju živo srebro padlo 30 stopinj pod ničlo.

Danes spet 600 bomb

Helsinki, 16. jan. t. Stefani. Finsko uradno poročilo pravi, da je 60 sovjetskih bombnikov obmetavalo z bombami različne predele Finske. Pri večerajšnjem bombardiranju je bilo spuščenih najmanj 600 bomb, ki so vsega skupaj ubile tri civilne osebe, ranile pa 50. Večina žrtev je bila v mestu Viipuri (Viborg). Ponekod so se sovjetski bombniki spustili zelo nizko in so s strojnimi obstreljevali civilno prebivalstvo. To se je zgodilo v mestu Abo, kjer je bilo nekaj civilistov ranjenih, smrtnih žrtev pa ni bilo.

Sovjeti mečejo bombe na Švedsko in Norveško

Oslo, 16. januarja. AA. Reuter: Več sovjetskih letal je preletelo norveško mejo. Neki sovjetski bombnik pa se je spustil na norveški strani reke Tasvik. Sovjetsko letalo se je po nekaj časa ponovno dvignilo ter se vrnilo čez mejo. Norveška vlada je poslala svojemu poslanstvu v Moskvi navodilo, naj odločno protestira proti kršitvi norveške meje, ki so jo 12. in 13. t. m. preleteli na več krajih sovjetski bombniki. Stockholm, 16. januarja. t. Radio Paris: V trenutku, ko Sovjeti protestirajo pri švedski vladi, da s podpiranjem Fincev krši svojo nevtralnost, je devet sovjetskih bombnikov preletelo švedsko mejo in vrlo 9 bomb 100 km globoko na švedskem ozemlju. Sicer Švedske takšno barbarsko postopanje Sovjetov ne razburja, listom pa je daje povod, da poudarjajo, kako prav ima Švedska, da je pripravljena in da pomaga Fincem, kajti če bi

se Sovjetom posrečilo podreti finski odpor, bi prišli na vrsto Švedska in Norveška.

Stockholm, 16. jan. t. »United Press« poroča, da vse švedske časopise odobrava švedski odgovor na sovjetsko protestno noto v pogledu podpiranja Finske. Švedski listi posebno ostro protestirajo proti namigovanjem sovjetske vlade, da se je Švedska pregrešila zoper nevtralnost, ker da dopušča, da na njo pritiskajo neke velesile (misleč pri tem na Anglijo), da bi jo pripravile za vojno proti Sovjetski Rusiji. Švedska vodi samostojno politiko popolne nevtralnosti in ne sprejema od nikoder nobenih povelj, ne iz Londona in ne iz Pariza. Švedski listi naglašajo posebno, da sovjetska vlada sploh ne ve več, kaj dela. Kako namreč more sovjetska vlada protestirati proti

Zakaj je bil odstavljen angleški vojni minister

Izjave bivšega vojnega ministra Hore Belisha in predsednika vlade Chamberlaina v spodnji zbornici

London, 16. jan. t. Reuter. Za današnjo sejo spodnje zbornice je vladalo veliko zanimanje, ker je bilo objavljeno, da bo bivši vojni minister Hore Belisha pri tej priložnosti dal posebno izjavo o svojem odstopu, in da bo nanj odgovoril ministrski predsednik Chamberlain. Ko je vstopil novi vojni minister Oliver Stanley, je dvorana ploskala. Ko je vstopil bivši vojni minister Hore Belisha, je vladal molk in v največji tišini se je vsedel med liberalne poslance sir John Simonove skupine.

Hore Belisha

Po začetnih obredih je povzel besedo Hore Belisha in izjavil, da le nerad govori o vprašanju svojega ministrovanja in svojega odstopa. Dve in pol leti je bil vojni minister. Dve in pol leti je bilo tamkaj opravljenega mnogo dela, nujnega dela, in to v popolni tišini brez velikih in glasnih prerivanj. Angleška armada je bila preosnovana brez tistih viharjev, ki marsikje spremljajo podobne preosnove. V tem času ni izbral ljudi po simpatijah in po podvrženosti svojim željam. Ne, zbral je in postavil je na najvišja mesta najbolj trde in najbolj odločne ljudi. Tisti, ki so mu pri sejah najbolj ugovarjali, so mu bili najljubši. On pričakuje, da od te dobe njegovega ministrovanja ne bodo ostali nikjer trpki spomini, pa čeprav so pogosto zavladala nesoglasja, kakor je to potrebno pri zmožnih ljudeh, ki imajo vsi pred seboj samo to misel, da služijo domovini na najboljši način. Očitali so mu, da je hotel armado »demokratizirati«. Če je to očitek, naj bo. Njegov cilj je bil, da postavi vojsko v sredo narodnega življenja, da postane vojska organični del vsega naroda. Mladina, ki vstopa v armado,

ne sme imeti občutka, da je nekeje na stranski progi, ampak, da tamkaj osebne sposobnosti lahko odprejo vsakomur polno življenjsko pot in napredovanje, ne glede na imovno stanje in na rojstvo. »Ko smo tako delali,« je dejal Hore Belisha, »nam ni padlo na um, da je pogrešno, ustvarjati demokratsko armado za obrambo demokracije«. Parlamentu ni mogel in ni smel poročati o vsem, kar se je dogajalo v vojski, ker so to vprašanja, ki tičejo narodne obrambe. Vso odgovornost pa prevzame na sebe. V vojski so spoštovali načela vojaške discipline, ki hoče, da prihajajo vse pritožbe po naravnih lestvicah vojaških činov do najvišjega, ki se imenuje vojni minister. On to poudarja, da ne bi dolžili njemu nekdaj podrejenih častnikov, da so kaj ukrenili, za kar prevzema odgovornost on sam kot najvišja osebnost v armadi. Glede njegove politike in glede njegovega odhoda iz vojnega ministristva ni bilo nobenih nesoglasij med člani vlade. Ministrski predsednik bo pritrldil, da smo delili z njegovim zaupanjem, ko smo pripravljali angleško armado za vojno, ki je bila tako nenadno vsiljena. Ministrski predsednik je svoboden, da izbira svoje

Nočna seja belgijske vlade

Bruselj, 16. januarja. AA. Havas: Belgijska vlada je imela ponoči sejo, na kateri je zunanji minister Spaak poročal o mednarodnem položaju.

Bruselj, 16. januarja. t. Havas. Po večerajšnjem vznemirjenju je danes v mestu spet zavladalo normalno življenje. Avtobusi, ki so bili včeraj tako rekoč ustavljeni, danes spet redno vozijo. Le gostišča, kot gostilne in kavarne imajo še predpisane ure, kdaj morajo zapreti. Listi pišejo še bolj pomirljive članke, a vendar še povdarjajo, da se položaj od včeraj do danes ni toliko spremenil, da bi snela vlada računati s popolno varnostjo. Vlada in narod morata ostati na strani v polni pripravljenosti.

Nemško uradno mnenje Anglija bo zajamčila neodvisnost Skandinavije?

Berlin, 16. jan. DNB objavlja naslednje obvestilo: Kakor je bilo v neki vesti DNBja že ugotovljeno, v nemških političnih krogih razpola-

gajo s poročili, po katerih je treba vojaške ukrepe Belgije in Nizozemske pripisati tudi nekaterim francoskim informacijam, danim tema državama. Predvsem imajo vtis, da je obisk, ki ga je nizozemski poslanik v Parizu, naredil pri Daladieru, igral važno vlogo za izdajanje zgoraj omenjenih ukrepov. V omenjeni vesti nemškega poročevalskega urada je poudarjeno tudi, da je do tega francoskega manevra prišlo zaradi želje Francije, da se izlove živahnijša vojna delavnost, pri čemer v Parizu hočejo Nemčijo z ozirom na nemogočnost ofenzive proti nemškim zahodnim utrdbam, izzivati tudi v Belgiji in na Nizozemskem. Kakor je znano, že davno igra pomembno vlogo spoznanje zahodnih velesil, da se vojna ne more z uspehom končati na način, kakor je potekala do zdaj. Zaradi tega očitno žele, da se vojna razširi. Vsi ti manevri so v skladu z mnogostevilnimi vestmi, ki se razširjajo, predvsem pa s poročilom neke ameriške častniške agencije, ki je pred nedavnim poročala, da Anglija želi nuditi »jamstvo« Švedski. Ta vest do zdaj še ni bila zanikana. V zvezi s tem so zanimivi glasovi, ki krožijo v francoskih listih kljub vsem demantijem o neki »nemški pobudi za mir«

Czaky o Benetkah

Z Jugoslavijo ima Madžarska odlične odnose

Budimpešta, 16. januarja. t. (MTL). Danes sta imeli skupno zborovanje spodnja in magnatska zbornica, da poslušata poročilo zunanjega ministra grofa Csakija o razgovorih v Benetkah. Za sejo je vladalo spricho mednarodnega položaja veliko zanimanje.

Grof Csaky je v svojem govoru dejal, da se je okrog njegovega sestanka z italijanskim zunanjim ministrom spredlo mnogo raznolikih razlag. Resnica pa je enostavna. Na sestanku sta oba državnika ugotovila popolno skladnost zunanjepolitičnih nazorov. Grof Ciano je v Benetkah ponovno podčrtal, da Italija razume in podpira upravičene težnje Madžarske, toda čas, kdaj naj se rešijo, mora biti modro izbran in je odvisen od okoliščin. Madžarska vlada je istih nazorov. V

Benetkah se ni spletkarilo prsti nikomur. Italija in Madžarska želita, da se v južnovzhodni Evropi zavaruje mir. Csaky je omenil tudi odnose do raznih držav in pri tem poudaril, da so odnosi Madžarske, prav tako kakor Italije, do Nemčije isti kot so bili. Do Jugoslavije gojita obe državi prirčne odnose, ki so jamstvo za ohranitev miru na tem prostoru Evrope. S zahodnimi velesilami je Madžarska v normalnih dobrih odnosih. Madžarska je pripravljena od svoje strani storiti vse, da se ohrani mir na jugovzhodu Evrope in pričakuje tudi od drugih držav, da ji pri deju pri tej težnji nasproti tako, da se razpršijo nesoglasja, ki jih danes ne sme biti nikjer, kjer je potrebna složna fronta v obrambi miru.

Gospodarstvo

Naša preskrba s premogom

Naša država ima znatno proizvodnjo premoga, toda istočasno je tudi izvoznik in uvoznik za nekatere vrste premoga. Posebno nam primanjkuje visokovrednega premoga in koksa, katerega potrebuje naša težka industrija, ki je zelo razvila svoje poslovanje.

V letu 1939 je bila naša proizvodnja črnega in rjavega premoga kakor tudi lignita znatno višja kot lani. V prvih 11 mesecih lanskega leta je znašala proizvodnja črnega in rjavega premoga 4.326.839 ton napram 4.074.374 tonam v prvih 11 mesecih leta 1938. Nadalje je znašala proizvodnja lignita v prvih 11 mesecih lanskega leta 1.179.493 ton, dočim je znašala v prvih 11 mesecih leta 1938 samo 1.143.423 ton. Skupna proizvodnja je znašala lani v prvih 11 mesecih 5.506.334 ton, v prvih 11 mesecih 1938 pa 5.217.799 ton. Povečanje znaša okoli 500.000 ton.

Povečanje naše proizvodnje je v zvezi tudi z zmanjšanjem uvoza, kakor smo ga zabeležili zadnje mesece. Naslednje številke nam kažejo v tis. ton gibanje uvoza vseh vrst premoga in koksa v zadnjih mesecih:

	1938	1939
julij	53	38
avgust	48	46
september	51	25
oktober	19	17
november	51	25

Ti podatki nam kažejo, da je bil zadnje mesece leta 1939 uvoz premoga manjši kot je

bil prejšnjega leta. To pomeni, da je izpad inozemskega premoga nadomestil predvsem domači premog. Toda za naš trg premoga se je začela z vojno nova konjunktura, ker se je zanj začela zanimati tudi Italija. Prve količine premoga smo izvozili v Italijo že oktobra, toda v majhnih množinah. Večji je bil izvoz premoga v novembru in decembru. Skupni izvoz premoga iz naše države (v poštev prihajata Slovenija in Dalmacija) je znašal oktobra komaj 4.005 ton, novembra pa 28.867 ton, kar ni znatna količina.

Zadnje čase se pojavljajo v nekih srbskih listih glasovi o pomanjkanju premoga. Ob iskanju vzrokov pisar navajajo vse mogoče stvari, ne vedo pa, da se je naša domača proizvodnja zelo povečala, povečala pa so se zaradi ostre zime tudi potrebe, zlasti pri državnih železnicah, ki so največji konzument premoga v naši državi poleg industrije. Zaradi znatnega večjega prometa na železnicah pa primanjkuje vagonov za prevoz premoga, ki ga je dovolj na skladiščih. Zaradi tega je kot leta 1929 ugotoviti, da so motnje le prehodnega značaja in povrh še lokalnega značaja. Kar tiče uvoza, trpi pod istimi okolnostmi. Ladijski dovozi so zelo prenehali, po kopnem pa primanjkuje vagonov tudi našim glavnim dobaviteljem, t. j. Nemčiji, češkomoravskemu protektoratu in deloma ozemlju bivše Poljske. Končno je še donavska pot, ki je zelo ugodna za dovoz premoga v vzhodne predele države, sedaj za plovbo nerabna, kar tudi povzroča motnje.

in sadno sušilnico v Št. Ilju, nazaj grede pa še Tovarno za dušik v Rušah.

To gospodarsko potovanje je povzročilo, da so se kmetovalci med seboj spoznali, naše gospodarje pa je navdušilo za sadjarstvo. To potovanje je napravilo na vse najboljše vtis. Spoznali so lepote Štajerske in njen napredek. Na lastne oči so videli, da smo Kranjci v marsikaterih ozirih za Štajerci, posebno kar tiče sadjarstva. Našem sadjarstvu bo treba v bodoče posvetiti več pažnje, ker je tudi sadjarstvo važen gospodarski faktor.

V oktobru je bilo prirejeno še eno potovanje za absoluten trimesečni gospodinski tečajev tukajšnjega okraja, torej samih mladih deklet iz Poljanec in Selske doline, ki imajo namen postati gospodinjice. Tudi ta pot je peljala na Dolenjsko; udeležilo se je 70 oseb in med temi nad 50 deklet, ki so z velikim zanimanjem sledile vsem ogledom, kar nam daje upanje, da bodo to, kar so videli, nekoč oživitvile v svojem bodočem domu.

Res trudapolno je to delo, ker zahteva velike žrtve okraj. Odbor in organizatorji potovanj, toda prepričani naj bodo, da so te žrtve podobne dobro poغنojeni njeni, kjer bo vsejano seme vskalo in rodilo stoteran sad. Okrajni kmetijski odbor je s tem pokazal, da razume potrebe svojega okraja, in želimo, da dela po začrtani poti, kajti uspeh takega sistematičnega dela ne more izostati.

Glasnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine

S svojo decembrsko številko (1939) je zaključil Glasnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine 10 let svojega izhajanja. Glasnik Zavoda je začel kot mesečni izhajač že leta 1929, kmalu pa je ustanovil Zavoda. Zavodu kakor tudi ministertvu trgovine in industrije je bil Glasnik dobrodošla vez z gospodarsko javnostjo, katero naloge je Glasnik dobro vršil. V dopolnitev Glasnika je začel v začetku leta 1938 izhajati tudi Gospodarski bilten Zavoda kot dnevnik. Ta bilten, ki izhaja že tretje leto, prinaša najnovejša vesti, je pa zlasti važen kot glasnik za trgovino z vinom, ki spada pod kontrolo zavoda, prinaša pa tudi mnogo zunanjetrgovinskih poročil in cene z raznih tržišč. Glasnik izhaja eno leto in izpremenjeni in izboljšani obliki ter obdeluje vse probleme naše in tuje zunanje trgovine v primerih obliki ter služi kot dober informacijski vir in je njegovo objavljeno gradivo velike vrednosti.

V uvodu v decembrsko številko Glasnika napoveduje Uprava Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, da se bo trudila za še boljše obveščanje naše javnosti o vprašanih naših zunanji trgovine, kaor tudi o problemih mednarodne trgovine. Decembrska številka prinaša zanimive podatke o živini in živinorejskih proizvodov v avtonomi trgovini, iz katerih se vidi nazadovanje naše živinoreje v primeri z nekdanjimi časi, nadalje članek o preskrbovanju naše industrije s surovinami, gospodarsko kroniko, zunanjetrgovinsko kroniko ter številne statistične podatke o naši in tuji zunanji trgovini.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču je na seji 10. t. m. odobrila 120 kupnih pogodb, ki predstavljajo vrednost prodanih zemljišč v celotnem znesku 7.466.063 din. Od te seje do večerja je bilo komisiji prijavljenih že 20 kupnih pogodb. Kljub temu, da je bila s 1. januarjem t. l. zvišana prenosna državna taksa od 4 na 6% kupnine, je trg z nepremičninami še vedno živahen. Sedaj je treba plačati pri vseh pogodbah za nepremičnine 10%, kajti vsi ti je treba poleg državne 6% takse še 2% banovinske in 2% občinske prenosne doklade. V zemljiški knjigi so bile zadnji čas zaznamovane te le kupne pogodbe:

Boc Anton, delavec tobačne tovarne in žena Ana, Ljubljana, Jurčkova pot št. 67, sta prodala Antonu Paličarju, slugi na univerzi in njegovi ženi Pavlini, Ljubljana-Moste, Slapničarjeva ulica št. 7, hišo št. 7 na Jurčkovi poti z vrtom, spadajočo pod vlož. št. 1478 k. o. Karlovske predmestje, za 30.000 din.

Kmetka posojilnica Ljubljanske okolice v Ljubljani je prodala Alojziju Intiharju, posestniku v Bukovcu št. 1, občina Velike Lašče-Rob, hišo št. 65 v Dragi (Poduti), spadajočo pod vlož. št. 737 k. o. Zgornja Siska, za 72.000 din.

Zakotnik Anton, posestnik, Ljubljana VII, Podutiška cesta-Draga št. 48, je prodal Stanetu Salomunu, trgovcu v Ljubljani, Francišanska ulica št. 4, par. št. 994/1 k. o. Zgornja Siska, v izmeri 1279 kvad. metrov za 89.530 din.

Amalija Kraljeva, posestnica, Ljubljana-Moste, Zaloška cesta št. 35, je prodala Mihaelu Lesarjevi, trgovčevi soprogi, Ljubljana, Zaloška cesta št. 18, hišo št. 35 z vrtom na Zaloški cesti, spadajočo pod vlož. št. 37 k. o. Udmat, za 50.000 din.

Jeromen Marija, posestnica v Mali vasi št. 20, pri jezici, in Ovač Lucija, posestnica v Smartnem pod Smarno goro št. 15, sta prodali Tinci Blatnikovi, prodajalki, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4, in Danici Blatnikovi, zasebni uradnici, Belgrad, Frankopanova ulica št. 32, par. št. 141/4 k. o. Brinje, za 16.000 din.

Porenta Srečko, občinski tajnik in posestnik, št. Vid nad Ljubljano št. 61, in Porenta Ivan, vlakovodja in posestnik od tam, sta prodala Angeli Kunsteljevi, poslovodkinji v Radovljici, hišo št. 61 v št. Vidu nad Ljubljano, spadajočo pod vlož. št. 289 k. o. št. Vid za 47.500 din.

Marinčič Fran, posestnik, Ljubljana-Vič, Tržaška cesta št. 83, je prodal Antonu I. Rusu, orožniškemu naredniku, Ljubljana-Vič, Cesta XIII/83 in ženi Ivani hišo št. 83 na Cesti XIII, Vič, spadajočo pod vlož. št. 619 k. o. Vič, za 200.000 din.

Kurent Ljubica, soproga bančnega uradnika Ljubljana, Cesta v Rožno dolino je prodala Alojziju Paulinu, trgovcu in soprogi Frideriki, Ljubljana hišo št. 18 Cesta v Rožno dolino z vrtom v obsegu 722 kv. metrov, spadajočo pod vlož. št. 527 k. o. Gradiško predmestje za 230.000 din.

Hirsch Antonija roj. Zupančič, posestnica Moete, Zaloška cesta št. 114 je prodala Anici Požarjevi, soprogi pekarskega mojstra Vodmatske ceste št. 27 par. št. 183 k. o. Moete v izmeri 2.841 kvad. metrov za 42.000 din.

Udovc Milan, uradnik banske uprave, Zgornja Siska je prodal Mariji Siliglovi, zdravnikovi soprogi Ljubljana, Tavčarjeva ul. št. 4 par. št. 17-11 k. o. Zgornja Siska v izmeri 644 kvad. metrov za 110.000 din.

Bizjak Valentin, posestnik Ljubljana, Vrhovčeva ulica št. 11 je prodal Francu Zagarju, posestniku v Lukovici, občina Log pri Brezovici parcelo šte. 11191-1 gozd k. o. Log v izmeri 30.675 kvad. metrov za 10.000 din.

Medved Martin, posestnik v Tacnu št. 12 je prodal Ernestu Peterlinu, generalštabnemu majorju v Belgradu par. št. 386-3 k. o. Tacen v izmeri 665 kv. metrov za 12.635 din, dalje Anici Pričevi, zdravnikovi soprogi v Belgradu par. št. 386-2 k. o. Tacen v izmeri 2.076 kv. metrov za 37.368 m.

Žrebanje tobačnih srečk

Na 133. žrebanju tobačnih srečk so bile za amortizacijo izžrebane naslednje serije:

Dobitki pa so bili naslednji:

11	508	534	538	674	771	820	907	997
1151	1300	1321	1448	1687	1741	2027	2097	2128
2216	2233	2305	2455	3013	3050	3110	3134	3246
3316	3356	3611	3910	3943	3966	4047	4190	4372
4440	4580	4587	4709	4883	5559	6185	6282	6293
6351	6381	6388	6484	6733	6827	6849	6996	7164
7528	7534	7609	7729	7914	8297	8362	8492	8522
8676	8846	9295	9623	9862	9976			

Serije in številke izžrebanih dobitkov:

Ser. 6416 št. 16 — 100.000 din; ser. 8389 št. 77 2.500 dinarjev; ser. 3145 št. 13 — 500 din; ser. 6198 št. 93 — 500 din.

Po 100 dinarjev:

Ser. 631 št. 50, ser. 768 št. 20, ser. 1337 št. 41, ser. 2334 št. 31, ser. 2662 št. 93, ser. 3059 št. 47, ser. 3448 št. 94, ser. 3729 br. 58, ser. 3838 št. 92, ser. 4336 št. 99, ser. 6046 št. 80, ser. 7794 št. 37, ser. 8764 št. 43, ser. 9610 št. 45, ser. 9893 št. 5.

Ser. 2110 št. 48, ser. 3569 št. 96, ser. 3729 št. 89, ser. 3898 št. 30, ser. 6546 št. 69, ser. 7112 št. 8, ser. 7313 št. 7, ser. 7433 št. 29, ser. 7629 št. 9, ser. 7643 št. 29.

Žrebanje srečk Rdečega križa

Pri 104. žrebanju tobačnih srečk dne 15. januarja so bile izžrebane za amortizacijo naslednje serije:

Nadalje so bili izžrebani še naslednji dobitki:

474	874	885	1273	1547	1571	3176	3256	3297
3558	3972	4441	4962	4965	5656	6021	6189	6193
6647	6974	7151	7618	7913	8076	8335	8691	8955
8869	9066	9138						

serija	štev.	dobitek	serija	štev.	dobitek
531	73	50.—	4620	4	50.—
655	20	50.—	4636	70	50.—
770	23	50.—	5046	74	50.—
1169	69	50.—	5559	79	200.—
1325	63	50.—	6125	48	50.—
2423	51	500.—	6260	72	50.—
3224	83	500.—	6426	10	50.—
3244	5	200.—	6884	74	50.—
3452	65	50.—	7099	56	200.—
3523	89	50.—	7301	88	50.—
3787	48	50.—	7715	86	50.—
4278	66	50.—	8752	78	50.—
4311	39	200.—	8979	61	1.000.—
4350	60	50.—	8931	55	25.000.—
4504	18	200.—			

Konferenca gospodarskih zbornic v Ljubljani. V sredo, dne 17. t. m. se začne v Ljubljani konferenca trgovinskih, industrijskih ter skupnih zbornic iz vse države. Na dnevnem redu je razprava o davčnih reformah, ki so nedavno stopile v veljavo. Posamezne zbornice so si razdelile med seboj referate, katere so že izdelale. Konkurenci bo po vseh iz Belgrada prisostvoval najbrže pomočnik ministra financ g. dr. A. Filipinčič. Ker je dnevni red kakor sama davčna reforma zelo obširen, bo konferenca trajala dva dni, t. j. v sredo in četrtek. Zbornice bodo predložile ministrstvu financ svoje izpreminjalne predloge glede posameznih vrst novih in poostrenih davčnih oblik.

Posejana površina je manjša. Po prvi predhodni cenitvi lani v jeseni posejana površina se je zasedana površina radi pomanjkanja delovnih moči zmanjšala za okoli 200.000 ha v primeri s prejšnjim letom. Nekaj so bile vzrok tudi jesenske povodni. Če prihodnje leto ne bomo imeli izredno dobre letine, je pričakovati, da bo pridelek pšenice manjši kot je bil zadnja leta, tako da za izvoz ne bo ostalo dosti. Da se pa to popravi, se spomladno setvijo, ki se lahko zelo poveča.

Mesečne prijave opravičenih izvoznikov obveznosti. Na zahtevo bančnega in valutnega oddelka ministrstva financ morajo izvozniki v bodoče dostavljati ministrstvu financ neposredno po poteku vsakega posameznega meseca, najkasneje do 5. dne v naslednjem mesecu poročila o opravičenih obveznostih na osnovi izdanih izvoznikovih potrdil in o izvršenih plačilih naprej, za katere obveznost so bile prej predložile ministrstvu poročila ali posamezno ali v šestmesečnih pregledih, da niso opravičene v predpisanem roku. Da bi se posel pri pošiljanju poročil poenostavil, morajo pooblaščenim zavodim vsak dan beležiti podatke o opravičenih obveznostih (poseben seznam za obveznosti po izvoznikovih potrdilih, poseben za obveznosti po izvršenih plačilih v naprej). Po poteku vsakega meseca bodo dostavljali poobli. zavodi te seznane neposredno ministrstvu financ s spremnim pismom. Seznami opravičenih obveznosti po izvoznikovih potrdilih obsegajo naslednje podatke: ime izvoznika, datum in številka izvoznikega potrdila, zavarovana vrednost izvoženega blaga, datum in način vnosa odgovarjajoče vrednosti. — Seznami opravičenih obveznosti po izvršenih plačilih naprej bodo vsebovali: ime uvoz-

Borze

Dne 16. januarja.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 11.378.720, na belgrajski pa 10.3 milij. din. Prometa je bilo v Belgradu 375.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	175.60—178.80
Pariz 100 frankov	99.25—101.55
Newyork 100 dolarjev	4424.37—4484.37
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2356.50—2395.50
Bruselj 100 belg.	748.00—755.00

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	216.94—220.14
Pariz 100 frankov	122.67—124.97
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.35—1238.35
Amsterdam 100 gold.	2910.82—2948.62
Bruselj 100 belg.	917.77—929.77

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahem 82 denar

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem 32.40—33.10

Zürich. Devize: Belgrad 10, Pariz 1004, London 1772, Newyork 445.9375, Bruselj 74.975, Milan —, Amsterdam 237.45, Berlin 178.62, Stockholm 106.15, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.05, Sofija 530, Budimpešta 79, Atene 3.35, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.30, Buenos-Aires 101.375.

Vrednostni papirji

Vojna škoda

v Ljubljani 422—425

v Zagrebu 420—425

v Belgradu 423—424.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 97—98, agrarij 50—52, vojna škoda prompna 422—425, begl. obvez. 75—76, dalm. agrarij 70—71, 8% Bler. ops. 94—96, 7% Bler. pos. 84—88, 7% pos. DHB. 98—99, 7% stab. pos. 97—99. — Delnice: Narodna banka 7500—7800, Trboveljska 235—245.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 97 den., agrarij 49—51, vojna škoda prompna 420—425, begl. obveznice 73—74.50, dalm. agr. 69.50 blago, 4% sev. agr. 52 blago, 6% šumeke obv. 66—68, 8% Bler. pos. 98 blago, 7% Bler. pos. 88 bl. — Delnice: Priv. agr. banka 195 bl., Trboveljska 235—250, Slad. tov. Osejek 125 den., Osi. livarna 16 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98—98.50, vojna škoda prompna 423 do 424.50, begl. obv. 74.75—75.25 (75), dalm. agr. 69.50—70 (69.75), 4% sev. agr. 51 denar, 6% šumske obv. 68—69, 8% Bler. pos. 94.50—95.50 (95), 7% Bler. pos. 86.75—87.50 (87). — Delnice: Narodna banka 7.700—5.550, priv. agr. banka 192 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence stalna. Promet slab.

Sombor. Pšenica: bač. okol. Novi Sad, srem., bač. in bač. okol. Sombor 193—195, gornja bač. 194—196, srem., slav. 193—195, južna ban. 188—190, gornja ban. 194—196, bač. ladja Kanal, bač. ladja Begej 194—196, bač. Tisa šlep la, Ila 196—198, bač., ban. ladja Dunav 194—196. — Ooves: bač., srem., slav. 150—152. — Rž: bač. 150—155. — Jčmen: bač., srem., 64—65 kg okol. Sombor 165—170, bač. spomladanski 68 kg 190—195, baranj. spomlad. 60 kg 195—200. — Koruza: bač. stara 135—137, bač. nova 117—119, bač. nova sušena 130—132. — Moka: bač. Og Ogg 290—310, 270—290, 250—260, 230—250, 200—210, 130—140. — Otrubi: bač., srem., pšenični 117.50—122.50. — Fižol: bač. beli 2% 390—400. — Tendence stalna. Promet srednji.

Živinski sejmi

Živinski sejem v Šmarju pri Jelšah dne 8. januarja 1940. Dogon 210 glav goveje živine. Odprodanih 23%. Cene: volji I. vrste do 6.50 din, volji II. vrste do 5.50 din, volji III. vrste do 4.50 din, telice I. vrste do 5.50 din, telice II. vrste do 4.50 din, telice III. vrste do 3.50 din; krave I. vrste do 5 din, krave II. vrste do 4 din, krave III. vrste do 3 din; teleta I. vrste do 6.50 din, teleta II. vrste do 5.50 din, prašiči špeharji do 15 din in prašiči pršutarji do 10 din za kg žive teže.

Živinski sejem v Smartnem pri Litiji, dne 8. januarja 1940. Cene živine: volji 4.50—6 din, bikji za mesarje 4.50 din, krave za mesarje 3 do 4 din, telice za mesarje 4—5 din, krave za plemo 4—5 din, telice za plemo 4.50—5.50 din za 1 kg žive teže. Koze in jagnjeta po 100 din za kos.

Živinski sejem v Metliki dne 9. januarja 1940. Dogon: 202 volov, 132 juncev, 111 krav in 178 prašičev. Prodanih je bilo 32 juncev, 41 volov, 111 krav in 138 prašičev. Cene: Prvorstni volji 6 din, volji II. vrste 5.50, III. vrste 4.50 do 5.50 din; junci I. vrste 5.50 do 5.75 din, junci II. vrste 5 din do 5.50 din, junci III. vrste 4.75 din do 5 din; krave I. vrste 5 do 5.50 din, krave II. vrste 4.50 do 5 din, krave III. vrste 3.75 do 4 din; mladi prašiči za rejo od 200 do 300 din za glavo.

Živinski sejem na Planini pri Sevnici dne 11. januarja 1940. Dogon 344 glav goveje živine in sicer 135 volov, 74 telic, 70 krav, 43 juncev in 2 bika. Cene: Prvorstni volji so dosegli najvišjo ceno 7 din volji II. vrste 6.25 din, volji III. vrste 5.50 din; telice I. vrste 6.25 din, telice II. vrste 5.50 din, telice III. vrste 4.50 din, krave I. vrste do 5.50 din, krave II. vrste 4.75 din, krave III. vrste 4 din, junci od 4 din do 5.50 din in biki 5 din za kg žive teže.

C

Mlekarice - vsakodnevne obiskovalke Ljubljane

Sedanja velika Ljubljana ima okrog 87.000 prebivalcev in potrebuje vsak dan velike množice mleka, čeprav Ljubljanci ne zaužijejo toliko mleka, kakor prebivalci drugih mest po Evropi. Statistika nam pove, da pride na prebivalca v Ljubljani na dan okrog 3 dl mleka. V primeri z Dunajem popije Ljubljancem nekoliko manj mleka, zato pa se Berlinčan zadovolji z 2 dl na dan. V drugih državah cenijo mleko mnogo bolj. Vsem pa daje zgled Svica, kjer porabi en prebivalec povprečno na leto 380 l mleka, torej nad 1 liter na dan. Malo manj kot 1 liter na dan na prebivalca porabijo v Angliji in na Švedskem. Ljubljancem porabi povprečno na leto 110 litrov mleka, na Danskem pa pride na prebivalca do 260 litrov, v Nemčiji 220 l, v bivši Avstriji 146 l.

Mlekarice se modernizirajo

Ceprav delež posameznika pri konzumu mleka ni velik, vendar ga gre v Ljubljani na dan nad 27.000 litrov. Vse to mleko prihaja večinoma iz okolice in zato je razumljivo, da vsako jutro vdre cela vojska mlekaric v Ljubljano. Po vseh glavnih dovoznih cestah hite v ranem jutru mlekarice proti Ljubljani in tujec, ki morda v večjem mestu takega dovoza mleka ne pozna, bi z začudenjem ogledoval procesije vozov, na katerih se bleste najrazličnejše posode, napolnjene z mlekom. Nekdaj je bil dovoz mleka v Ljubljano enoten. Večje pošiljke mleka so pripeljali v Ljubljano z vozovi, manjše množine pa so bile vse prepeljane na ročnih vozičkih, vsem dobro poznanih »cizah«, ki še danes prevladujejo v dopoldanskih urah na Kreskovi trgi. Ker je pa kolo avtomobil slovenskega malega človeka in je to vozilo pri nas prav tako razširjeno kakor v obljubljeni deželi Ameriki avtomobil, so se tudi mlekarice v veliki meri modernizirale. Skromnejše, ki morajo prevoziti dolgo pot do Ljubljane, se zadovolje kar z navadnim kolesom, na katerem vise na obeh straneh krmila težke »kangle«, ki opletajo in rožljajo, da je veselje. Premožnejše so si nabavile lične triciklje in tako svoj obrat modernizirale. Ne samo to, da je s triciklji vožnja prijetnejša, neprimerno važnosti je pač prednost, ki jo ima tricikelj nasproti ročnemu vozičku. Kadar se mudi. Mudi se pa vrtilom dekletom, ki skrbijo za zajtrk Ljubljancem vedno, saj je treba ponekod zelo zgodaj vstati, da pride človek še o pravem času v Ljubljano.

Ročni voziček izumira

Prednost triciklov je tako velika, da močno izpodrivajo ročne vozičke. Začetna investicija je sicer za kmeta grenka naloga, vendar se mu lepo poplača. Zadnja leta število triciklov hitro raste in če bo šlo tako naprej, bomo lahko v nekaj letih ugotovili, da stari tradicionalni ročni voziček, ki je bil svoj čas najlepši simbol pridne mlekarice, izumira. Tricikelj namreč dobro služi tako v bližnji okolici kakor tudi v še bolj oddaljenih krajih. Ročni voziček je uporabljen le na krajše razdalje, saj je treba oceniti njegovo, pro-

metno hitrost še nekoliko slabše kakor hojo počasnega pešca. Poleg tega je pri vožnji z ročnim vozičkom danih vse preveč priložnosti za klepetanje, pri čemer se človek kaj hitro pošteno zamudi, o čemer bi vedele povedati premmoge mlekarice, ki sicer navajajo ljubljanskim gospodinjam vse druge razloge za slučajnostne manjše zamude dostave mleka. V krajih, kjer je svoj čas bil že zaradi oddaljenosti same edino dovozno sredstvo mlekaric konjska vprega, se danes vedno bolj uveljavlja tricikelj. Vožnja triciklov je sicer na večje daljave naporna, vendar pa omogoča dovoz mleka v mesto marsikomu, ki ne zmore konjske vprege ali pa ne more odtrgati konja od dela na polju.

Velikanski okoliš

Prav zaradi tega pa se okoliš, ki oskrbuje Ljubljano z mlekom polagoma širi, in to ne toliko zaradi mnogo večje porabe mleka, pač pa zaradi olajšanih dostav na trg. Danes sega okoliš, ki oskrbuje Ljubljano z mlekom, na Gorenjsko do Naklega in do Predoselj in Brnikov, na zahodu do Škofje Loke, na jugozahodu do Notranjih gor, na jugu do Tomišlj in Iga pa celo do Turjaka, na jugovzhodu prideta v poštev še Grosuplje in Zalna, na vzhodu Dolsko, na severovzhodu pa Radomlje, Prevoje, Moravče in Koseze pri Moravčah. Jasno je, da iz teh tako oddaljenih krajev pride v poštev le še prevoz z avtomobilom ali pa z železnico. Sploh način dostave mleka v Ljubljano izredno točno označuje oddaljenost krajev od Ljubljane.

Bicikli, vozovi, avto in železnica

Peš nosi le malo število mlekaric mleko v Ljubljano. Tako ga prinašajo nekatere še iz Snerberja, Podutika, Vrhov, Kozari, Galjevice, Ilovškega stradana in Rudnika. Seveda so peš dostavljene količine mleka zelo majhne. V bližnji okolici prevladuje ročni voziček. Najbolj oddaljene vasi, iz katerih privajajo mleko še z ročnimi vozički, so na severu še Rašica in Gamelne, na vzhodu Sostro, na jugu Matena, na zahodu pa Brezovica. Bicikelj v tem območju ne prevladuje, ker je neroden, čeprav pride že v poštev. Vendar nekaj vasi uporabljajo skoraj same bicikle za dovoz mleka, tako zlasti Devica Marija v Polju, Zgornji Kašelj, Sadinja, Podgorica, Pšata, Dobrava, Log in Dragomer. Bolj oddaljeni kraji tega območja in tudi vasi izven tega območja za uporablajo v veliki meri tricikle. Število triciklov in biciklov, ki jih mlekarice uporabljajo, je težko točno določiti, vendar pa bo veljala cenitev, da prihaja danes že tretjina mlekaric v Ljubljano z bicikli ali tricikli. Dovož s konjsko vprego je prav gotovo najbolj pomemben, ker pride na ta način z enim samim vozilom velika količina mleka v Ljubljano. Na ta način dovažajo v mesto vasi, ki so že v oddaljenem območju ljubljanske okolice. Najbolj oddaljeni dobavitelji pa pošiljajo mleko z avtomobilom ali železnico. Z avtomobilom

prevajajo mleko iz Naklega, Škofje Loke in Iga, z vlakom pa iz Predoselj, Sore, Gorenje vasi, Zgornje Senice, Medvod, Grosuplja, Zalne in Pleševice. Zanimivo je, da z avtomobilom in z železnico dovažajo v mesto mleko le zadruge, medtem ko iz bližnjih okolišev večinoma posamezniki.

Večino mleka pripeljejo mlekarice

Vsega skupaj dovažajo v Ljubljano mleko nad 700 oseb. Od tega je 50 prekupcev in zadrug, drugi pa so posamezniki. Ker se je velika Ljubljana s priključitvijo občin močno obogatila s polji in travniki, pride iz njenega območja okrog 5000 litrov mleka dnevno v korist ljubljanskemu prebivalstvu. Okrog 22.000 litrov pa pripeljejo v Ljubljano iz okolice. Prekupci in zadruge dostavijo okrog 9000 litrov, vojska 700 mlekaric pa okrog 13.000 litrov mleka. Upajmo torej, da Ljubljanci brhkim mlekaricam ne bomo nikdar zamerili, da bi stopile v stavko. V tem primeru bi namreč morali hudo zategniti pasove in se odpovedati našemu ljubemu jutranjemu »kofetku«.

Vojna je nekdanji izletniški parnik izpremenila v sanitetni parnik za prevoz bolnikov. Bolnike v posebnih vrečah v pristanišču prelože s krova ladje na vlak.

Odisejada poljskih jezuitov

Doživetja s sovjetskimi četami

V Amsterdam je v teh dneh po dolgem, napornem potovanju dospelo nekaj poljskih jezuitov. Dva od njih sta dala zastopnikom katoliškega časopisa te podatke:

Ko je izbruhnila vojna, so bili ti jezuitje v jezuitskem kolegiju v Lublinu. Ze 1. septembra so se pojavila nad mestom, kjer je bilo približno 200.000 prebivalcev, nemška letala, ki so njih bombe več ljudi ubile. Skoraj vsi so mislili, da so bila ta letala poljska, in zato se ljudje niso skрили. Letala so imela barve poljske države.

Letalski napadi so se v naslednjih dneh ponavljali po trikrat na dan. Dne 9. septembra je bil ob devetih zvečer velik napad 46 bombnikov, pri čemer je bilo porušeni več večjih poslopij. Oba jezuita sta odšla iz mesta peš eno uro pred napadom, da bi se zatekla k jezuitom v Pinski, v pokrajini Polesje. Toda nikoli nista prišla tjakaj, ker so bile sovjetske čete zasedle mesto prej, preden sta oba romarja mogla priti tjakaj.

Na svoji odisejadi sta videla jezuita povsod strahotno bedo Poljske, ki jo je bicala šiba božja — vojna. V razdalji 170 km od Lublina, v Kowelu, sta patra od beguncem zvedela, da so Rusi zasedli Pinski. Jezuita sta zato spremenila smer svoje poti in se namerila proti Brestu Litovskemu. Zaradi nevarnega snidenja z rdečimi četami, sta se oba jezuita preoblekla v civilno obleko. Pridružila sta se neki bežeči družini. Kakih 50 km od Bresta Litovskega sta prvič zagledala rusko tankovsko patroljo, ki ju je za mirno spustila dalje.

V Brestu Litovskem sta bivala jezuita dva dni pri neki katoliški družini. V mestu je bilo še precej mirno. Le živl je že pomanjkovalo. Treba je bilo že ob treh jutraj vstati, če si hotel dobiti hlebec črnega kruha. V prvih dneh zasedbe, so se sovjetski vojaki kar lepo vedli s Poljaki. Bržkone so dobili tak nasvet »od zgoraj«. V drugem tednu so začeli streljati častnike, policijske uradnike in tudi duhovnike poljske narodnosti. A cerkve so pustili še odprte.

Patra sta z vlakom nadaljevala svoj težavni beg proti meji Litve. Čez dan vožnje sta dospela v vas Baranovič ob ruski meji in sta v prihodnjih dneh prišla v Vilno.

Tudi to mesto so medtem zasedle ruske čete, ki so bile splošno jako siromašne na pogled. Značilno za opremo teh zastopnikov rdeče armade je bilo, na primer, to, da sta v skupini 30 vojakov imela samo dva isto uniformo. Vsi vojaki so imeli puške na rami z vrvico privezane. Samo častniki so imeli še približno čedno uniformo. Prav tako slaba, kot obleka, je bila prehrana moštva. Mnogim vojakom so se kar oči odpirale, saj niso nič vedeli o vojni s Poljsko. Mnogi od njih niso še svoj živ dan videli presnega masla, in so začudeno izpraševali, kaj da je to. Tudi klobasa jim je bila neznano čudo.

Iz pogovorov s preprostimi vojaki so ljudje zvedeli, da je med ruskim vojaštvom veliko nezadovoljstva in da se polagoma zavedajo, da so jih njih oblastniki dvajset let vodili za nos.

Nekega častnika rdeče armade, ki je v neki restavraciji javno dejal, da mu zvezda na njegovi čeladi v 20 letih ni dala nobene sreče, je na mestu ustrelil neki ovaduh. Sicer pa v Vilnu kar mrgoli samih ovaduhov, in prebivalstvo se je naučilo molčati o Rusih. Kdor se vendarle upa kaj reči, pa brez sledu izgine.

Številni ruski vojaki so po hišah prosili kruha in drugih živil. Večkrat so tudi izpraševali, ali bi se dala dobiti civilna obleka. Če so jo dobili, so pobegnili iz armade.

V Vilnu so si pripovedovali še več značilnih zgodb. Neka boljševiška ženska, ki je bila z rdečimi četami prišla v Vilno, je ondi prvokrat v življenju videla spalno srajco... Ta se ji je zdela tako neznansko lepa, dasi ni vedela, čemu je to oblačilo, da jo je kar oblekla vrh vse obleke in šla taka v kino.

Od 1. do 17. oktobra sta patra ostala v Vilnu. Slednjič sta dobila dobrega vodnika, ki ju je spravil skozi gozdove in barja na mejo Litve. V Litvi sta našla več sorojakov. V jezuitskem kolegiju v Kovnu sta časno ostala.

Jako čudni so bili, kot sta patra povedala, odzivi ljudstva poljskih provinc, ko so zvedeli, da prihajajo sovjetske čete. Ondi so bivali tako imenovani Belorusi, ki so pravoslavne vere. Spočetka so vsi ti in pa komunisti po večjih mestih veselo pozdravili ruske »osvoboditelje«. Čez 14 dni pa so bili povsem drugih misli. Trda in bridka praksa ruskega boljševizma, ki le jemlje in ničesar ne daje, jih je grenko razočarala.

Cez dva meseca bivanja v Kovnu sta jezuita le dobila potno dovoljenje. In po mnogih težkočah se je skupini 20 beguncem posrečilo najeti posebno letalo, ki jih je pripeljalo 30. decembra 1939 v Stockholm. Preko Malmöja in Kopenhagna sta jezuita dne 4. januarja prispela v Amsterdam.

Odslavljen ljudski komisar Mozes Kaganovič

Kakor poročajo iz Moskve, je bil Mozes Mozevič Kaganovič razrešen svoje službe kot ljudski komisar za gradnjo letal. Hkrati z njimi so njegova dva komisarja-naměstnika nadomestili z drugimi močmi. O Kaganoviču samem so le sporočili, da bo dobil drugačno nameščenje. Naslednik odžaganega letalskega komisarja je postal Šupurin. Ta nenadni preokret je v zvezi s popolnim neuspehom rdečega letalskega brodogoja na Finskem.

Mozes Kaganovič, Stalinov svak, je drugi v vrsti bratov Kaganovičev, ki so si pod Stalinovo vlado svaštva znali pridobiti premoženje. Najstarejši Kaganovič je Stalinov namestnik v tainištvu osrednjega odbora ruske komunistične stranke, je član najvplivnejšega politbiroja kakor tudi mnogih drugih strankinih organizacij.

Razen teh dveh bratov so še trije drugi bratje židovske družine Kaganovičev v prvih vrstah strankinega vodstva boljševikov. Srečna sestra petorice komunističnih bratov, Mozejeva Kaganovičeva, je bila pred združitvijo z rdečim diktatorjem predsednica medicinskega in higienskega odbora za koncentracijska taborišča v Sovjetski Rusiji in članica predsedstva Rdečega polmeseca (sovjetsko-muslimanskega Rdečega križa).

Vsi ti Kaganoviči izhajajo iz ubožne judovske družine iz predrevolucijske dobe. Mimo teh šest Kaganovičev pa ima še cela vrsta bližnjih in daleč njih sorodnikov Kaganovičev dobro plačane stran-kine službe.

Rekorden mraz na Baltiku

Z Baltika poročajo, da je že nekaj dni prav sibirski mraz. V Revalu je padla temperatura na 37 stop. pod ničlo, kakor še ni bilo mrzlo od leta 1929 dalje. Vsa dela zunaj, posebno v ladjedelnicah, so ustavljena. Tudi šole so zaradi mraza zaprli.

kakor vse, kar je v zvezi z slučajem: včasih zelo srečen in pozitiven, včasih in (na žalost pogostejše) pa zelo nesrečen in negativen. Zaradi resnosti dela in uspešnih posledic je za Narodna gledališča vsekakor priporočljivo, da bi ta poslednji vidik popolnoma opustila.

Ze iz navedenega sledi, da je eden glavnih pogojev resnega, tehtnega in narodnega zavoda dostojnega repertoarja: načrtnost. Načrtnost, ki se očituje v pravočasni orientaciji, v preteklem, od vseh strani premišljenem izboru, v tehnično pripravljem gradivu in v nemotni možnosti kvalitetne izvedbe. Vpogostevati je treba torej predvsem svetovna standardna dela, ki so po vsem kulturnem svetu priznana potem prvovrstno sodobno proizvodnjo, ki po estetskih in idejnih zahtevah ne zapada prenikizkim merilom, ter vsa dela izvršnega slovstva, ki — relativno — s svetovno in z dosedanjjo domačo produkcijo bogatijo in gledališki obliki zaklad našega združenja, nepolvorjenega misljenja, čutovanja, etremljenja in hotenja.

(Dalje.)

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, za stoju krivotoka jeter in nezadostnem izločevanju žlečca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovno« grenko vodo. Bolniki radi jemljijo preizkušeno »Franz-Josefovno« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S br 30474/35

Potovanje po Afriki (po belgijskem Kongu) sta si privoščila Italijan Commodore Gatti in njegova žena. Potujeta v avtomobilih, kakor ju kaže gornja slika. Vlak avto je cela stanovanjska hiša, na šest koles, z električno razsvetljavo, z na ledu hlajeno tekočo vodo, s kuhinjo in vsemi potrebnimi ventili, lacijskimi napravami. Vlak tak avto stane 15.000 dolarjev (okrog 825.000 din). Slika kaže dolgo vrsto njihovih voz v Maduli, blizu vodopadov Stanley ob reki Kongo.

CISTEK

Ciril Debevec, šef-režiser Opere v Ljubljani:

O značaju in sestavi gledališkega repertoarja

Presojanje repertoarja z idejnega vidika je kajpada v toliko kočljivejše, v kolikor je gledališče odvisno od vsakokratnih, v vsem javnem življenju vladajočih in valujočih idejnih gesel in struj, ki so na raznih krajih različne, ki se zdaj podpirajo, zdaj pa tudi zelo nasprotujejo. Ker je gledališče že po svoji naravi kot živ organizem najrazličnejšim idejnim tokovom podvrženo, marekdaj pa tudi v te vrhve izrabljamo in zlorablamo, kažejo gledališča v različnih sredinah in različnih okoliščinah, po jakosti in vrednosti strujajočih idej tudi najrazličnejše, najenotnejše ali najbolj zamotane, najmočnejše ali najbolj slabotne, najposobnejše ali najmalovrednejše idejne oblike. Na dolgi črti neprepletni varijaciji tega idejnega obraza so po vrednosti najrazličnejše tele tri: 1. resnična ideja, kakor jo, zlasti na etičnem in na socialnem polju, vsebuje vsaka svobodna, globoka in zlahka človečnost in kakor jo izpovedujejo skozi vekove vsa dejanja velikih in pomembnih človeških duhov; 2. strujarska tendencioznost, kakor jo izpovedujejo dogmatične ideologije raznih političnih zdru-

ženj (ki jim pravimo tudi »stranke«); in 3. politična propagandnost, ki služi povečini upravno-političnem aparatu, kakor ga zahtevajo nekatere oblike najnovejših državnih sistemov. Po stopnji kulture gledališča in po stopnji celotne izobrazbe (oziroma omejenosti) državljanov zmaguje v gledališčih po svetu zdaj prvi, zdaj drugi, zdaj spet tretji obraz. Mnenja so sicer različna in vprašanje pravilno: toda po mojem prepričanju bi bilo najprimerjve, če bi se slovensko narodno gledališče hotelo odločiti za prvo obliko, to je za: duhovno svobodno, srčno plemenito ter etično in socialno občelovsko.

Tretji videk smo imenovali finančni ali blagajniški. Čeprav bi bilo idealno, da bi ta vidik v soočlovanju in vplivanju pri repertoarjih Narodnih gledališč sploh ne prihajal v poštev, je treba spričo konkretnih razmer z njim popolnoma stvarno računati. Posebno če ta vidik ni samo, kakor pri nekaterih posebnih podjetjih, vir blagostanja, temveč čisto naveden pogoj obstanka. (Pri nekaterih gledališčih ne pomoreta ta blagajniški vidik niti k obstanku, kajti »obetanek« ni sam oohranitev golega življenja, temveč tudi možnost rednega in postenega življenja.) Ti vidiki vsebujejo namreč nevarnosti, da nižajo ravn celotnega repertoarja in s tem seveda posredno tudi ravn celotnega gledališča, v katerem se takšen repertoar vpiziraja. Blagajniški vidik načuna namreč predvsem z večjimi denarnimi dohodki, kar zavaja gledališča navadno v to, da izbirajo v te namene spored, ki privabi čim več občinstva in sicer takozvanih »mas najširšega občinstva«. Jasno je, da mora biti v izbiri takega dela že vnaprej obežena neka koncesija tem, povečini manjizobraženim »slojem«, kar zlasti v takih mestih in gledališčih, kjer eta

estetiki in idejni vidik še nekoliko zanemarjena, lahko zavede do občutnih prestopkov proti ugledu narodnega umetniškega zavoda. Razen tega bi morala predvsem narodna gledališča pomisliti, da so blagajniški vidiki z malo dobre volje in z malo vpoštevanjem tozadevnih izkušenj z estetskimi in idejnimi načeli marekdaj mnogo lažje združljiva, kakor pa bi nepoučen laik morda mislil. Ti blagajniški »vidiki« pa imajo v nerodnih gledališčih še to čudežno emolo, da se (povečini vsaj) temeljito ponesrečijo. V razmerju umetniškega in blagajniškega naziranja so možne v vsakem gledališču namreč samo štiri kombinacije in sicer: 1. umetnostni in blagajniški vidiki so v takem ravnovesju, da zaradi blagajniških ozirov ne trpi preobčutno umetnostni nivo. 2. umetnostni vidik prevladuje popolnoma, blagajniški se zanemarija, kar v izvestnih okoliščinah privede lahko do sicer častnega, ampak vendar dejanskega pogina; 3. blagajniški vidik prevladuje, umetnostni se zanemarija, kar privede gledališče polagoma do popolnega moralčnega propada in 4. umetnostni in blagajniški vidik eta odsotna, kar privede vsako gledališče v najkrajšem času do vsestranskega in temeljitega poloma. Od teh štirih navedenih kombinacij ni dvoma, da bi bilo vsekakor narodnemu gledališču — in zlasti našemu — v interesu njegovih dolžnosti resnično želeli samo prvo.

Četrtega ali slučajnostnega vidika pa seveda ne moremo resno pretresati, čeprav se v praksi marekile zelo pogosto uveljavlja. Uveljavlja se povsod tam in vselej takrat, kjer in kadar je repertoar namrt pomankljiv, kadar zmanjka potrebne gradiva, kadar nastane v obratu nenavadna zadržja in kadar rešujejo zadrego osebnia in nestvarna stremljenja. Uspeh tega vidika je seveda tak

Drobne novice

Koledar

Sreda, 17. januarja: Anton, puščavnik; Marjan, mučenec. Prvi krajez ob 19.21. Herschel napoveduje dež in sneg ob jugu ali zapadniku.

Četrtek, 18. januarja: Sv. Petra stol v Rimu. Priska, devica.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Franc Klančič, mestni oficijant v pokopju. Pogreb bo v četrtek ob 2 popoldne izpred mrtvašnice Zaveščača sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspal g. Franc Mezek, višji poštni kontrolor. Pogreb bo v četrtek 18. januarja ob 4 popoldne iz Cankarjevega nabrežja 15 na pokopališču k Sv. Križu.

† V Ribnici na Dolenjskem je umrla gospa Marija Pust, bivša trgovka. Pokopali jo bodo danek popoldne ob četrti na 5 na pokopališču na Hrovčah.

Naj jim sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osem križev gorenjske korenine

V Cerkljah pri Kranju obhaja danes 80 letnico svojega življenja Anton Tičar, posestnik. Spominjamo se tega uglednega moža predvsem tudi zato, ker se je iz skromnih razmer dvignil do velikega in uglednega posestnika. Oče Ilija, tako mu pravijo po domače, je zvest sin slovenske zemlje, katero ljubi nad vse. Rodil se je 17. januarja 1860 v Vogljah pri Kranju, leta 1887 pa se je priženil v Vačo pri Cerkljah.

Kot večletni občinski odbornik v Cerkljah je storil mnogo koristnega in tudi sicer je bil vedno dober svetovalec svojim soobčanom. Svoječasno se je zelo trudil za cerkljanski vodovod, pa tudi za napravo elektrarne in veliko zaslug. V njegovi hiši vlada pravi katoliški duh ter je vzor resnega in pametnega gospodarja. Kljub svojim visokim letom je še čil in zdrav, poln veselja do dela in humorja ter mu nihče ne bi prisodil, da ima že osem križev na svojih ramenih.

Antonu Tičarju prav iskreno čestitamo k njegovemu jubileju in prosimo Boga, da mu podeli še mnogo let zdravja in plodonosnega dela za koristi njegove lepe domačije in cerkljanskih občanov.

— Anketa o minimalnih mezdah za trgovske pomočnike in zasebne uradnike. Dne 16. t. m. je bila na kralj. banski upravi anketa o minimalnih mezdah za trgovske pomočnike in zasebne nameštence, ki jo je sklical g. ban na podstavi obstoječih predpisov v palači kralj. banske uprave. Predmet ankete je bil, da se o vprašanju, ki je v razpravi, zaslusijo prizadete delodajalske in delojemalske organizacije. Predstavniki trgovskih pomočnikov in zasebnih nameštencev so predlagali, da se določi minimalna mzda za trg. pomočnike po 4,50 din na uro, za ostale nameštence pa na 6 din na uro. Po posvetovanju so nato zastopniki delodajalcev izjavili, da so predlogi delojemalcev tako dalekosežni, da je potrebno dalje in podrobnejše preučevanje istih in so predlagali, da se razprava odgodi za en teden. Po soglasnem sklepu je bila anketa prekinjena in se bo nadaljevala v soboto 27. t. m. ob 10 na kralj. banski upravi.

Igrati "Stepe miši" se pravi z slabovidnimi očmi ali skozi življenje. Zato raje nosite takaj očala od

— Brezposelni sezonski delavci dobe podpore. Od Delavske zbornice v Ljubljani smo prejeli: Po obstoječi uredbi o preskrbovanju nezaposlenih delavcev se sezonskim delavcem v času mrtve sezone (od 1. dec. do 15. marca) ne izplačujejo redne brezposelnostne podpore. Vselej se odredbe je hudo prizadeto zlasti stavbno delavstvo in je Delavska zbornica v Ljubljani intervenirala pri odločajočih ustanovah, da se ta odredba omili in izplačuje vsaj polovico redne podpore sezonskim delavcem tudi v zimskem času.

Sedaj smo bili obveščeni, da se z veljavnostjo od 15. jan. 1940 tudi sezonskim delavcem izplačuje brezposelnostne podpore in sicer se izplača polovico pripadajoče podpore kot izredna podpora na račun redne podpore. Če pa bodo ti delavci po 15. marcu še vedno nezaposleni, bodo dobili tedaj izplačano še ostalo polovico podpore. Obveščamo o tem prizadete sezonske delavce, ki izpolnjujejo pogoje za prejemanje redne podpore (najmanj 8 mesecev članstva pri OUZD), da potom pristojnih občin zaprosijo za izplačilo podpore. Delavska zbornica je poleg tega še intervenirala, da bi se obstoječi predpisi o preskrbovanju nezaposlenih delavcev spremenili v toliko, da se ne bo delalo nikakih razlik med sezonskimi in ostalimi delavci.

"All-right" KNJIGOVODSTVO
eno-stavno — hitro — sigurno
Oton Stiglic, Ljubljana, Aleksandrova 4/II tel. 39-09

— Zapuščinske in odškodninske zadeve naših izseljencev so tudi eno izmed važnih in velikih del, ki jih mora vršiti Družba sv. Rafaela, dokler ne bo možno ustanoviti pri kr. ban. upravi posebnega izseljenskega oddelka, kamor bi ta del spadalo. V tujni umre izseljenec. Ker tam ni zapustil svojcev, imajo do njegove zapuščine pravico sorodniki v domovini. Ti pa v največ primerih svojih pravic ne znajo braniti. Ko dobe obvestilo o njegovi smrti, morda celo uradno v angleščini, se obračajo za pojasnila na razne strani, kjer pa tudi ne vedo, kako se te zadeve pravilno in uspešno rešujejo, da pri tem niso dediči oškodovani. Izredno mnogo dela imamo pri družbi v primerih, ko so se dediči zatekli k ljudem, ki so vso stvar zaradi nepoznanja razmer le še bolj zamotali. V tej stiski šele pridejo k nam — mnogokrat žal prepozno, ko se je medtem v tujni zapuščinska zadeva že uredila — brez njih. Zato: čim izveste, da vam je v tujni umrl sorodnik, do čigar zapuščine imate po svojem mnenju pravico, obrnite se najprej in takoj na Družbo sv. Rafaela za svet, bodisi pisмено ali ustmeno. Vse zakas-

nele in zavožene primere bomo v prihodnje odklonili, ker nam povzročajo samo mnogo dela, za dediče pa le malo ali nič koristi! — Družba sv. Rafaela.

— Otroške košare. Mnogi prosilci, ki vlagajo prošnje za otroške košare žele imeti odgovor. Unija vsem ne more odgovorjati. Prošilec pa, ki izjemno želi odgovora, naj priloži vsaj znamko. Ker smo zvedeli, da bi nekateri radi kaj darovali za otroške košare, pa ne vedo naslova Unije in številke ček. računa, jim ga tem potem ponovno sporočamo. — Unija za zaščito otrok, Ljubljana, Beethovnova 14, štev. ček. računa 13.882, telefon 38-26. — Za košare so darovali: Tvrška Bonač, Ljubljana din 1000, Marija Kersnik, Tržič din 50, J. Sra-kar, Ljubljana din 50. Najskrenejša hvala. — Unija.

Za obleke, bluze

ANGLEŠKA VOLNA

Kroji, vzorci brezplačno.

Toni Jager, Kongresni trg 1, Ljubljana

— Najcenejši molitvenik bo »Moj molitvenik«, ki izide še ta mesec v obsegu 80 strani, s pol-trdim ovitkom in za ceno 1 din. Poleg vseh potrebnih molitev (po katekizmu), resnic in zapovedi, ima tudi razlago cerkvenega leta z obširnimi liturgičnimi koledarjem stalnih prazniških dni, kratke mašne molitve in zborni sv. mašo, najpotrebnejše molitve za vernice in večje število pesmi. Molitvenik bo dobrodošel otrokom, pa tudi odraslim, predvsem fantom in dekletom. Gospodom katehetom in dušnim pastirjem, duhovnim voditeljem FO in DK priporočamo, da naroče molitvenik do 21. jan. na naslov: Gregor Janez, kaplan, Rajhenburg. Plača se vnaprej (po položnici, ki jo prejmete) ali pa po povzetju, kar je precej dražje. Tiskali bomo le določeno število molitvenikov, zato poznejši naročil ne bomo mogli upoštevati.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josefa« grenčice.

— Mraz v Sloveniji je popustil. Včeraj zjutraj je mraz v Sloveniji močno popustil. Zato se je železniški promet na progah znatno izboljšal in so brzovlaki prihajali v Ljubljano v veliko manjši zamudami, ko prejšnje dni. Na Gorenjskem je znašala jutranja temperatura splošno med -5 (Kranjska gora) in -9 (Bohinjska Bistrica). Tržič je celo zaznamoval zjutraj -4. Dolenjska je ime-

KINO MATICA

Telefon 21-24

ob 16., 19. in 21. uri

Poljski film

V VRTINCU STRASTI

Tragedija mladega kneza, kateri je skušal rešiti svojo zaročenko pred po-
veškim varuhom — Lidija Wisocka, Witold Zacharewicz, Bogusław Samborski

Po državah

• Potniški vlaki v Bosni ukinjeni. Zaradi velikih snežnih zametov so nastale velike ovire v prometu. Železniško ravnateljstvo je v ponedeljek ukinilo 16 potniških vlakov na področju Bosne in Hercegovine. V ponedeljek so imeli v Višegradu, Priborju in Varešu 19 stopinj Celzija pod ničlo. Tuzla, Zenica in Bratunice 16 stopinj pod ničlo. Brod, Sarajevo in Doboj 15 stopinj pod ničlo, Mostar 3 stopinje pod ničlo, Ercegovci in Dubrovnik pa 5 stopinj nad ničlo.

• Sava pri Brodu zamrznila. Pri Slavon-skem Brodu je Sava čisto zamrznila in je led debel 20 cm. Ljudje hodijo po ledu iz Slavon-skega v Bosanski Brod, otroci se pa pridno drsajo po zaledeneli Savi.

• Volkovi v okolici Karlovca. Tudi v Karlovcu in okolici vlada hud mraz. Najbolj mrzlo je bilo preteklo nedeljo, ko je kazal toplotmer 17 stopinj Celzija pod ničlo. Kolpa je popolnoma zamrznila, kar se ni zgodilo od leta 1929, ko je bila tudi huda zima. V okolici Rečice so se pojavili volkovi, ki so raztrgali več prešičev. Poleg tega so se pojavile v velikem številu tudi lisice, ki pa jih lovci pridno preganjajo.

• Bivši egiptovski vladar v Splitu. V Split se je pretekli ponedeljek pripeljal bivši egiptovski kralj Abas Helmi II. Takoj po prihodu je odšel v splitsko ladjedelnico, kjer se nahaja njegova jahta »Nimet Alah«.

• Spor zaradi italijanske ladje. Pretekli petek sta iz Račista na Korčuli odpluli dve jadrnici reševati italijansko ladjo »Rosina«. Po težkih naporih treh dni se je mornarjem posrečilo rešiti to veliko italijansko jadrnico in jo pripeljati v pristanišče Kalac pri Korčuli. Italijanska ladja je nepoškodovana, rešena pa tudi dve tretjini tovara, kar vse predstavlja milijonsko vrednost. Italijanski mornarji so ladjo prepustili usodi in se sami rešili. Sedaj je nastal zanimiv spor, komu pripada ta ladja in njen tovor. Korčulanski mornarji so poročali ravnateljstvu morskega prometa in pa italijanskemu konzulatu v Splitu. V mornariških krogih z velikim zanimanjem pričakujejo, kako bo rešeno vprašanje odškodnine in lastništva.

• 105-letna ženska umrla. V Sibinju pri Slavon-skem Brodu je te dni umrla 105-letna žena Marija Sekulič, ki je bila najstarejša ženska v Slavoniji. Starka je živel v veliki bedi. Ni imela nobenih svojih ljudi in je živel sama od podpor dobrih ljudi in občine. V svojem življenju ni bila nikoli bolna.

• Zemeljski plin na Hrvaškem. Geologi so mnenja, da so v Kravarskem, 25 km daleč od Zagreba, velika ležišča zemeljskega plina. Začeli so vrtniti globoke jasko za pridobivanje plina. Doslej so prišli 700 m globoko. Pričakujejo, da bodo v najkrajšem času prišli do plina. Tak plin je posebej uporaben za pogon motornih vozil. To bi prišlo zelo prav v današnjih časih, ko tako zelo primanjkuje bencina.

• Dve smrtni nesreči v gozdu. Iz Broda poročajo: Kmet Mirko Ergotič iz Kopanice je šel v gozd, da bi nasekal drva. Z njim je šel njegov sosed, Sekala sta veliko bukev in ko sta gozde posekala, se je bukev začela nagibati. Ergotič se je hotel umakniti, pa je bilo že prepozno, ker ga je bukev pokopala pod seboj in na mestu ubila. — V vasi Dodečih je na podoben način izgubil življenje, ko je sekal ogromen hrast, kmet Adam Docič, star šele 29 let.

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-plini jemljite okusne

Dobivajo se v vseh le-

karnah. Cena ma-

lega zavitka Din 8.—,

velikega zavitka Din 16.—.

Oglas reg. S. br. 15510, 27. V. 1939.

la nižjo jutranjo temperaturo med -9 (St. Janž) do -12 (Kočevje). V Novem mestu in drugod so imeli -10. V Dravogradu je bilo -13. Prav toplo je bilo na Rakeku, ki je zaznamoval le -3. Hujši mraz je bil včeraj zjutraj na Posavju. Transformatorska postaja je javila -15 stopinj C. Po dnevi se je v mestu živo srebro v toplotni dvignilo skoraj do ničle.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Pri smučanju se je ponesrečil v Zdenški vasi pri Dobrem polju 14-letni posestnikov sin Franc Prelesnik. Zlomil si je desno nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Tja so pripeljali tudi 40-letnega poštnega uradnika Dragotina Stanišiča iz Belgrada, ki se je med pravoslavnimi božičnimi počitnicami smučal na Golici in se pri padcu hudo poškodoval po životo.

— Nesreča na žagi. V Ravnah pri Kočevski Reki je na žagi zgrabila transmisija 17-letnega delavca Frica Riharda in mu zlomila roke in noge.

— Tatvine po deželi. V stanovanju učiteljice Stefke Vrhnjak v Vrbah pri Slovenjem Gradcu je bilo te dni vlomljeno. Zmanjkalo je več obleke, nov jedilni pribor, par čevljev, zlata damska ura, več klobas, precej perila in 1200 din gotovine. Orožniki so tatvine osumili dva znana tihotapca, ki sta že nekoč vlomila pri Vrhnjakovih in so jima bile razmere prav dobro znane. — V Vidmu pri Krškem je neznan tat ukradel z avtomobila aktove, v kateri je bil samokres, znamke FN, moška spalna srajca, dve električni svetilki, nekaj toaletnih potrebščin, prometna knjižica in nekaj živil. Skupno je lastnik oškodovan za 1000 din. — V Spodnji Polskavi sta dva vlomila v stanovanje Ivane Frančež. Odnela sta nad 1800 din gotovine v bankovcih po 100 din, dva zlata poročna prstana, dva zlatnika po 10 kron, 15 ruh, 9 ženskih srajc, 7 moških spodnjih hlač, 8 svilenih naglavnih rut, več namiznih prtov, suknjo s kožuhovinastim ovratnikom, dve odeji in dve veliki steklenici slivovke. Skupna škoda naša nad 4000 din.

Ljubljana, 17. januarja

Gledališče

Drama: Sreda, 17. januarja: »Antigonae«. Red Sreda. — Četrtek, 18. januarja: »Professor Klepec«. Red B. — Petek, 19. januarja ob 15: »Kozarec vode«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Sobota, 20. januarja: »Hudičev učenec«. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Opera: Sreda, 17. januarja: »Traviata«. Gostovanje Zlate Gjungjenac in Antona Dermote. Izven. — Četrtek, 18. januarja: »Figaroja svatba«. Red Četrtek. — Petek, 19. januarja: Zaprti. — Sobota, 20. januarja: »Nižava«. Red A.

Radio Ljubljana

Sreda, 17. jan.: 2 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Izlet v tuje kraje (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Rudolf Pilih igra harmoniko — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: A. Adamič: Kneblehar, zgodov. igra (Clani rad. igral. družine) — 18.40 Stajarski gradovi VI. (prof. Pettauer) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Jovan Ristič, državnik in zgodovinar — ob priliki 40 letnice smrti (dr. Jov. Radonič, Bgd) — 19.40 Objave — 19.50 Nevidni rastlinski sovražniki (dr. Maks Vraber) — 20 Prenos iz Maribora: Smetana: Da vlast, simf. ciklus (izvaja orkestr. odsek Glasb. Matice v Mariboru) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli češki godci in pevci (plošče).

Prireditve in zabave

Veseli dan ali Matifek se ženi je naslov Linhartovi veseligrs s petjem, katero bo uprizorila Francišanska prosveta v francišanski dvorani dne 21. t. m. ob 5 popoldne. Predstava bo v proslavo 150 letnice prve slovenske komedije. Vstopnice bodo v predprodaji od četrta dalje v trgovini Sfiligoi. Cene običajne.

XIV. koncert ljubljanske filharmonije bo dirigiral g. Krešimir Baranovič, znani skladatelj zagrebške opere. Spored obsega Čajkovskega V. simfonijo, Smetanovo Vitlavo, Baranovičovo Licitarsko srce, suito iz istoimenega baleta in izvorno slovensko skladbo. Koncert bo v petek, 26. t. m. v unijanski dvorani.

Predavanja

Prosvetno društvo Trnovo. Drevi ob 20 bo imel na sedmem prosvetnem večeru zanimivo aktualno predavanje g. urednik Franc Teršeglav, pod naslovom: »Severni narodi« (Finska, Švedska, Norveška in Danska). Vse članstvo in prijatelje vabimo k obilni udeležbi. — Odbor.

Šentpeterska prosveta. Drevi ob 8. važno predavanje g. predsednika N. Velikonje: O družini. Udeležite se polnoštevilno. Odbor.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije. Danes 17. t. m. bo ob 20 predaval g. docent dr. Franc Zwitter o temi: Pomen francoske revolucije. Vstop prost.

Pri Sadjarski in vrtnarski podružnici Ljubljana-mesto bo v sredo dne 17. januarja t. l. ob 19 (7. uri zvečer) v kemijski dvorani I. drž. realne gimnazije (realke) v Vegovi ulici predaval g. nadzornik Josip Strekelj o vprašanju: Katere sorte jagodičja so najbolj donosne. S skioptičnimi slikami. Po predavanju vprašanja in odgovori. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni.

Naše dijaštvo

Kongregacija akademičark ima drevi ob četrti na osem redni sestanek v francišanski kapeli. Pridite!

Akademska kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osmih redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

vedal, kaj se je zgodilo. Poklicali so takoj policijo, ki je začela zasledovati zločinca.

• Skrivnosten umor. Poročali smo, da je bil v noči od 7. na 8. dec. 1939 umorjen prvi asadrovca nedaleč od Vinograda neznan človek, čigar klice na pomoč so slišali nekateri viničarji. Zjutraj so našli nago truplo. Sedaj se je ugotovilo, da gre za Mata Živica iz Miloševca v okraju Čazma. Živice je odšel s svojimi tovariši na vojaške vaje v Čakovce, pa so ga zaradi božjosti že naslednji dan odpustili. Sedaj so se od voljških vaj vrnili njegovi tovariši, ki so se zelo začudili, ko jih je Živiceva mati vprašala po sinu. Opozorili so mater na časopisno vest o umoru neznanca pri Sadrovcu. Mati se je takoj podala tja in je po obleki spoznala, da je bil umorjen njen sin.

Anekdota

V zadnjih dveh desetletjih svojega življenja je nosila kneknja E. lasuljo. Prav nič se je ni sramovala in vse njeno znanstvo je vedelo, da nosi lasuljo. Baronica L., ki je imela strupen jezik, je hotela že zelo staro kneknjo podražiti in ji je rekla: »Ne razumem, visokorodna gospa kneknja, kako morete na svoji častiljivi glavi nositi lase neke druge ženske?« Kneknja je čisto mirno odgovorila: »To bi pa res morali razumeti, ljuba moja baronica! Posebno še, ko vendar nosite tudi vi kot rokavice kožo nekega drugega teletka!

»Ampak, očka, tale plinska maska pa ni ne-produšalac

Premiera duhovite in animirane filmske operete v kateri poje znameniti filmski umetnik **Jean Lumiere** najlepše francoske popevke!

Polnočni pevec

IVETTE LEBON, JAQUELINE PACAUD, STURMIN FABRE

Razigrano življenje v velikem de-
klškem internatu! Čudovite pesmi
in glasba so odlika tega filma

Danes ob 16., 19. in 21. uri.

Kino Sloga tel. 27 30

LJUBLJANA

Mestna zastavljalnica v letu 1939

Mestna zastavljalnica je gotovo socialen zavod, ker pomaga revnim in sploh ljudem iz zadrege. Zato je vsaj nekoliko mogoče po njenem poslovanju in prometu presojati tudi splošne socialne razmere, če se boljše ali slabše. Seveda pa pri tej presoji prihaja v poštev mnogo najrazličnejših dejavnikov, ki vplivajo na višino prometa v zastavljalnici. Zastavljalnica se ne poslužuje samo reveži in manj premožni sloji, temveč tudi premožni, ki nimajo zmanjka sredstev, ker ne dobe od doma denarja o pravem času. Prav lansko leto lahko imenujemo leto neprizadevanosti zadreg in stisk tako za domače ljudi, če bolj pa za tujce, ki so jih pri nas zalotili nemirni in razburjeni časi.

Če primerjamo lanske prometne rezultate zastavljalnice s predlanskim prometom, takoj opazimo zboljšanje razmer, saj so številke padle, čeprav je naraslo število prebivalstva. L. 1938. je namreč zastavilo 22.155 strank in dobilo posojila 3.485.490 din, lani je pa zastavilo samo 21.253 strank za posojila 3.333.040 din. V zastavljalnici sta torej lani iskali pomoči 902 stranki manj, da je bilo izplačane 152.450 din manj posojil.

Skoraj enako razmerje vidimo tudi pri številkah, ki nam kažejo, koliko strank je spet razšlo zastavljene predmete. L. 1938. je rešilo 20.948 strank svoje predmete ter plačalo 3.532.750 din posojila. Lani je pa prišlo po zastavljene predmete samo 20.795 strank, ki so imele 3.503.300 din posojila. Lani je torej tudi rešilo 153 strank manj ter plačalo 29.450 din manj posojil.

Nemirni časi se pa najbolj odražajo na dražbah, ki so pokazale, da so manj premožni sloji etiskali denar in ga hranili za pričakovane še težje čase. Zato so raje žrtvovali, da jim propadejo stvari, ki jih laže pogrešajo kakor denar. Na drugi strani je pa marežirka in marsikatero družino uhitel poziv na orožne vaje in je bil tedaj takoj volonter obveznikom kakor njihovim družinam denar neobhodno potreben. Na dražbah je bilo namreč v zastavljalnici minulo leto prodanih 69 strankam več kakor predlansko leto in tudi za 41.619 din več. Predlansko leto je bilo na dražbah prodano 1.341 strankam za 22.844 din, lani pa 1.410 strankam za 263.463 din.

Iz vsega poslovanja mestne zastavljalnice vidimo, da so se lani v primeri s predlanskim letom splošne razmere zboljšale, pač je pa vrednost gotovine zelo narasla, ker so ljudje denar hranili za še težje čase. V celoti nam pa promet v mestni zastavljalnici tudi pripoveduje, da se je strah pred še hujšimi časi naglo polegel ter ljudje zato še niso v množicah svojih stvari nosili v zastavljalnico, da bi se preekrbili z denarjem za izselitev ali podobne nesreče. S te strani nam pa Ljubljana kaže, da je Ljubljana res otok miru.

Iz predavanja generala Rupnika. V ponedeljek zvečer je predaval div. general g. Lev Rupnik, priznani strokovnjak za utrdbeno delo, našim rezervnim častnikom, ki so napolnili veliko dvorano »Zvezdec«. General g. Rupnik je v daljšem govoru podal zanimivosti in izkušnje iz historijata utrdbenih del, posebno o najnovejših delih na francoski in nemški meji. Na koncu se je predavatelju zahvalil za izvajanja, ki so vzbudila splošno pozornost, predsednik ljubljanskega pododbora Združenja rezervnih častnikov g. inž. Bevc.

Vesela burka prijetne zabave, komike in zdravega humorja! — Danes nepreklicno zadnjičkrat! Ob 16., 19. in 21. uri
Hans Messer Wolf Albach Retty, Carola Höhn, Fritz Imhof, H. Carl, Julia Serda. **Glej, da se ne zaljubiš!** **KINO UNION 21-22**

I Pogreb ravnatelja Rajka Stojca. Skromen, a lep je bil pogreb pis. ravnatelja na okrognem sudišču Rajka Stojca izpred hiše žalosti na Resljevi cesti, kjer se je zbralo mnogo odličnih oseb in ostalega občinstva, da izkaže pokojniku zadnjo čast. Pevci »Ljubljane« so mu zapeli žalostinko »Vigrede«, vojaška godba mu je v slovo intonirala Beethovnovo žalostinko. Razvil se je nato prav velik žalni sprevod. Na čelu je korakala četa pešpolka št. 40, za njo v dolgi vrsti jetniški pazniki z vencem, nato skavtski steg »Zlatorog« s praporom, za njim z vencem v velikem številu člani Društva bojovnikov s predsednikom g. Ratem in na čelu, sledilo jim je Prosvetno društvo Ljubljana, mestno z zastavljalnico, ki so v mnogih člani s predsednikom dr. Voršičem. Krsta je bila položena na lafeto, ker je bil pokojnik rezervni kapetan. Za krsto so šli pokojnikovi svojci in sorodniki, nato pa v prav častnem številu zastopniki ape-

lacijskega, okrognega in okrajnega sudišča, tako višji državni tožilec dr. Kravina, predsednik okrogne sudišča g. Peter Keržič z mnogimi sodniki in državni tožilec g. Viljko Lavrenčič. Pogreba se je tudi v velikem številu udeležilo mnogo sodnopisarniških uradnikov in služiteljev, dalje člani raznih organizacij ter župan dr. Jure Adlešič z mnogimi občinskimi svetniki. Žalni sprevod je zaključila vojaška častna četa.

I Šestdesetletnica svojega življenja obhaja danes gospod Anton Juvan, obratovodja v tovarni za klet. V tovarni je že 34 let in je splošno priljubljen. Ima štiri otroke, ki jih je vzgojil v strogo katoliškem duhu. Delavstvo tovarne čestita današnjemu slavljencu k šestdesetletnici in k godu, želeč mu, da bi ga Bog ohranil še mnoga leta v zdravju, sreči in zadovoljstvu. Tem čestitkam se pridružujemo tudi mi z željo, da bi bilo našemu zvestemu staremu naročniku dano, da bi doživel vesel in čil še več jubilejev.

I Drevo ob šestih se zapre razstava Karle Bulovčeve v Jakopičevem paviljonu. Kdor še ni imel prilike ali ni utegnil obiskati to razstavo, naj izrabi današnji dan in naj razstavo obišče v času od 9 do 18. Tudi šole imajo še danes priliko, da se udeležijo razstave, zanje je vstopnina globoko znižana, tako da je vstop omogočen tudi siromašnim dijakom.

I Organizacija dipl. otroških sester negovalk in vzgojiteljic ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, 21. januarja ob 9 dopoldne v zavodu za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani, Lipičeva 3.

I Jugoslovanskemu akademskemu podpor-nemu društvu je poklonil gospod dr. Franc

Mariborski trg v letu 1939

Maribor, 16. januarja.

V Mariboru ni mogoče natančno kontrolirati porabe živil, kakor se to lahko vrši v drugih mestih, ki imajo mitnino. Tem je mogoče skoraj do kilograma natančno izračunati, koliko je mesto v teku enega leta porabilo, v Mariboru pa smo to zavedno navezani samo na podatke mestnega tržnega nadzorstva. To pa lahko kontrolira le prodajo živil na trgu in še ta kontrola je, kar se tiče količine, bolj približna. Vendar pa nam tudi številke mestnega tržnega nadzorstva nazorno prikazujejo, kako ogromne količine živil se v teku enega leta pripeljejo v mesto na trg in kako važen odjemalec je Maribor za vse svoje kmečke zaledje.

Lani so kmetje pripeljali na mariborski trg 1358 vozov in 7451 vreč krompirja. Če računamo težo voza z 200, težo vreče pa s 70 kg, je to 793.70 kg krompirja. Cebule je bilo na trgu 45 vozov in 2648 vreč, zelja 347 vozov. To so le najvažnejša in najbolj vsakdanja živila, da povrnemo in raznovrstnih specialitet, s katerimi strežijo mariborskim gospodinjam številni vrtnarji na trgu, ne omenjamo. Med ostalimi poljskimi pridelki je bilo lani spravljeno na trg 741 vreč fižola, 545 vreč pšenice, 634 rži, 607 ječmena, 845 koruze, 778 ovsa, 516 prosa, 595 ajde, povrh še 300 vreč prosene in 206 vreč ajdove kaše. Velike količine žita, ki ga prodajo kmetje na mariborskem trgu, kupujejo večinoma kurereji, saj je kurereja v mestu, zlasti pa še v predmestjih zelo močno razvita. Zelo veliko konzumira mariborski trg perutnine. Lani so prinesli okoličani 16.759 kokoši, 64.719 piščancev, 385 gosi, 1324 puranov, 1670 rac,

ker je bil izvoz bolj slab ter se zlasti zgodnje sadje ni moglo spraviti drugje v denar, kakor v mestu. Na trgu je bilo 2780 vozov in 18.536 košar sadja. Če računamo voz z 200 kg, košaro pa z 20 kg, da vse to skupaj 916.720 kg sadja, med katerim so na prvem mestu jabolka, potem pa sledijo hruške, grozdje, marelice in breskve. Razmeroma malo se v Mariboru porabi rib. Morske ribe so drage, sladkovodno ribarstvo pa zaradi neprimernih voda okrog Maribora ni razvito. Lani se je prodalo na trgu 8809 kg morskih rib ter 135 morskih rakov, 52 kg sladkovodnih rakov, 1973 sladkovodnih rib in 34 škafov žabjih krakov.

Mariborski trg je bil v splošnem lansko leto zelo bogato založen, le zelenjava je v zadnjih mesecih leta zaradi silne zime postala zelo redka. Tržno življenje pa je v lanskem letu doživelo razne izpremembe v veliko nevoljo in skrb mariborskih gospodinji. V mislih imamo draginjo, ki se je začela pojavljati že na spomlad, čim so nastopile znane napetosti med evropskimi državami. V tem pogledu je bil mariborski trg zanimiv barometer. Nekatere vrste živil so kar čez noč izpremenile ceno. Ko je potem izbruhnila vojna, se je tržna draginja posplošila in za vsako stvar je bilo treba še bolj plačati v denarnico, kakor poprej. Ker se pa plače in mezde prebivalstva niso sorazmerno z draginjo dvignile, se je to poznalo na trgu pri kupni moči mariborskih gospodinji.

Mariborsko mestno tržno nadzorstvo je imelo obilo posla, da je zadržalo vsako pretirano podražitev živil ter mu gree vse priznanje, ker je v svojih prizadevanjih povsem uspešno. Tržno nadzorstvo ni imelo lahkega dela, ker je tržni prostor sedaj razbit na razne vloge. Kolikor je bilo v njegovi moči, je storilo vse, da se je tudi higiena na trgu držala na primerni višini ter je v ta namen nabavilo več sto novih tržnih miz. Pokazala pa se je tudi lani, kakor prejšnja leta, nujna potreba po čimprejnejši zgraditvi moderne tržnice. Načrti za to veliko delo so že dozoreli in vprašanje dobiva konkretne oblike, pa obstoja upanje, da bo kljub težkim časom v dogledni dobi zadovoljivo rešeno.

m Obrtniška proslava bo 27. jan. 1940 v Narodnem domu.

m Težave v telefonskem prometu z Nemčijo. Poleg osebnega prometa so Nemci sedaj tudi zelo omejili telefonski promet med našo in svojo državo. Poleg tega pa je sedaj vsako telefoniranje zvezano z velikimi formalnostmi in zamudami. Tako lahko po telefonu govoriti med Mariborom in Gradcem le preko Zagreba in Dunaja, kjer dočeka posebna komisija, če se pogovor sme vršiti. Na Dunaju zavrnejo do dve tretjini pogovorov.

m Ljudski oder v Mariboru priredi na svečnice, dne 2. februarja, zabavno Molierovo komedijo »Namišljeni bolnik«.

m Več točnosti pri obisku gledališča. Gledališka uprava ponavlja svojo prošnjo za pravočasno prihajanje k predstavam. To je tudi v lastno korist zamudnikov, da vidijo začetek predstave, zahleva pa to tudi obzirnost napram ostalim.

m Oni abonenti reda A, ki slučajno niso dvignili že pri dnevnih blagajni svojih vstopnic za nočnejši simfonični koncert Glasbene Maticе, jih lahko dobe še pred večernim koncertno blagajno pri gledališki blagajničarki.

m Na jutrišnjem prosvetnem večeru, ki bo ob osmih zvečer v dvorani Zadržne gospodarske banke, bo predaval p. Kazimir Zakrajšek iz Ljubljane o izseljenških vprašanjih. Sodeloval bo tudi dijaški pevski odsek, na sporedu je tudi deklamacija iz Zupančičeve »Dumec«.

m 10 letnica pomembne zdravstvene ustanove v Mariboru. Te dni je poteklo 10 let, kar je specialista za kirurgijo in šef-primarij kirurškega oddelka splošne bolnišnice v Mariboru dr. Černič odprl svoj moderno urejen sanatorij v Gosposki ulici. Ob tej priliki je gospod primarij mariborskega častnikarje povabil na ogled svojega sanatorija ter jim ob tej priliki razložil namene, ki jih je imel s svojim sanatorijem. V razgovoru z g. primarijem in pri ogledu te prvovrstne zdravstvene ustanove so se mariborski častnikarji imeli priliko prepričati, da je dr. Černič sanatorij na sodobni višini, da prav nič ne zaostaja za drugimi sličnimi ustanovami pri nas in v inozemstvu in da more zato bolnikom nuditi vse, kar je doslej dosegla zdravstvena kultura. V razgovoru je tudi potrdil bolniki, ki so se v sanatoriju zdravili, prav tako pa tudi domači in inozemski zdravniki, ki so prišli k bolnikom v sanatorij na konzilij, med njimi n. pr.

gibanje mariborske obrti v pretečenem letu. Tudi lansko leto ni bilo mariborskim obrtnikom z ročicami postlano. Število izdanih in izbrisanih obrtnih pravic ni bilo let držl ravnotežje, kar je dokaz, da je mesto z obrtnimi poslovalnicami že nasičeno in da se jih lahko le določeno število vzdrži na površju. Lansko leto je bilo izbrisanih v Mariboru 145 obrti (predlansko leto 157), izdanih pa je bilo 150 novih obrtnih pravic (predlani 163). Premestitev je bilo lani 48 (predlansko leto 58). Večina premestitev se je izvršila v gostilničarski stroki.

m Dekliški krožek Maribor I. ima drevi ob 7 sestanek v običajnih prostorih. Udeležba obvezna. m 150.000 din škoda je povzročil požar na hiši grofa Ivana Zabea na Kumu nad Sv. Lovrencem na Pohorju. Hiša je bila zelo lepo opremljena. Prizadel je tudi grofov gost nemški državljani Wolfgang Troll s svojo ženo, katerima je ogenj uničil 25.000 din gotovine ter za 10.000 din dragocenosti. Požar je izbruhnil zaradi pregrete pečne cevi ob štirih zjutraj ter so morali grof in njegovi gostje v samih pižamah pobegniti na najhujši mraz, saj je bilo takrat nad 20 stopinj pod ničlo.

Gledališče

Sreda, 17. januarja, ob 20: Koncert Glasbene Maticе. Red A.
Četrtek, 18. januarja. Zaprtlo.

Požari v ptujskem okraju v letu 1939

Ptuj, 15. januarja.

V letu 1939 so v ptujskem okraju zabeležili 101 požar. Skupno so požarne nesreče zahtevale 146, povečini kmečkih stanovanjskih in gospodarskih zgradb, in je bilo oškodovanih okoli 130 družin oziroma posameznikov. Večjih požarov s katastrofalnim obsegom ni bilo. Povzročena škoda se ceni na približno 2.730.000 din, dočim znaša zavarovalna vsota približno 1.995.000 din.

Statistika izkazuje tudi nekaj primerov gozdnih požarov ter nekaj primerov požarov požetega žita na polju. Poleg ostalega je bila uničena s poslopji vred tudi znatna količina človeške in živalske hrane ter mnogo raznega gospodarskega orodja in opreme. Živina je bila skoraj v večini primerov pravočasno rešena, le v nekaj primerih je ni bilo mogoče rešiti.

Kot vzroki nastanka požarov se navajajo slaba konstrukcija dimnikov, nepravilno ravnanje z ognjem in nezavarovanimi svetilkami ter v nekaj primerih nesrečno naključje in požigi po mladostni deci, ki se je igrala z vžgalnicami. Znatno del požarov pa je ostal nepojasnjen, dasi so se vsestransko vršile intenzivne poizvedbe za zločine. Vsi primeri, kjer se je sumilo na samopožig iz koristiljublja ali pa na požig iz maščevanja, so bili prijavljeni pristojnim sodiščem. Vendar se v večini teh primerov požarov tudi sodno krivda ni mogla dokazati; zaradi česar se je moralo postopanje ustaviti. Konec leta 1939 je orožniška postaja v Slovenski Bistrici aretirala in izročila v zapore okrog sudišča v Mariboru nekoga Avgusta Koražijo, ki je osumljen, da je izvršil večje število požigov iz naslade v ptujskem in mariborskem okraju.

Kljub vsem naporom varnostnih organov in krajevnih oblastev, da se omeji število požarov, ki so predvsem na Dravskem polju precej pogosti, je skupno število požarov v letu 1939 naraslo za 30 na pram letu 1938 in za 15 napram letu 1937. Preteklo leto je bilo torej glede požarov v resnici rekordno, saj je prekorajlo celo število 1001 Upajamo, da bo letošnje leto boljše! Preden pa to poročilo končamo, ne moremo mimo naših vrlih gasilcev, da jim ne bi na tem mestu izrekli vse priznanje in zahvalo za težko in požrtvovalno delo, ki ga opravljajo za svojega bližnjega. Vedno so se ravnali in se bodo ravnali po svojem lepem geslu: Bogu v čast, bližnjemu v pomoč!

Ptujska gora

Katoliško prosvetno društvo. Delo v našem prosvetnem društvu je v zimskem času postalo spet bolj živahno. Knjižnica je pregledana, ponovno urejena in izpopolnjena z lepimi pripovednimi knjigami. Knjige se izposojajo vsako nedeljo po pozni sv. maši in po večernih. Le radi sega je po njih, saj lepa knjiga opravlja veliko prosvetno nalogo, obenem pa tudi človeku razvedrilo. — Za božične praznike smo skupno s člani FO in DK uprizorili ljudsko igro »Divji lovec«. Igra je v vsakem oziru dobro uspela in smo jo na praznik sv. Treh kraljev ponovili. — Največja verzal pri našem društvenem delu je v tem, da nimamo svojega doma, ali vsaj domu ali kakšni dvorani podobnega prostora. Igre prirejamo v šoli na šolskem odru, seveda z velikimi ovirami zaradi tesnega prostora in še drugih neprimernih okoliščin. Zato moramo delati z združenimi močmi vseh odločujočih krajevnih in drugih faktorjev na tem, da se bodo vse naše verske in prosvetovzgojne organizacije v dogledni najbližji bodočnosti lahko zbirale pod skupno streho lastnega doma. — Občni zbor je sklican za 21. januar ob 3 popoldne v spodnji sobi župnišča. Na občen zboru mora biti zastopana vsa fara, vse članstvo naših društev, da se dogovorimo o skupnem na daljnem delu.

Vransko

Preteklo nedeljo je bil pri nas politični sestanek, na katerem je o zunanjem in notranjem političnem položaju poročal naš bivši poslanec in sedanji senator g. Mihelič. Sestanka se je udeležilo zelo veliko volivcev, ki so z zanimanjem poslušali senatorjevo poročilo. Z velikim zadovoljstvom so vzeli zlasti na znanje njegovo izjavo, da se bo tudi letos v naši občini dalje gradila cesta Vransko-Lipa-Zadrebka dolina ter izravnala cesta proti Motniku. Vendar pa je nadaljevanje ceste z Vranskega v Zadrebko dolino predvsem odvisno od gornjegrajskega cestnega odbora, ki bi moral letos pričeti od one strani z delom. Trdno upamo, da gornjegrajski cestni odbor ne bo več dalje zavlačeval dela, temveč že letos spomladi pričel, kakor je obljubil. H koncu se je razvila živahna debata, pri kateri je g. senator dajal razna pojasnila na stavljen vprašanja. G. senatorju Miheliču smo za njegov obisk hvaležni, zlasti pa še zato, ker je za našo občino storil že mnogo dobrega in koristnega.

290 jezikov zna

Kakor poročajo nemški listi, je znani jezikoslovec, učenjak dr. Ludvik H. Schütz, v teh dneh obhajal svoj 76. letni rojstni dan. Učenjak, ki biva v Frankfurtu, govori in piše nič manj kot 290 jezikov. Frank dvoma so med njimi tudi mrtvi jeziki in pa narečja. Dr. Schütz je objavil različne prevode iz kitajščine in sanskrita. Pač ga ni človeka na svetu, ki bi z njim dr. Schütz ne mogel govoriti v njegovem jeziku. Temeljito se je učenjak bavil z jeziki raznih plemen Severne, Srednje in Južne Amerike.

Tudi Japonska je bila letos deležna snega. Padlo ga je za nekaj prstov na debelo, kar je na Japonskem že redek dogodek.

KULTURNI OBZORNIK

Križev pot Kneza Koclja

Resnica je, kar se večkrat pove

Na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani je madžarski govornik Bangha ob viharne odobravljanju rekel: »Za moderno občinstvo resnica ni to, kar je stvarno dokazano, marveč to, kar se dvakrat, trikrat, štirikrat pove.« To se je uresničilo ob knjigi »Slovenski knez Kocelj«. Iste zmote se se o tej knjigi ponavljale šestkrat na raznih mestih s podpis petih ocenjevalcev.

Na knezu Koclju sem odkril »presenetljivo nove poteze«, ki jih zgodovinarji doslej niso opazili, kakor je izjavil strokovnjak M. Kosa. Toda piec te novosti po poklicu ni zgodovinar. Zato so se začele o knjigi siriti govorice, da ni kritična. Ker se je zaradi izvirnih risb tisk nepriljubljeno zavlekel in je zaradi zakasnele bibliotekarske izdaje morala že tiskana in vezana knjiga ostati še tri mesece za promet zaprta, a so jo nekateri vendar že dobili, je bilo dovolj časa za enovanje in širjenje govorice, češ da je knjiga ponesrečena, da bo doživela polom, da je »v vodo padla«. To so verjeli in govorili celo vplivni književniki. Ko je knjiga naposled izšla s šestmesečno zamudo, jo je najprej pozdravila uničujoča ocena nekakega univerzitetnega študenta, češ da knjiga ni dovolj dozorela, ni kritična in ima veliko napak.

Prvikrat v dvajsetletni zgodovini naše univerze smo doživeli, da je njen slušatelj ponovno napadel znanstveno knjigo starega profesorja. Med drugim je mladi piec trdovratno ponavljal že omajane trditve zgodovinarja M. Kosa, ki jih je ta zapisal brez natančne samostojne raziskave, a jih po mojih opozoritvah ni več odločno vzdrževal. Prav te trditve M. Kosa so za zgodovinsko podobo kneza Koclja odločilnega pomena. Eno teh trditve je mladi M. Kosa učenec poudarjal kot odločilno »Arhimedovo točko«. Iz tega bi seveda sledilo, da nisem podal zgodovinske Koceljeve podobe, kakor eta potem ponavljala dva ocenjevalca v strokovnih zgodovinskih glasilih Muzejskega društva v Ljubljani in Zgodovinskega društva v Mariboru.

Mučna zadeva

Nič ni pomagalo, da je bila vsem recenzijam izdovodilna priložena strokovna izjava M. Kosa, ki ugotavlja, da je knjiga kritično in pomembno znanstveno delo. Kritiki se niso ozirali na to strokovno izjavo, ki bi jih bila mogla obvarovati tako velikih zmot. Kako je to mogoče? Vplivni književniki so govorili: »Kritika M. Kosovega učenca je odmev njegovga zgodovinskega seminarja in pogumno izjavljajo resnico, ki je M. Kos iz obzirnosti ni povedal. M. Kos ni zapazil vseh napak. Sicer pa je treba brati med vrstami. Saj M. Kos piše, da katera Grivčevih hipotez morebiti ne bo obveljala.«

Ko je bila knjiga že tako ubita, da je bila pravična ocena skoraj nemogoča in je bilo občinstvo zavedeno v zmot ali pa zbegano, sem bil naposled prisiljen k obrambi. Posrečilo se mi je najti toliko ne- in dokazov in pojasnil, da sem mogel v obrambo že dokazanih resnic objaviti po dve razpravi v Bog. Vestniku in v Jugosl. istov. časopisu. Ker pa znanstveni časopisi izhajajo le v redkih obdobjih, je trajalo nekaj časa, da sem mogel zavrniti vse zmotne in krivice.

Na svoje obrambne razprave sem prejel nekaj prav značilnih dopisov od naših znanstvenikov. Naj navedem dva najzanimivejša.

Prvi se je oglasil dr. A. Breznik z dopisnicor: »Čestitam k izsledkom; le-ti dovolj zgovorno kažejo, kako se pri nas pišejo ocene. Zagovori so za pisatelja mučna zadeva, toda za stvar samo potrebni.«

Mnenje mnogih strokovnjakov je kleno izrekel dr. G. Krek, podpredsednik Akademije znanosti: »Čudim se, da si upajo mladi ljudje, ki se še uče, ali nestrokovnjaki napisati kritike o tako zapletenih problemih, ki zahtevajo temeljito izobrazbo v tako heterogenih vedah, kakršne so slavistika, teologija, zgodovina itd. Se bolj pa se čudim, da so naša uredništva, ki sprejemajo take kritike.« — Čudno je, da je med temi uredniki celo en univerzitetni profesor. Se bolj neumestno je, da je urednik zgodovinskega časopisa sam napisal tako zmotno kritiko.

Strokovna sodba M. Kosa

Vsa mučna zadeva se suče okoli knjige, ki ji je pot v javnost odprl M. Kos s svojo strokovno izjavo. Kako je mogoče, da so to izjavo vsi kritiki prezrli in so ji celo nasprotovali? Ali se res kaj skrivna med vrstami? Ni nemogoče, da je M. Kos v sodbi o mojih hipotezah mislil zlasti na tiste moje trditve, ki se ne ujemajo z njegovimi. Njegov mladi učenec mi je tiste razlike res očitil kot velike napake in poudarjal, da sem se zmotil v odločitvi »Arhimedovi točki«. Isto sta v drugi obliki ponavljala dva srednješolska zgodovinarja v strokovnih zgodovinskih glasilih; bistveno odvisno od mladega

Kosovega učenca je v strokovnem zgodovinskem časopisu ugotovljeno, da nisem narisal zgodovinske podobe, ampak z zgodovinsko meditacijo predstavljal idealnega (idealiziranega) narodnega junaka.

Zaradi umetno in neumestno poudarjanega nasprotja med menoj in med M. Kosom je postala zadeva tako mučna, da eva se mogla šele po enem letu o vsej stvari kolegijsko pogovoriti. Profesor M. Kos mi je izjavil, da še danes vzdržuje svojo že podano strokovno sodbo; to bo v prvi svoji razpravi o sorodnem predmetu javno povedal. V zgodovinskem seminarju o tem niso govorili. O najinih razlikah in znanstvenih vprašanjih pa mi je izjavil, da imam popolnoma prav in da se je on motil. Samo pristnost pisma papeža Hadriana II. o slovan-skem bogoslužju še razkljuje, a že zdaj priznava, da imam v dveh odločilnih točkah popolnoma prav. Tako govori resen znanstvenik, ki se ne boji resnice.

To je krepek nauk za vse tiste, ki so se skrivali za znanstveni ugled M. Kosa in so odločilno točko v Koceljevi zgodovini ter glavno mojo zmotu ugotavljali prav tam, kjer se je M. Kos po lastnem priznanju motil. Nekritično sklicevanje na ugotovitve M. Kosa torej prav očitno kaže, kam pridemo, če kritiki sodijo o vprašanjih, ki jih premalo poznajo. Je li bilo treba naše občinstvo nad eno leto begati s tolikokrat ponavljanimi zmotami?

Znanstvena resnica zmaguje večkrat tudi brez boja in brez napadov. Tolikokrat ponovljeno nekritično poudarjanje razlik med menoj in med M. Kosom je neumestno in mučno, ko sva se s kolegijskim sodelovanjem že dovolj sporazumeli in skupno pospešila razbistritev težkih vprašanj.

Zgodovinar

Zelo mučno je, da v resnem časopisu nastopa univerzitetni slušatelj kot priznan zgodovinar ter s »stališča slovenskega zgodovinarja« obsoja profesorja z namigavanjem, da ni zgodovinar. Res nisem profesor zgodovine in nikakor ne trdim, da sem zgodovinar. A kot univerzitetni profesor vzhodnega bogoslovja v Zagrebu sem bil prisiljen, da sem se po prejšnjih zgodovinskih študijah še temeljiteje ukvarjal z zgodovino in mnogo delal v zagrebških bibliotekah. Potem sem napisal nekaj zgodovinskih znanstvenih razprav, ki so na prve srbske, hrvatske in slovenske zgodovinarje, univerzitetne profesorje, tako vplivale, da so me sprejeli v svojo družbo in me prisilili, da sem pravzled predsedstvo ljubljanske sekcije Jugoslovanskega zgodovinskega društva. Če torej nastopam na zgodovinskem polju, eo za to odgovorni tisti zgodovinarji, ki pre-ejoja znanstveno kvalifikacijo srednješolskih zgodovinarjev in univerzitetnih slušateljev. Naj torej kritiki ne segajo čez meje svoje kompetence in naj v tej zadvi vprašajo univerzitetne profesorje. Sam nikoli nisim silil med zgodovinarje in če sem jim res tako neljub gost, ee prav rad umaknem, ker imam na drugih poljih dela več kot dovolj.

Stem je v zvezi očitke, da kneza Koclja »vrednotim na psihološki osnovi današnjega narodnostnega razpoloženja« in da sem ga preveč poslovenil. V Glasniku Muz. društva 1939 (str. 169—171) sem pojasnil, da je bil Kocelj po soglasnem mnenju vseh naših zgodovinarjev in jezikoslovcov res slovenski knez. Naj ga li zatajimo prav zdaj, ko je njegova pomembnost jasno dokazana in ko nam je narodna zavest posebno potrebna?

Kdo bo popravil krivico?

Ker so bile vse kritike napisane v vzajemni odvisnosti in so se krivični očitki tolkokrat ponavljali, dvakrat celo v strokovnih zgodovinskih glasilih, je bil vpliv uničevalen. Zato je tudi odgovornost vplika. Za občinstvo je resnica pač to, kar se večkrat pove in v čemer se več priči ujema. Kritikom so vzrjeli tudi resni izobraženi moške. Neki idealen profesor, narodni poslanec, je bil naprošen, da bi javne oblasti opozoril na domoljubni pomen knjige. Sicer poštrevonalni mož je odgovoril, da je to nemogoče, ker so kritike neugodne.

Kdo bo popravil krivico? Glasnik Muz. društva je zmotno kritiko že nekoliko popravil z objavo mojih člankov; njegov urednik je izjavil, da je pripravil objaviti še razločnejši popravek. Kaj pa urednik mariborskega zgodovinskega časopisa? Z izjavami M. Kosa in drugih uglednih znanstvenikov je stvarni položaj že razjasnjen. Vse dvome in zmotne sem v strokovnih znanstvenih listih že razpršil in zavrnil, kakor je poročal dr. A. Breznik (v Slovenscu, št. 278, I. 1939) in kakor priznava naš prvi znanstvenik. A strokovni listi eo namenjeni in dostopni le manjšemu krogu čitate-ljev. Ali naj ostalo občinstvo pustimo v zmotah, ki eo jih razširile vzajemno odvisne kritike? Naj li javno zatajimo tistega našega kneza, o katerem pravi M. Kos, da je najpomembnejši slovenski vladar v zgodnjem srednjem veku?

Dr. Fr. Grivec.

Prve knjige slovenske Akademije znanosti in umetnosti

Danes smo dobili prve knjige Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki jih je izdal Filozofsko-filološko-historični razred v treh zbirkah: Dela, Korrespondence pomembnih mož in Viri za zgodovino Slovencev. V Delih je izšlo kot prvo delo na 490 straneh filozofska razprava univ. prof. dr. Franceta Vebra: Vprašanje stvarnosti s podnaslovom Dejstva in analize. V Korrespondenci pomembnih mož pa je izšla delna korrespondenca Sigismunda barona Zoisa (1808—1809), najpomembnejša moža našega preporoda, v razlagi in ure-ditvi akademika prof. Kidriča. V zbirki Viri za zgodovino Slovencev pa je začel akademik prof. Milko Kos izdajati Srednjeveške urbarje za Slovenijo, katerih prvi zvezek obsega urbarje salz-burške nadškofije, ki se tičejo naše zgodovine. — To so prve knjige naše Akademije znanosti in umetnosti, ki jih danes samo naznanjamo, obšir-neje bomo o njih še govorili. Tako je začela slo-venska Akademija znanosti in umetnosti svoje delo!

Umetnost št. 5. — Ob novem letu je izšla peta številka umetnostne revije Umetnost z bogato vsebino. Alojz Gradnik je prevzel iz Ade Negri prelepo Vrtnitev v božiču. Primerno zlasti v sedanjem vojnem času. Franjo Šijanec nadaljuje svoj Pregled na začetke francoskega impresionizma. Fran Stele razlaga z umetnostnega stališča dva angela s cerkve sv. Urha na Kržihi gori pri Škofji Loki, ki sta seveda podana v reprodukciji. Eda Stadler piše oeno razstave umetnic v Jakopičevem paviljonu. Nadaljuje se esej angleškega državnika in ministra W. Churchilla o slikanju za zabavo. V spomin velikega češkega literarnega in kulturnega zgodovinarja Arneja Novaka je preveden odlomek

iz eseja Baročna Praga. Prav tako je preveden pogovor pokojnega slovaškega umetnika, prijatelja Slovencev Mikuláša Galande s Pospisilem o svoji umetnosti. Leposlovje predstavlja prevod Mirana Jarca flamskega pesnika Firmina van Hecke: Samson in Dalila ter Malešov prevod iz zamorske poezije v prozi Vete, poleg že prej omenjenega in na željo lista postavljenega Gradnikovega pre-voda. Bogat je umetniški zapisnik, kronika umetnostno pomembnih dogodkov ter ilustrativni del, kjer so med drugimi reprodukcijami dela domačih umetnikov (freske s Kržiže gore, Maleš, Jana, Kalin, Dremelj, Piščanec Eda, Mira Pregelj, Mara Kralj, Bara Remec, Jela Humek-Trnkoczy, Dana Pajnič, Stefa Pažič ter Milica Beševič) ter tujih (Galanda, Ciegelski, Korušin, Correggio, Grant). Več je tudi risb o tipih slovenskih hiš, vzeti iz Karlovske knjige: Slovenski domovi.

Nova monumentalna cerkevna zgodovina v češkem jeziku. Znani jezuit p. Blažej Račej D. J. je v Podlahovi knjižnici znanstvenih del kot 2. v. izdal 689 strani obsegaajočo Cerkevno zgodovino, ki jo krasi 32 slikarskih prilog. Knjiga je nastala iz predavanj ter je povsod ohranjen čar žive besede. Kritike pravijo, da se kljub vsej znanstvenosti bere knjiga kot roman. Ob svetovnih potih Cerkve se vedno ustavlja tudi pri češki zgodovini ter razlaga rast in težave Cerkve tudi v slovanskih krtih prav tako kakor v misijonskih. Knjiga stane 110 Kč in jo je založila knjigarna Vyšehrad, Praha.

Češki katoliški pesnik Václav Kasper je izdal lepo knjigo »Češko nebo«, v kateri je v lepi pesniški besedi — seveda v prozi — sestavil na podlagi zgodovinskih in literarnih virov življenjepis vseh čeških svetnikov, ki tvorijo češka nebesa. Življenje, trpljenje in slava je moto te lepe knjige, ki so jo okrasili najboljši češki umetniki, saj je priloženih 12 velikih prilog ter 67 reprodukcij čeških svetni-

V snegu in mrazu na zahodni fronti: Nemška prednja straža v strelskem jarku s pripravljeno strojnico.

Verna Finska

Bivši apostolski vikar skandinavskih pokra-jin in Finske, msgr. dr. Buckks, je izjavil do-pisniku nizozemskega »Ulaasboda«:

Ko so finski posredovalci nekaj tednov pred vpadom Rusov odpotovali v Moskvo, je ljudstvo ob slovesu prepevalo verske in narodne pesmi. Na jugu države, v Lintuli na Karelijski zemski ožini, je samostan ubogih pravoslavnih redovnic. Na otoku na Ladoškem jezeru je slavn samostan Valamo pravoslavnih redovnikov, in v Petsamu je še neki manjši meniški samostan. Vsi ti samo-stani prosijo Boga s finskim ljudstvom vred, da bi jih ne zadela usoda njih bratov in sester v Rusiji. Katoliške sestre na Finskem goreče mo-lijo, da bi smele kmalu spet začeti vzgajati fin-ske otroke. Maršal Mannerheim je pred nekaj leti prišel v samostan teh redovnic v Moerdijku (na Holandskem). Ko je obiskal neko znano re-dovnico iz Finske. Ko je v osvobodilni vojni leta 1918 zmagovito premagal rdečo armado, je črpal moč in podporo iz molitev in požrtvovalnega ži-vljenja svoje hčere, ki je svoje življenje v ne-kem angleškem samostanu karmeličank posvetila ne-beškemu Zeninu.

Pa je že božja volja, da mora človek storiti vse, tudi sam, kolikor le zmore. Pomožna akcija, ki je povsod tako sijajno uvedena in ki so zanjo Finci iz vsega srca hvaležni, naj se praktično in učinkovito razvija dalje in naj zlasti prihaja o

pravem času. Finci so hrabri in ponosni, a so tudi zdravega, realističnega duha in zato se ne branijo tuje pomoči spričo številnega sovražnika. Saj se ne bije boj le za Finsko! Nevarnost, ki ogroža Finsko, ogroža vso Evropo. Ko Evropa pomaga Finski, pomaga sama sebi.

Ne kupujte mačka v vreči!

Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate

Radensko

tisto z rdečimi srci,

našo najboljšo mineralno vodo,

izrecno v originalnih steklenicah!

Edini časopis v Tibetu

V Tibetu že nekaj časa izhaja list »Tibetske novice«, edini časopis, ki ga imajo na tej planoti. Izhaja v mestu Tačulin, kjer mnogo ljudi bere ta list. Pa tudi drugje po deželi so naročeni nanj; karavane jemljejo časopis s seboj, saj v Tibetu nimajo nobene pošte.

ŠPORT

Izredni občni zbor Jugosl. plavalne zveze

V nedeljo je bil v Zagrebu izredni občni zbor Jugoslovanske plavalne zveze, katerega so se ude-ležili samo delegatje slovenskih in hrvatskih klub-ov. Srbskih zastopnikov radi znanih razmer v na-šem plavalnem športu ni bilo in tudi Slovenci eo udeležili tega občnega zbora pod gotovimi po-goji, ki morajo biti sprejeti, če hočejo Hrvatje se računati na sodelovanje slovenskih klubov v jugo-slovanskem plavalnem športu. Ker je bilo javljeno slovenskim delegatom, da so hrvatski zastopniki v glavnem voljni sprejeti zahteve slovenskih delegat-ov, se je pričel občni zbor. Na zahtevo slovenskih delegatov, kakšno stališče so zavzeli hrvatski klubi glede n-ove resolucije, ki govori o enakopravnosti, jio je predsednik odgovoril, da eo bo stvar obravnavala na samem občnem zboru. Nato so slo-venski delegatje ponovno odšli na posvetovanje in ko eo se vrnil, se je občni zbor nadaljeval. Potem eo prešli na verifikacijo pooblastil, dalje eo raz-pravljali o podporah za klube in novosnovane na-rodne zveze.

Nato eo prešli na najvažnejše vprašanje, na spremembo pravil. Hrvatje eo zahtevali, da ima vsaka narodna zveza po en glas in potem eo toliko glasov, kolikor ima ligaških klubov. Potemtakem bi imela po današnjem etanju hrvatska zveza pet, slovenska dva, erbska pa en glas. Slovenski zastop-niki so pa zahtevali, da naj bi to veljalo samo za odločevanje za prenos zveze, za spremembo pravil ter pri tolmačenju kompetence narodnih zvez, v vseh ostalih vprašanjih naj bi eo pa odločevalo na bazi enakopravnosti. Hrvatje niso hoteli sprejeti upravičenih sloven. zahtev po enakopravnosti v razmerju 1:1 in ker tudi ni bil dosežen kompromis, je bil občni zbor prekinjen in se je nadaljeval popoldne, o katerega poteku bomo še poročali.

Popoldne se je nadaljeval izredni občni zbor ter so najprej razpravljali o sodelovanju na občnih zborih vrhovne zveze. V tem pogledu so stavili Hrvatje svoj predlog, glasom katerega sodeluje na občnem zboru vsaka narodna zveza z enim delegatom in s se toliko delegati, kolikor je klub-ov dotične narodne zveze v ligi. Slovenski pred-log pa je šel za tem, da naj velja tako stanje glasov samo za prenos zveze, spremembo pravil ter za tolmačenje o kompetenci narodnih zvez, dočim bi za vse ostale primere veljalo razmerje 1:1. Sprejet pa je bil kompromisni predlog, da namreč nadzorni odbor, katerega sestavljajo trije člani (od vsake narodne zveze po en član), pazi na to, da upravni odbor postopa točno po pra-vilih in če samo dva člana nadzornega odbora smatrata, da je upravni odbor ravnal nepravilno, lahko zahtevata sklicanje izrednega občnega zbo-ra, ki mora biti najkasneje v 14 dneh in na kate-rem imajo glasovalno pravico klubi kakor doslej.

Slovenski predlog glede tehničnega odbora, katerega naj bi sestavljali trije člani narodnih zvez, je propadel in je bil izvoljen tehnični refe-rent vrhovne plavalne zveze. Slovenci so se pri tem predlogu odtegnili glasovanju.

Potem eo predelavali pravila. Upravni odbor bo štel osem članov. Članarina za vrhovno zvezo znaša: za hrvatsko zvezo 2500 din, za slovensko 1000 din in za srbsko 500 din. V ligi bo letos pet klubov, in sicer: Viktorija, Jadran, Ilirija, Jug in ZPK; od teh bo zadnji konec leta avtomatično izpadel, četrtega bo pa lahko izzval prvak narod-

ne zveze. Prvenstvo narodnih zvez bo sedaj za-menjalo pokrajinska ter medkrajevna tekmovanja, juniorsko prvenstvo in prvenstvo posameznikov pa ostane v izvedbi vrhovne državne zveze, skupaj kakor doslej.

Dohodki se bodo razdeljevali po posebnem pravilniku. Zavrnenj je bil predlog Slovencev, po katerem bi se vodstvo reprezentance menjavalo po turnusu: Slovenci, Hrvatje, Srbi. Končno je bil izvoljen odbor, v katerem je tudi Slovenec dr. Skarberne in ki ima nalog, da v podrobnostih iz-te- nova pravila.

Podonavski pokal nogometašev

Preteklo soboto in nedeljo je bil v Budim-pešti sestanek nogometnih zastopnikov Italije, Nemčije, Jugoslavije, Romunije, Češke, Švice ter Madžarske, na katerem so reševali vprašanje novega tekmovanja za srednjeevropski pokal. V na-čelu so bili vsi edini v tem, da je treba tudi v letošnjem letu izvesti to tekmovanje, vendar so bili pozvani vsi prizadeti, da stavijo do 15. februarja svoje predloge, ki naj se nanašajo samo na sistem tekmovanja. Italijani so predlagali nov sistem, po katerem bi se tekmovanje mnogo prej končalo, toda delegati jugoslovanske, romunske in madžar-ske zveze so izrazili željo, da naj se igra po se-danjem ali po poslednjem sistemu. 9. in 10. marca bo tozadevna konferenca v Zlinu, kjer se bo vsa stvar definitivno rešila.

Na tem sestanku je bil osnovan podonavski pokal, na katerem bodo sodelovale gotovo Jugo-slavija, Romunija ter Madžarska. Morda pride zraven še Italija, morda še Češka in Nemčija. Za ta pokal bodo tekmovala istočasno tri reprezen-tance vsakega naroda: A reprezentanca bo igrala za veliki pokal, B reprezentanca za mali pokal in juniorji za najmanjšega. Tekme za ta pokal se pri-čijo že letošnji pomlad. Podrobnosti za podo-navski pokal se bodo sprejele meseca februarja na konferenci, ki bo v Temišvaru ali v Aradu.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza ima svojo redno sejo jutri, v četrtek, ob 8 zvečer pri Habjanu v Sp. šiški. Vsi odborniki točno in polnoštevilno! — Predsednik.

ZFO

Smučarske tekme šmarnogorskega okrožja

Preteklo nedeljo je priredilo šmarnogorsko okrožje ZFO tekmovanje v smuku na Golem brdu pri Zlebeh. V lepem sončnem vremenu je tek-movalo 48 tekmovalcev, in sicer 19 članov, 21 mladev, 8 izven konkurence. Tekmovanju je sle-dilo ob vsej progi mnogo članov izletnikov. Teh-nični rezultati so tilo:

Člani: 1. Jeločnik Marjan, FO Št. Vid, 2 min. 25 sek., 2. Smole Slavko, FO Dravljje, 2,26, 3. Brezic Tone, FO Št. Vid, 2,37.

Mladei: 1. Magister Marjan, FO Št. Vid, 2 min. 17 sek. (najboljši čas dneva), 2. Magister Drago, FO Št. Vid, 2,28, 3. Erman Stefan, FO Št. Vid, 2,33.

Izven konkurence: 1. Megler Jože, ASK, 2,56, 2. Bizovičar Rado, FO Škofja Loka, 3 minute, 3. Hostnik Anton, FO Škofja Loka, 3,8.

Moštva: 1. FO Št. Vid 14 točk, 2. FO Št. Vid II 32 točk, 3. FO Ježica 46 točk.

Zmagovalci so prejeli pokal (moštvo), plakete in praktična darila. Tekme, ki so bile dobro pri-pravljene, so se brez nezdod zaključile, čeprav je bila proga ponekod težka in nevarna. Smučarji tekmovalci so bili veseli svojih rezultatov, izletniki pa krasne nedelje, ki so jo uporabili za lep izlet.

Leon Mehlis išče krivce

Kakor poročajo iz verodostojnega vira iz Helsinkov, je najvišji politični sovjetski komisar Leon Mehlis nedavno prišel v Leningrad, da bi natančno preiskal politične komisarje v leningradskem vojaškem okrožju. Kakor se dozdeva, doživijo moskovski oblastniki te komisarje vseh strahotnih porazov sovjetskih divizij na Finlaskem. Prihod najvišjega komunističnega vrgotitelja rdeče armade je bržkone napoved za veliko »čiščenje«. Kakor poroča amsterdamski list »Telegraaf«, je imel Mehlis v Leningradu že sestanek, ki se ga je udeležilo 300 vodilnih političnih komisarjev armade in brodivja. Sklenjeno je bilo, da bodo preiskali delovanje komisarjev. Številne komisarje so že zdaj odstavili in jih nadomestili z ljudmi iz moskovskega vojaškega kroga.

Kdo je ta Leon Mehlis? Najozhji Stalinov zapnik je in ima posebno nalogo, da pospeši iztrebljenje rusko-domovinskega duha iz sovjetske armade v prid mednarodnemu komunističnemu mišljenju. Kot vodja tega delovanja je že od leta 1937 nameščen. Leon Mehlis se je rodil 1889 v Odesi. Ni mogel dokončati osnovne šole in je bil neke nastavljen za pisarja. Revolucionarno gibanje po rusko-japonski vojni leta 1905 ga je potegnilo s seboj in kot 18-letni fant se je pridružil socialistom. Leta 1918 je postal Mehlis boljševik in komunist. Udeležil se je splošne razlastitve v Rusiji in tudi državljanske vojne v letih 1918-20. Čez dve leti nato je prišel v bližino Stalina. Zvešto mu je služil kot slepo orodje pri vseh njegovih skrivnih načrtih, zlasti glede na zasužnjevanje vse komunistične strankine organizacije v državi. S 35 leti se je začel Mehlis marksistično izobraževati v »komunistični akademiji« in je leta 1930 dovršil »zavod za rdeče profesorje«. Postal je glavni urednik moskovskega strankinega glasila »Pravda«. Leta 1937 so bili odkrili zaroto proti Stalinu v rdeči armadi. Prejšnji dolgoletni politični nadzornik armade, Gamernik, se je ustrelil, ko so ga hoteli zapreti, in Leon Mehlis je postal poveljnik političnega vodstva rdeče armade.

Ta oblast ni nič drugega kakor vojaški oddelek centralnega komiteja komunistične stranke. Njena naloga je, da armado spreobrne v mednarodnem in revolucionarnem smislu. Saj je komunistična država totalitarna, ki njeni prebivalci in zlasti vojak ne smejo imeti nobenih svojih misli. Popoln marksist, komunist, brezbožnik in sovražnik vsake zasebne lastnine mora nastopati sovjetski državljani kot pripadnik svetovne revolucije, ali pa molčati kot grob, kar tudi stori večina ruskega ljudstva.

Vse rdečo armado obdaja neskončno razpletena politična ovađuska služba. Kdor hoče napredovati, si mora prilastiti komunistične publice in se mora slepo pokoravati političnim voditeljem, mora hliniti pasjo vdanost Stalinu in se posebno odlikovati kot ovađuh.

Slehermi sovjetski častnik mora biti vsak dan pripravljen na ovađustva in zaslišavanja. Val čiščenja neprestano pometja po vrstah rdeče armade. Pometja pa od zgoraj navzdol. Noben polkovnik, ne general ne maršal ni varen spričo te metle. Celo Vorosilov sam, vojni komisar in poveljnik rdeče armade, se je mora bati. Tako je dal Leon Mehlis v poslednjih letih ustreliti maršala Jegorova in generale Dibenka, Belova, Kobiševa in druge. Tiste, ki so nadležni, ki imajo svoje misli, ki imajo tudi kako zamisel, vsi ti so osužljeni fašizma, in tebi nič meni nič so »likvidirani«. Najbolj imenitno je pa to, da zadene ta usoda tudi člane ovađuske službe same! Tako je Mehlis dal ustreliti oba svoja namestnika Bulina in Osepijana, kakor tudi veliko drugih svojih tovarišev.

Kdor hoče pravilno presoditi vojno silo rdeče armade, si mora predvsem predočiti ta režim. V vsej armadi vlada politični teror. Vse je zvezano in ovajano. Vse se boji odgovornosti, vse se hlini ali molči. Ovađuhi in hinavci dobro napredujejo. Kdor pozna vojaško službovanje, temu se bo pojasnilo, kakšno veliko slabost za rdečo armado pomeni Leon Mehlis in njegovo ovađustvo!

Te dni je najvišji francoski poveljnik gen. Gamelin neke na francoskem bojišču odlikoval z velikim križem častne legije, ki je najvišji francoski vojaški red, oba prva poveljnika angleških čet v Franciji, gen. Ironside in gen. Gort. Pričujoča slika je bila napravljena pred odlikovanjem, in sicer pred hišo, kjer je vrhovno poveljstvo angleških čet. — Od leve na desno: gen. Ironside, vrhovni šef britanskega imperialnega generalnega štaba, gen. George, vrhovni poveljnik francoske kopenske vojske, min. Churchill, angleški minister vojne mornarice, general Gamelin, najvišji poveljnik celokupne vojne sile in obenem vrhovni poveljnik zaveznih armad v sedanji vojni, in general Gort, poveljnik angleških kopenskih čet v Franciji.

Po vseh praznikih

Ljubljana, 16. jan.

Prazniki so srečno za nami. Marsikdo se je že skoraj oddahnil, češ, saj ni bilo miru. Zlasti poklici, ki morajo biti ob praznikih najbolj na razpolago množicam, kakor natakariji, brivci, železničarji, gostilničarji, so kar veselji, da je življenje spet steklo nazaj na stari tir. Saj letos res ni bilo kar tako: stalno vsaj po dva praznika skupaj, vsi prazniki so se razvrstili v družbi nedelje. Zdj pa so spet prišli tedni, ki niso prekinjeni, ampak se dnevi prav po delavniški raztegnjeni do nedelje. Lahko pa rečemo: lepo je pa le bilo. Lepi so bili prazniki, dovolj mirni, slovesni in prav božično praznični. Bog nam daj še kaj takih uškatit! Še poslušati lepe božične pesmi po nabito napolnjenih cerkvah! Ti lepi dnevi so za nami, do svečnice se bo še ohranilo nekoliko tega slovesnega ozračja, ki pa mineva z mrazom vred.

Še tisto skromno veseljačenje, kolikor ga je v prazniških sploh bilo, se je pogoje. Po zunanjem pasu ljubljane se gostilne spet zapirajo že kmalu po desetih zvečer, ker ni več gostov, in kdo bi tratil luč za prazno vabo! Prazniki na ta ali oni način olajšajo tudi denarnice in marsikomu je že — prepozno — žal, da je tako krepko »praznoval«, po dva dni skupaj, dokler je koledar kazal še kaj praznika. Treba si bo v marsičem pritegniti jermen, da preračun izdatkov spet pride v ravnovesje s preračunom dohodkov. Tako se predpusti, ki je itak kratek, obeta slab uspeh. Družba je sicer še ostala, toda je že delavniška, ljudje pridejo skupaj le, da se pogovorijo, ko se je treba toliko pogovoriti in vesti z raznih strani spraviti v nek sklad, ki je slednjič v samozavestnem: »Ali ti teh stvari še nič ne veš?« Tako nekateri trošijo govorice, drugi pa jih za njimi zbirajo. Najbolj pametni pa lagodno ogledujejo izložbe in premišlujejo, ali kaže kupiti še par zimskih nogavic, ali pa bomo s temi pretolkami do svečnice, potem bo že kako. Ti vedo, da še na konec zime nihče ne upa staviti rebrite pare, kaj šele na vse druge bodoče možnosti, zato žive po pameti, kakor da je velika noč še pred nami in jo bomo lepo popraznovali.

Kranj

Smučarske tekme SK Poljane — Kranj, na Sv. Joštu. Kranjski smučarski klub Poljane je priredil svoje smučarske tekme na Sv. Joštu za juniorje in seniorje svojega kluba. Vreme je bilo gorljivo, aneg dober. Bile so tekme v smuku (višinska razlika 450 m. proga dolga 2700 m) in v slalomu (višinska razlika 170 m). V smuku juniorjev, kjer je nastopilo 7 tekmovalcev, so se lasirali: 1. Ručigaj 7.19.5, 2. Rutar 7.20, 3. Hladnik 8.17. — Seniorji: 1. Krt 6.14, 2. Eržen 7.09, 3. Kodrič 8.33. — Slalom juniorji: 1. Ručigaj 9.12, 2. Zakrajšek 1.21.05, 3. Hladnik 1.23. — Seniorji: 1. Krt 1.05, 2. Eržen 1.18.5, 3. Kodrič 1.25.5. — Najboljši čas dneva je dosegel član smučarskega kluba Celje, Goričar Erik s 1.04.

Dramski odsek Prosvetnega društva Kranj je vpriporil že četrti Klijarjevo ljudsko igr »Plavč«. Predstave so je udeležil sam avtor, kateremu je režiser g. Vovk izročil lep venec s slovenskimi in državnimi trobojnicami.

Preračun okr. cestnega odbora Ljubljana za leto 1940

Izdatki preračunani na 4,835.850 din — Novi most čez Ljubljanico pri Zalogu začno graditi spomladi — Cestna doklada 10%

Okrajni cestni odbor v Ljubljani oskrbuje in vzdržuje razne ceste v sodnem okraju Ljubljana (Ljubljana mesto z okolico), dalje ceste v sodnem okraju Vrhnika in še ceste okoli Ornega vrha nad Polhovim gradcem, ki spada k Škofji Loki. Ta odbor vzdržuje cestno omrežje v dolžini 421 km, 123 m, in sicer: 303 km 123 m banovinskih cest, 87 km subvencioniranih cest, 2 km 500 m dovoznih cest k železniškim postajam in 28 km 500 m drugih cest, ki ne spadajo v kategorijo državnih cest, pa so važnega pomena.

Osnutek preračuna za leto 1940 je bil sestavljen že lani pred božičem in ga je na ožji seji cestni odbor pregledal v podrobnostih. Po novem letu je bil ta preračun razgrnjen pri vseh občinah, spadajočih pod območje tega cestnega odbora, interesentom na vpogled. Na plenarni seji, ki bo konec tega meseca ali pa v začetku februarja, bo preračun ponovno razpravljan in odoben. Preračun bo nato predložen banski upravi v končno

"Moj mož ni mogel verjeti svojim očem!"

izjavlja gospa Gaby Wagner,

"PRAVI, DA SEM VIDETI ZA 10 LET MLAJŠA. EVO, KAKO SEM TO DOSEGLA."

Fotografija gospe Wagner pred uporabo nove kreme za kožo Tokalon z Biocelom.

Fotografija gospe Wagner, ki kaže presenetljivo izpremembo v nekaj tednih.

"Zdi se mi res kakor čudež, to so bile Vladkove besede. Se pred dvema mesecema sem imela brazde in gube na čelu, okrog oči in ust — imela sem res videz »žene v srednjih letih«. Danes se vse prijateljice divijo moji jasni dekliški polti brez vsake gube. Vsem rečem, naj kakor jaz uporabljajo hrano za kožo Tokalon z Biocelom. Nekateri so se mi posmehovali, dokler niso same poizkusile. Ko so videle presenetljive učinke, so tako navdušene, kakor sem jaz."

Vporabljajte za vsako noč rožnato hrano za kožo Tokalon, ki vsebuje Biocel, iznajdbo glosovitega dermatologa. Biocel je vitalni element mladosti, pridobljen iz kože mladih živali — enak je dragocnim in naravnim hranilnim elementom v Vaši lastni koži. Čez dan uporabljajte belo kremo Tokalon, ki napravi kožo jasno in gladko ter jo očisti od zadrževalcev in razširjenih znojnic. S kremami Tokalon so zajamčeni uspešni rezultati, ali pa se denar vrne.

Trbovlje

Svarila. Občina razglasa: Množijo se primeri, da se civilne osebe največkrat brez prave potrebe približujejo vojni-državnim objektom, skladiščem in zgradbam in ne upoštevajo pozivov vojaških stražarjev. Slednji so dolžni po službeni dolžnosti, da zaustavljajo vse osebe ter eventualno zoper nje, če se ne pokoravajo njihovim pozivom, uporabljajo orožje. Zaradi tega se je dogodilo že več nesrečnih primerov, zlasti ponoči, ker se osebe na poziv stražarjev niso takoj zaustavile, ker so bodisi preslišale poziv vojaških straž, bodisi da so skušale pobegniti. Da bi se preprečili, odnosno vsaj omejili taki številni nesrečni primeri, opozarjamo vse prebivalstvo, da se v lastnem interesu brez potrebe ne približuje vojaškim objektom in ne zadržuje v njihovi bližini ter da se pozivom vojaških straž takoj pokori.

Huda konkurenca. Zadnji petek je bila licitacija za prevoz pošte od kolodvorja do trga Trbovlje. Razdalja znaša 5 km. Do sedaj je pošta plačevala za prevoz 19.000 din, prej včasih še več. Sedaj pa sta si nagajala oba avtoprevoznika in je izlicital Zemljan prevoz za 900 din letno! In za to vzeto je treba prevažati pošto petkrat na dan. In če bi zmanjkalo kuriva za avto, bi moral prevažati z vozom ozir. konji. Za pošto in državo je tako pretrpano draženje oziroma zniževanje sicer ugodno, a pametno in gospodarsko pa to ni.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

potrditev. Iz osnutka navajamo naslednje za javnost važne preračunske postavke.

Celotni izdatki so preračunani na 4.835.850 dinarjev. Za vzdrževanje vseh banovinskih cest je določen izdatek 1.987.000 din (prispevek banovine), za dovozne ceste 20.100 din (prispevek železniške uprave in ban. cestnega odbora), za subvencionirane ceste znesek 350.000 din, prispevek občinske ceste 250.000 din, prispevek mestni občini Ljubljanski 800.000 din. Tri prispevki gredo iz preračuna okrajnega cestnega odbora. Za nabavo drobilca kamnja 70.000 din. za nove gradnje in razne razširitve cest, preložitve klanecv in ovinkov skupna vsota 1.100.000 din.

Med drugimi postavkami je v prvi vrsti določen zadnji obrok po 100.000 din za zgradbo novega železobetonskega mostu čez Ljubljanico pri Zalogu. Most, za katerega so načrti in stroškovniki že izgotovljeni na tehničnem oddelku banske uprave, bo zgrajen v neposredni bližini dosedanjega

lesenega mostu, ki nikakor več ne more ustrezati močno se razvijajočemu cestnemu prometu na banovinski cesti Zalog—Laze, ki bo tudi po programu znatno razširjena in na nekaterih krajih preložena. Stroški za most so preračunani na 1 milijon 200.000 din. Cestni odbor prispeva k gradnji 600 tisoč din in so bili v poseben fond zadnjih 5 let odvedeni obroki po 100.000 din. Leseni most bo pozneje odstranjen. Kljuboval je deset in desetletja mnogim velikim povodnjim, ko je bil dosti krat popolnoma pod vodo. Drugo polovico stroškov za zgradbo mostu bo nosila banska uprava. Kakor zatrjujejo, bodo začeli z gradnjo tega železobetonskega mostu že to spomlad in bo licitacija oddaje gradbenih del v kratkem razpisana.

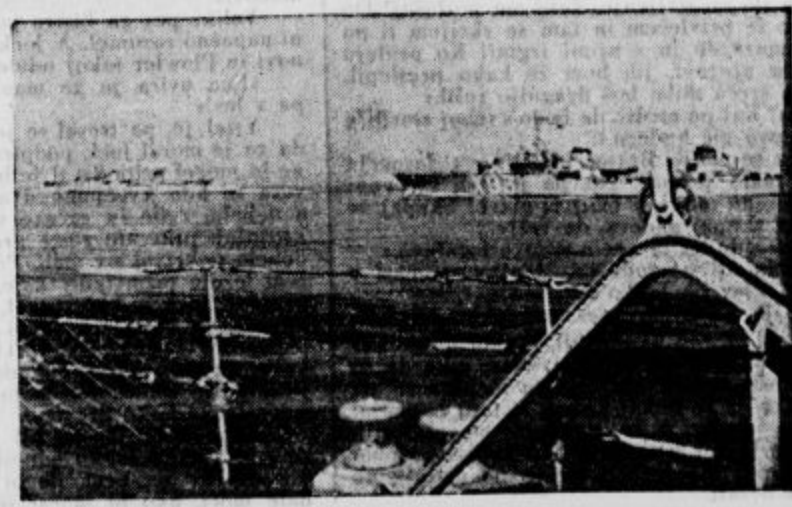
Za druga cestna dela so določeni tle zneski: za preložitve banovinske ceste na Straži (občina Ježica od mostu proti Gamelnjam) 80.000 din, za odkup neke hiše na Ježici 20.000 din (razširitev banovinske ceste Ježica—Vižmarje), za nadaljevanje kanalizacije na Igu skozi vas 40.000 din, za dovršitev preložitve banovinske ceste na Dobrovi 30.000 din, za nadaljevanje preložitve ban. ceste pri Prezanju (St. Vid nad Ljubljano—Dolnice) 50.000 din, za nadaljevanje dviga ceste pri Ligojci (Vrhnika) 80.000 din, za zgradbo novega propusta na cesti II—146 (Ig—Škofelja) 40.000 din, za preložitve banovinske ceste II pri Ježah (Dobrova—Zaklanec) 40.000 din, za preložitve ceste pri Brezju (Dobrova) 40.000 din, za razširitev kolon v gradu Bistra 50.000 din, tlakovanje priključene banovinske ceste k državi na Jeperci 80.000 din, za nadaljevanje razširitve banovinske ceste pri Studencu (občina D. M. v Polju) 90.000 din, za odstranitev cestnega ovinka pri Beričevem 30.000 din, za preložitve banovinske ceste II—11 Luče (Grosuplje—Krka) 80.000 din, za preložitve banovinske ceste pri Šuči (Dobrova) 80.000 din, za znižanje Pogačarjevega klanca na cesti Zaklanec—Luče 30.000 din, za ureditev banovinske ceste skozi St. Jurij (Grosuplje) 60.000 din, za prenovitev banovinske ceste Zalog—Laze 50.000 din. Ta cesta bo na mnogih krajih preurejena in deloma preložena, ker so to ceste velike povodnji na več krajih ogrožale in poplavljele.

Razni dohodki okrajnega cestnega odbora so določeni na 2.813.940 din (prispevki banske uprave in železniške uprave ter razni dohodki). V kritje primanjkljaja 2.021.910 din predlaga osnutek preračuna pobiranje 10% cestne doklade na neposredne davke. Davčna osnova za pobiranje cestne doklade je določena za Ljubljano mesto, okolico in Vrhnika na 20.919.108 din. Okrajni cestni odbor ni povisil cestne doklade, ker je upošteval splošni gospodarski položaj in naraščajočo draginjo.

Ribičičan je prišel s svojim sinčkom v Ljubljano. Sinček je kmalu opazil, da imajo razne mestne dame in gospodične rdeče pobarvane ustnice in tudi rdeče nohte. Zato vpraša očeta: »Oče, zakaj pa imajo v Ljubljani nekatere ženske pobarvane ustnice in nohte?« Oče Ribičičan mu pojasni: »Veš, v Ljubljani razsaja nevarna bolezen, ki ji pravijo slinavka in parkijevka.«

Levo: Sneg je zapadel tudi na zahodni fronti. Oddelek francoske vojske ob protiletalski strojni, vse v globokem snegu. — Desno: Oddelek francoskih protitirplovov v polni vožnji po mirnem morju.

Veliko poslopje v sredini Ljubljane na prodaj

Ponudbe pod. »Ugodni plačilni pogoji« štev. 640 na upravo Slovenca.

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Tvrška cesta
(palača Poštni dom)

Mineralno olje težko doblivate? Pomagajte si sami! Obnavljajte porabljeno motorno olje!

„REGENTOL“

aparati regeneriranja (obnavljanje) porabljenega olja
Vam nudi ogromne prihranke.
NE FILTRIRANJE — AMPAK REGENERIRANJE!
ZA USPEH JAMČIMO!

Zahtevajte ponudbe, prospekte ali demonstriranje.

Samoprodaja: DEZIDER EISLER, Beograd
Vojv. Gligora, br. 15 Tel. 419-49

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje oddajo mizarskih, steklarskih in ključavničarskih del ter vpeljavo vodovoda s sanitarno opremo, plina s sanitarno opremo in elektrike z zvonce in radijskimi napravami za novogradnjo stanovanjske hiše v Mariboru ob Krekovi ulici z rokom vlaganja ponudb do dne 29. januarja 1940.

Vsi razpisni podatki so interesentom na razpolago, vpogled in nakup pri uradu v Ljubljani, Gajeva ul. 5/II v sobi št. 221, od dne 17. t. m. dalje.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1940.

Pokojninski zavod za nameščence
v Ljubljani.

Umrli nam je naš ljubi soprog, dobri oče, brat, gospod

Mezek Franc

višji poštni kontrolor

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 18. januarja ob štirih popoldne s Cankarjevega nabrežja št. 15 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. januarja 1940.

Zalujoča žena Marija; Rado, sin;
Ciril, brat, in ostalo sorodstvo

Mali oglasi

Službo dobe

Starejšo žensko
za gospodinjstvo sprejme
osamela gospa. Pisarna,
Sv. Petra nasip 17, prtlj.

Brivski pomočnik
maja, dobra moč, dobi
stalno službo. Brivskega
vajecca takoj sprejemem.
Besenčar Avgust, Ljubljana, Breg 14.

Službe iščejo

Šivilja
gre šivat na dom, sprejme
tudi vsakršno delo
domov. Naslov v upravi
»Slovenca« pod 656. (a)

Absolventka
trgovskega tečaja, z odliko,
z lastnim pisalnim strojem — išče primerno
službo v pisarni. Ponudbe
v upravi »Slovenca«
pod »13« št. 416.

Služkinja
strogo poštena, začetnica,
zeli k manjši družini.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »V Ljubljani« 1911.

Absolventka
trgovske šole s prav dobrim
uspehom, išče primerno
službo. - Leskovec
Marija, Brezno, p. Laško.

Natakarica
išče službo v bližini Škofje
Loke ali Kranja. Naslov
v upravi »Slovenca«
pod št. 431.

Kuharica
išče službo v restavraciji
v Ljubljani ali tudi izven.
Ponudbe v upr. »Sl.«
pod »Samostojna« 485.

Prodamo

Šivalni stroj
malo rabljen, ugodno na
prodaj. - Nova trgovina,
Tvrška c. 36 (nasproti
Gospodarske zveze). (l)

Premog

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezplačno

VINA

Centralne vinarne
v Ljubljani
bodo zadovoljila Vaše
pivce najbolje!
TELEFON ŠTEV. 25-73

Vnajem

ISČEJO:
Trgovino
z mešanim blagom vzajem
v najem takoj ali
pozneje. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Dobro
vpeljana« 657. (m)

ODDAJO:

Enodružinsko vilo
šestobno, s centralno
kurjavo in vsemi prtilinami,
komfortno, z lepim
sadnim vrtom, v Mur-
nikovi ulici, oddam v na-
jem s 1. februarjem. —
Vprašati: Krekov trg 11-1

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(237) Kokosovi orehi so mu kar tako frčali krog glave, a v svoji razkačenosti tega še opazil ni. Niti tega ni opazil, kako so se oni trije spustili na tla, in ko je slednjič podrl vse drevo, so bili moški že zdavnaj na varnem.

(238) Sahib in tovariša so se tako še v poslednjem trenutku rešili. Sahib je bil pri tem ranjen in tovariša sta ga odnesla. Sambo je stal še zmeraj ves divji pri palmi in ni mogel razumeti, kam da so moški izginili.

Kupimo

Žagarske odpadke
jelove in smrekove, suhe,
kupimo v vsaki količini.
Pogoj je, da so popolno-
ma brez lubja. Ponudbe
na: Zagrebačka dionitka
tvarnica papira, Zagreb
2. (k)

Čitajte »Slovenca«

STROJI

Mizarske stroje
nove in rabljene, nudim
iz zaloge v Ljubljani,
odnosno takoj dobavim
iz tovarne. Zaloge si lahko
brezobvezno ogledate.
Specialna trgovina stro-
jev Dovičan Ivan, Ljubljana,
Francišanska 4. Telefon 45-42.

Razno

Gumblince, gumbe, plise,
monograme, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Francišanska ulica

Vezanje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

Preključujem

žaljive besede o gosp. V.
Cotiču, ker so neresnične,
ter se mu zahvalim
za odstop od sodnega po-
stopanja. - L. Znidaršič.

Zahtevajte povsod naš list!

Brez posebnega obvestila.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo
žalostno vest, da je previdna in vdana v božjo voljo
dotrpela naša predobna mama, stara mama, tašča, sestra,
svakinja in teta, gospa

Marija Pust

bivša trgovka

v Ribnici na Dolenjskem dne 16. januarja 1940.
Pogreb pokojnice bo 17. januarja ob 16.15 na pokopa-
lišče v Hrovači. — Naj v miru počiva!
Venci se na željo pokojnice hvaležno odklanjajo.

Ribnica, dne 16. januarja 1940.

Zalujoči ostali.

Umrli nam je naš ljubljani soprog, oče, ded in stric,
gospod

Klančičar Franc

mestni oficijant v pokolu

dne 16. t. m., po dolgi bolezni, previden s tolažili sv. vere.
Pogreb bo v četrtek, dne 18. januarja ob 2 popoldne
izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska c. 9)
na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 16. januarja 1940.

Zalujoči ostali.

Lov z letalom

35

»Si jih videl?« vpraša Tim s hripavim in
slabotnim glasom.

»Sem.«

»Koliko?«

»Jasper in še trije drugi.«

»Ali so naju že zasledili?«

»To ne, pač pa je nekaj drugega, kar ni nič
manj hudo.«

»Menda vsaj ne! Kaj pa?«

»Psa imajo s seboj!«

»Tedad sva izgubljena.«

40. V Modrijanovem lesu.

»Kako se počutiš, Tim?«

»Slabo. Menda bi ne zmogete še ene milje,
če bi mi šlo za življenje. Zato me poslušaj! Do
gozda se še privlečem in tam se skrijem ti pa
vzemij smaragde in z njimi izgini! Ko pridejo
Jasper in njegovi, jih bom že kako preslepil.
Če ti bo sreča mila, boš dragulje rešil.«

»Aha! Kaj pa misliš, da bodo s teboj storili?«

»Gotovo nič hudega.«

»Zelo se motiš. Bratec, ti neznega Jasperja
še zelo malo poznaš. No, pa je tudi vse eno:
svojo bedasto misel si izbij iz glave! Skupaj se
boriva in skupaj padeva, da veš!«

»Smaragde na ta način gotovo izgubiva.«

»Morda, ali pa tudi ne. Manjka se mest v
tem lesu, kjer jih lahko skrijeva!«

»Ki jih pa njihov pes vse lahko izvaha!«

Jock bi se rad nasmehnil, pa mu ni šlo kar
nič od sreč. Tudi on je bil truden, tako da so
ga vse kosti bolele. Ta telesna utrujenost pa
mu je mrtvila še duha; kakor je tudi napenjal
možgane, izhoda iz te zagate ni mogel najti.

Ako pride Jasper s psom, se mu ne bosta mogla
skriti, zaradi utrujenosti pa se ne moreta ne
boriti ne bežati.

Pogledal je naokoli, kje se li dobilo kako
mesto, kjer bi se mogla preganjavcem skriti, ne
da bi ju pes zavohal, a nič. Tudi pomoči nista
smela od nikoder pričakovati, saj sta bila tu
gori v hribih, kjer daleč naokoli ni bilo nikogar.

»Škoda, da nisva ostala v utrdbi,« potoži
Tim. »Branila bi se s skalami.«

»Do noči že, potem pa ne več. Saj bi silili
v utrdbo od vseh strani. Tim, storila sva vse
kar je bilo v naši moči, kaj hočeš več! Poj-
diva zdaj v les! Če splezava na kako drevo,
bova morda psu zmešala sled.«

»Dobra misel! Pa vendar: splezala bi midva,
a kako s Prowlerjem? Saj ne more plezati!«

»Morda bo pa šel sam domov, če mu rečem.«

»Poskusi! Kar ti mu reci, ker te bolj pozna
ko mene!«

Jock vstane in pokaže na vzhod. »Prowler,
domov!«

Veliki pes ga bistro pogleda, če ga morda
ni napačno razumel. A Jock povelje odločno po-
novi in Prowler takoj odide.

»Ena ovira je že manj,« reče Tim. »Zdaj
pa v les!«

Vstal je, pa tresel se je po vseh udih, tako
da ga je moral Jock podpirati, sicer niti do lesa
ne bi mogel priti. To ti je bil mračen kraj. Dre-
vesa so bila kvečjemu dvajset čevljev visoka,
a debela, zvite in grčave veje pa so tvorile v
krošnjah pravegate goste preproge. Debla je na
debelo pokrival siv mah. Po tleh pa so vse kri-
žem ležale razmetane skale, a med njimi gosta
praprota. Jock je kar strmel.

»O, da nimajo s seboj psa, bi naju tukaj
teden dni zastoj iskali! Tim, skrivaj se sem-
kajle na rob gozda, odkoder jih lahko opazu-
jeva miljo daleč. Ko bodo že blizu, bova pa
splezala na kako drevo.«

»Oh, če bi jaz ne bil tako zanič, bi jima
še zdaj lahko hudo odnesla pete.«

»Ne bi ne. Vem, da bi tudi meni odpove-
dale moči, ako bi moral še kaki milji dalje.«

Tim se je spustil na skalo in sta čakala.
Tu gori je bilo prijetno hladno, kajti pihljala
je sapica in pa v senci sta bila. Modrijanov
les, ki je zavzemal samo nekaj jutera, je na
vseh straneh obdajala prostrana goličava. Glynt
je bil nekaj sto čevljev pod njima, a ga je
zdaj zakrival rob hriba.

Kaj kmalu pa sta na pobočju nasprotnega
hriba opazila pičico. Uil je pes, ki je vodil pre-
ganjavce. Takoj nato pa sta opazila štiri moze,
»So že na delu,« reče Jock mirno. »In zares
naju sledijo.«

»Ali ne bi splezala na drevo?«

»Se še ne mudi. Imava še dober četrť ure
časa.«

Čez nekaj časa pa Tim pravi: »Zdajle bre-
dejo preko hudaournika. Splezava na drevo!«

Jock priklama. Iz previdnosti je že naprej
izbral primerno drevo. Pomagal je najprej Ti-
mu, potem pa še sam splezal za njim. Zlezla
sta prav v vrh krošnje, kjer ju je od spodaj
zakrivalo gosto listje, obenem pa sta lahko
opazovala, kaj se godi na tleh.

Jasperja in njegovih pajdašev za hip ni
bilo videti, ker jih je še imela grapa. Ni pa
preteklo več ko deset minut in pojavili so se
na robu vrh grape. Bili so zdaj komaj četrť
milje daleč in pes jih je vodil točno po sledi.

»Obupno!« vzklikne Tim. »Gotovo naju
dobijo!«

Jasper je očitno bil istih misli, kajti za-
mahnil je z roko proti gozdu. Ker je bil zrak
tako čist, sta mu celo videla na ustrojenem
obrazu izraz zmagoslavlja.

»Prav vse eno je, ali tukaj čepiva, ali pa
jima greva nasproti in se jim udava,« reče Tim.

»Imej no pamet!« za zavrne Jock. »Če se
utapljaš, se okleni vsake bilke, dokler ti kaj
pomaga! Saj nikoli ne moremo vedeti, kaj
utegne priti! Prav ob teh besedah pa se zdr-
zne. »Že nekaj prihaja! Ustavili so se! Le po-
glej jih! Ozirajo se po nebu!«

41. Nekaj se zgodi.

»Letalo! Gotovo je letalo!« Tim je napeto
gledal po nebu. »Res, letalo je! Je zaklical s
tresočim se glasom.

Za hip sta pozabila na nevarnost, ki jima
je bila tako blizu, pomolila glave nad gosto
listje in buljila v letalo, ki se je komaj tisoč
čevljev visoko blizalo od vzhoda.

»Finch je!« hlavno in odločno izjavi Tim.

»Letalo je res njegovo, a pilot ne more biti
Finch! Kako naj z izpahnjem členkom vodi
letalo! Ballard ga pa ne zna voditi.«

»Prav imaš, a jaz že vem, kako je. Finch
je telefoniral letalskemu klubu v Llanfhechan,
kjer sem se jaz učil letalstva in poklical učitelja
k sebi.«

Jocku so se oči svetile od veselja. »Upam,
da se ne motiš. Seveda, drugače tudi biti ne
more. Kar dol splezajva! Morava ga opozoriti,
da naju bo zagledal. Saj sem ti pravil, da se
bo nekaj zgodilo.« Od vselega razburjenja sta
čisto pozabila na svoje razbeljene mišice in
hitro zdrsnila z drevesa.

»Jasperju se ne smeja pokazati,« opozori
Jock. »Iti morava skozi ves gozd do nasprot-
nega roba. Tam šele dajva letalcu znamenje.«

Stopal je torej proti severnemu obronku
gozda, Tim pa za njim. Hoja je bila strašno
zopna, kajti praprot je zakrivala ostre skale
pa tudi globoke in nevarne razpoke in jame,
ki so bile med njimi. Hitro hoditi je bilo ne-
mogoče. Ko sta se vendarle pritočila na obro-
nek, je Jock pokukal na goljavo. Jasperja in
njegovih ni bilo videti. Bili so še na zapadni
strani lesa, letalo pa je bilo že precej niže
in bliže.

Od severnega obronka lesa se je v rav-
nino vlekel majhen parobek grmovja, ki je
fantoma nudil kar zadostno kritje zato sta
ob njem stekla na planoto. Letalo jima je bilo
nad glavama in jela sta na vse pretege mahati.

Premiera duhovite in animirane filmske operete v kateri poje znameniti filmski umelel **Jean Lumiere** najlepše francoske popevke!

Polnočni pevec

IVETTE LEBON, JAQUELINE PACAUD, STURMIN FABRE

Razigrano življenje v velikem de-
liksem internatu! Čudovite pesmi
in glasba so odlika tega filma

Danes ob 16., 19. in 21. uri
Kino Sloga tel. 27-30

LJUBLJANA

Mestna zastavljalnica v letu 1939

Mestna zastavljalnica je gotovo socialen zavod, ker pomaga revnim in sploh ljudem iz zadrege. Zato je vsaj nekoliko mogoče po njenem poslovanju in prometu presojati tudi splošne socialne razmere, če se boljše ali slabše. Seveda pa pri tej presoji prihaja v poštev mnogo najrazličnejših dejstev, ki vplivajo na višino prometa v zastavljalnici. Zastavljalnica se ne poslužuje samo reveži in manj pramožni eloji, temveč tudi premožni, ki nimajo rednih zvez z denarnimi zavodi. Se posebej pa moramo omeniti tujce in inozemce, ki jim večkrat zmanjka sredstev, ker ne dobe od doma denarja o pravem času. Prav lanske leto lahko imenujemo leto nepričakovanih zadreg in stisk tako za domače ljudi, še bolj pa za tujce, ki so jih pri nas zalotili nemiri in razburilni časi.

Če primerjamo lanske prometne rezultate zastavljalnice s predlanskim prometom, takoj opazimo zboljšanje razmer, saj so številke padle, čeprav je naraslo število prebivalstva. L. 1938. je namreč zastavilo 22.155 strank in dobilo posojila 3.485.490 din, lani je pa zastavilo samo 21.253 strank za posojila 3.333.040 din. V zastavljalnici sta torej lani iskali pomoči 902 stranki manj, da je bilo izplačnega 152.450 din manj posojil.

Skoraj enako razmerje vidimo tudi pri številkah, ki nam kažejo, koliko strank je spet rešilo zastavljene predmete. L. 1938. je rešilo 20.948 strank svoje predmete ter plačalo 3.532.750 din posojila. Lani je pa prišlo po zastavljene predmete samo 20.795 strank, ki so imele 3.503.300 din posojila. Lani je torej tudi rešilo 153 strank manj ter plačalo 29.450 din manj posojil.

Nemirni časi se pa najbolj odražajo na dražbah, ki so pokazale, da so manj premožni eloji etiskali denar in ga hranili za pričakovane še težje čase. Zato se raje žrtvovali, da jim propadejo stvari, ki jih laže pogrešajo kakor denar. Na drugi strani je pa marsikoga in marsikatero družino uhitel poziv na orožne vaje in je bil tedaj tako vojniškim obveznikom kakor njihovim družinam denar neobhodno potreben. Na dražbah iz bilo namreč v zastavljalnici minulo leto prodanih 69 strankam več kakor predlansko leto in tudi za 41.619 din več. Predlansko leto je bilo na dražbah prodano 1.341 strankam za 22.844 din, lani pa 1.410 strankam za 263.463 din.

Iz vsega poslovanja mestne zastavljalnice vidimo, da so se lani v primeri s predlanskim letom splošne razmere zboljšale, pač je pa vrednost gotovine zelo narasla, ker so ljudje denar hranili za še težje čase. V celoti nam pa promet v mestni zastavljalnici tudi pripoveduje, da se je strah pred še hujšimi časi naglo polegel ter ljudje zato še niso v množicah svojih stvari nosili v zastavljalnico, da bi se preskrbeli z denarjem za izselitev ali podobne nesreče. S te strani nam pa Ljubljana kaže, da je Ljubljana res otok mira.

I Predavanje generala Rupnika. V ponedeljek zvečer je predaval div. general g. Lev Rupnik, priznani strokovnjak za utrdbeno delo, našim rezervnim častnikom, ki so napolnili veliko dvorano »Zvezda«. General g. Rupnik je v daljšem govoru podal zanimivosti in izkušnje iz historijata utrdbenih del, posebno o najnovejših delih na francoski in nemški meji. Na koncu se je predavatelju zahvalil za izvajanja, ki so vzbudila splošno pozornost, predsednik ljubljanskega pododbora Združenja rezervnih častnikov g. inž. Bevc.

lacijskega, okrožnega in okrajnega sodišča, tako višji drž. tožilec dr. Kravina, predsednik okrož. sodišča g. Peter Keržič z mnogimi sodniki in drž. tožilec g. Viljko Lavrenčič. Pogreba se je tudi v velikem številu udeležilo mnogo sodnopisarniških uradnikov in služiteljev, dalje člani raznih organizacij ter župan dr. Jure Adlešič z mnogimi občinskimi svetniki. Zalni spredel je zaključila vojaška častna četa.

I Šestdesetletnica svojega življenja obhaja danes gospod Anton Juvan, obratovodja v tovarni za klet. V tovarni je že 34 let in je splošno priljubljen. Ima štiri otroke, ki jih je vzgojil v strogo katoliškem duhu. Delavstvo tovarne čestita današnjemu slavljenču k šestdesetletnici in k godu, želeč mu, da bi ga Bog ohranil še mnogo leta v zdravju, sreči in zadovoljstvu. Tem čestitkam se pridružujemo tudi mi z željo, da bi bilo našemu zvestemu staremu naročniku dano, da bi doživel vesel in čil še več jubilejev.

I Drevi ob šestih se zapre razstava Karle Bulovčeve v Jakopičevem paviljonu. Kdor še ni imel prilike ali ni utegnil obiskati to razstavo, naj izrabi današnji dan in naj razstavo obišče v času od 9 do 18. Tudi šole imajo še danes priliko, da se udeležijo razstave, manj je vstopnina globoko znaniša, tako da je vstop omogočen tudi siromašnim dijakom.

I Organizacija dipl. otroških sester negoval in vzgojiteljice ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, 21. januarja ob 9 dopoldne v zavodu za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani, Lipičeva 3.

I Jugoslovanskemu akademskemu podpor-
nemu društvu je poklonil gospod dr. Franc

Mariborski trg v letu 1939

Maribor, 16. januarja.

V Mariboru ni mogoče natančno kontrolirati porabe živil, kakor se to lahko vidi v drugih mestih, ki imajo mitnino. Tem je mogoče skoraj do kilograma natančno izračunati, koliko je mesto v teku enega leta porabilo, v Mariboru pa smo to zadefinirano navezani samo na podatke mestnega tržnega nadzorstva. To pa lahko kontrolira le prodajo živil na trgu in še ta kontrola je, kar se tiče količine, bolj približna. Vendar pa nam tudi številke mestnega tržnega nadzorstva nazorno prikazujejo, kako ogromne količine živil se v teku enega leta pripeljejo v mesto na trg in kako važen odjemalec je Maribor za vse svoje kmečko zaledje.

Lani so kmetje pripeljali na mariborski trg 1358 vozov in 7451 vreč krompirja. Če računamo težo voza z 200, težo vreče pa s 70 kg, je to 793.70 kg krompirja. Cebule je bilo na trgu 45 vozov in 2648 vreč, zelja 347 vozov. To so le najvažnejša in najbolj vsakdanja živila, da povrtine in raznovrstnih specialitet, s katerimi strežijo mariborskim gospodinjam številni vrtnarji na trgu, ne omenjamo. Med ostalimi poljskimi pridelki je bilo lani spravljanih na trg 741 vreč žolza, 545 vreč pšenice, 634 rži, 607 ječmena, 845 koruze, 778 ovsa, 516 prosa, 595 ajde, povrhu še 300 vreč prosene in 206 vreč ajdove kaše. Velike količine žita, ki ga prodajo kmetje na mariborskem trgu, kupujejo večinoma kurereji, saj je kurereja v mestu, zlasti pa še v predmestjih zelo močno razvito. Zelo veliko konzumira mariborski trg perutnine. Lani so prinesli okolišani 16.759 kokoši, 64.719 piščancev, 385 gosi, 1324 puranov, 1670 rac,

Novak, odvratnik in minister v pokoju 200 din v počastitev spomina pokojnega gospoda dr. Otona Papeža, predsednika deželnega sodišča v pokoju in odvratnika. Iskrena hvala.

I Bežigrasko Društvo kat. moč naznanja vsem svojim članom, da je umrl član gospod Franc Klančič. Pogreb bo jutri, v četrtek ob 2 popoldne iz mrtnišnice Zavetišča sv. Jožefa. Člani naj se pogreba polnoštevilno udeležijo.

I Za mestne reveže je spet daroval neimennovani mešan, ki se mu večkrat zahvaljujemo, za najnujnejše potrebe 1000 din, g. Karel Vokac je poslal 200 din za kuhinjo v stari cukrarni; trvdka Matek in Mikež s Franciškan-ske ulice je poslala 200 din, trvdka L. N. Adamič s Sv. Petra 31, 500 din, general g. Djordje Glišić 100 din, rodbina Schmied, Resljeva cesta 12, je darovala 300 din mesto venca na grob pok. ravnatelja Rajka Stojca, mestna vrtnarija je pa v znamenje tega darila na krsto položila preprost venec. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom revnih najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranjih.

I Namesto venca na grob blagopokojne gospodične Marije Mlakar je darovala gđ. Urška Tome din 100 za Elizabetno konferenco pri sv. Petru. Bog povrni!

I Namesto venca na grob blagopokojne gospe Alojzije Trink so darovali 100 dinarjev za slepe otroke v Kočevju njeni nekdanji sotočanovci.

I Nesreča kolesarke. V Podutiku je včeraj opoldne padla s kolesa 43 letna tovarniška delavka Marija Vozelj tako nesrečno, da je dobila hude notranje poškodbe. Poklicani so bili ljubljanski reševalci, ki so jo prepeljali v bolnišnico.

I Izgnan iz Ljubljane. Policijska uprava v Ljubljani je za dobo 3 let izgnala iz svojega okoliša Franceta Kačnika, 32 letnega strojnega kovača iz Šmartna pri Slovenjgradcu.

ker je bil izvoz bolj slab ter se zlasti zgodnje sadje ni moglo spraviti drugje v denar, kakor v mestu. Na trgu je bilo 2780 vozov in 18.536 košar sadja. Če računamo voz z 200 kg, košaro pa z 20 kg, da vse to skupaj 916.720 kg sadja, med katerim so na prvem mestu jabolka, potem pa sledijo hruške, grozdje, marelice in breskve. Razmeroma malo se v Mariboru porabi rib. Morske ribe so drage, sladkovodno ribarstvo pa zaradi neprimernih voda okrog Maribora ni razvito. Lani se je prodalo na trgu 8809 kg morskih rib ter 135 morskih rakov, 52 kg sladkovodnih rakov, 1973 sladkovodnih rib in 34 škalov žabjih krakov.

Mariborski trg je bil v splošnem lanske leto zelo bogato založen, le zelenjava je v zadnjih mesecih leta zaradi silne zime postala zelo redka. Tržno življenje pa je v lanskem letu doživelo razne izpremembe v veliko nevoljo in skrb mariborskih gospodinj. V mislih imamo draginjo, ki se je začela pojavljati že na spomlad, čim so nastopile znane napetosti med evropskimi državami. V tem pogledu je bil mariborski trg zanimiv barometer. Nekatere vrste živil so kar čez noč izpremenile ceno. Ko je potem izbruhnila vojna, se je tržna draginja posplošila in za vsako stvar je bilo treba seči globlje v denarnico, kakor poprej. Ker se pa plače in mezde prebivalstva niso srazmerno z draginjo dvignile, se je to poznalo na trgu pri kupni moči mariborskih gospodinj.

Mariborsko mestno tržno nadzorstvo je imelo obilo posla, da je zadržalo vsako pretirano podražitev živil ter mu gre vse priznanje, ker je v svojih prizadevanjih povsem uspešno. Tržno nadzorstvo ni imelo lahkega dela, ker je tržni prostor sedaj razbit in razne ulice. Kolikor je bilo v njegovi moči, je storilo vse, da se je tudi higiena na trgu držala na primerni višini ter je v ta namen nabavilo več sto novih tržnih miz. Pokazala pa se je tudi lani, kakor prejšnja leta, nujna potreba po čimprejšnji zgraditvi moderne tržnice. Načrti za to veliko delo so že dozoreli in vprašanje do-biva konkretne oblike, pa obstoja upanje, da bo kljub težkim časom v dogledni dobi zadovoljivo rešeno.

domači in inozemski zdravniki, ki so prišli k bolnikom v sanatorij na konzilij, med njimi n. pr. iz Gradca prof. Witte, Knauer, Kossler, Spat, Ninaus in prof. Spitzy z Dunaja. Dr. Černičev sanatorij igra torej v naši zdravstveni kulturi odlično vlogo, pa tudi v narodnostnem oziru je sanatorij pripomogel do ugleda našemu domačemu delu, saj so se mogli že mnogi bolniki prepričati, da morejo doma dobiti vso potrebno bolniško nego, prav tako popolno in dovršeno kakor v inozemstvu. Zal tega marsikdo še noče verjeti, pa zato raje za drag denar hodijo v inozemstvo in tam vzbujajo krivični videz, da naši domači zdravniki in zdravstveni zavodi niso v stanu bolniku nuditi vsega, kar premore današnja medicinska znanost. Ob desetletnici sanatorija želimo njenemu vodji g. dr. Černiču, da bi bodoča leta odpadle vse težave, ki jih je v zadnjem desetletju imel, obenem pa izrazimo tudi željo, da bi vsa slovenska javnost spoznala pomen in vrednost tega domačega zdravstvenega zavoda in izvajala vse posledice, ki morajo iz takega spoznanja nastati.

m Pojasnjena skrivnost najdenčka. Nedavno smo poročali o skrivnostnem najdenčku, katerega so našli v listnjaku posestnika Fideršiča v Hotinji vasi. Oblasti so nato uvedle preiskavo ter se je ugotovilo, da je mati otroka doma iz okolice Loč ter se piše Marija Gorinšek. Poročena je s hlapcem Vinkom Gorinškom, ki služi v okolici Konjice. Mater otroka so izsledili ter se je sedaj skrivnost najdenčka pojasnila. Mati je priznala, da je dete nezakonsko. Njen mož je bil 18 mesecev zaprt v mariborski kaznilnici, med tem časom pa je ona imela otroka z nekim železničarjem v Rogatcu. Ko je prišel mož iz zaporja, ji je dejal, da se ona lahko vrne k njemu, otroka pa ne sme prinesiti s seboj. Zaradi tega je poslala dete po neki nepoznani ženski iz Poljčan dotičnemu železničarju v Rogatce, ki pa je potem zanesla otroka v Hotinjo vas. Otrokovo mater so zaprli.

m Dekliški krožek Maribor I. ima drevi ob 7 sestanev in običajnih prostorih. Udeležba obvezna.

Gledališče

Sreda, 17. januarja, ob 20: Koncert Glasbene Matice. Red A.

Četrtek, 18. januarja. Zaprt.

Najnovejša poročila

Sovjeti pritiskajo vedno hujše na Fince

Riga, 16. jan. t. V teku včerajšnjega dne so najbolj trpela od sovjetskih bomb mesta Turku in Vipur. Pri napadu na ta mesta so finska letala in protiletalsko topništvo sestrelila šest težkih sovjetskih bombnikov.

Nova sovjetska ofenziva zavzema vedno večji obseg. V finskem glavnem štabu se zavedajo posledice te ofenzive in so pripravljeni, da bo borba pri Petsamu in Salli odločilnega pomena za severno finsko armado. Sedanje sovjetske rezerve so mnogo bolj opremljene od prejšnjih čet, ki so se borile na tej fronti. Te čete so tudi mnogo bolj izvežbane in imajo tople obleke, tako da lahko prenašajo mraz. Finske smučarske kolone so sicer še vedno v premoči in obvladajo sovjetske smučarske oddelke, dasiravno sovjetske čete zaradi odlične opreme, ki so jo dobile, ne zaostajajo mnogo za finskimi vojniki.

Finsko vrhovno poveljstvo poudarja nevarnost, ki grozi armadi generala Valeniusa zaradi tega, ker so Sovjeti začeli po načrtu bombardirati vse zveze finske armade z ozadjem, tako da je skoraj povsem izključena vsaka dobava municije in hrane ter rezerv na fronto. Prvič v tej vojni je začelo sovjetsko vrhovno poveljstvo po načrtu postopati in letalstvo odlično sodeluje s kopno vojsko. Posebej je treba poudariti, da je bila akcija pri Salli od rdeče armade izredno dobro pripravljena in je že imela znatne uspehe. General Valenius je bil prisiljen, da umakne svoje čete znatno nazaj. General Valenius je prosil generala Mannerheima tudi nujno za pomoč. Napredovanje sovjetskih čet na tem odseku pomeni nevarnost, da bodo finske čete razkosane. Prav tako se stopnjuje topniški ogenj pred Mannerheimovo črto. Enako tudi na fronti pri Ladoškem jezeru, kjer maršal Mannerheim vsak trenutek pričakuje odločilno ofenzivo proti njegovi utrjeni črti. Severno od Ladoškega jezera se je vodila ostra borba pri Ilamanssi. Navzlic odnosu moči 1:10 se je Fincem s spretnim protinapadom posrečilo razbiti večje sovjet čete ter jim zapleniti bogat vojni plen.

Helsinki, 16. jan. t. Reuter: Nocojnjše finsko uradno poročilo pravi, da se je Fincem posrečilo pri Salli uničiti 2 sovjetski stotniji.

Chamberlain o položaju Poljakov

(Glej govor na 3. strani.)

London, 16. jan. AA. Reuter: Ko je odgovarjal na več zastavljenih vprašanj, je predsednik vlade Chamberlain dejal, da so poročila o preganjanju Poljakov v krajih, ki so jih zasedli Nemci, na žalost popolnoma potrjena z dokazi, ki se jim mora verjeti. Chamberlain je nato pristavil: »Jasno je, da je število žrtvev zelo veliko. V tistih krajih Poljske, ki so bili priključeni Nemčiji, so nemške oblasti — kakor izvemmo iz zanesljivega vira — izpeljale politiko nasilnega iztrebljenja naroda, in zdi se, da odstranjajo izobražene voditelje. Poljska vlada je obljubila, da bo o tem izdala »belo knjigo«.

V drugem delu svojega govora je Chamberlain dal politični in vojaški pregled preteklega tedna. O položaju na bojiščih je dal upovpolne izjave in menil, da gredo zavezniški hitro proti zmagi. Ako zares pride kmalu do zaostritve vojne, je Anglija na to popolnoma pripravljena.

Nato je govoril o denarni pomoči, ki jo je dobila Turčija, ki sta ji Anglija in Francija posodili 42 milijonov funtov (okrog 10 milijard dinarjev) za nabavo orožja in za nakup drugih potrebščin. Anglija in Francija bosta od Turčije kupovali čim večji del njenega izvoza.

Chamberlain je na to pohvalil zadržanje Belgije in Nizozemske »sprlo kopicenja nemških čet na nujnih mejah« in dodal, da zavezniški položaja niso prezrli in da so pripravljeni na vsako možnost.

Nato je govoril o Finski ter pristavil, da bosta Anglija in Francija tej deželi hitro nudili izdatno pomoč, ker se bori za iste ideale kakor zavezniški.

Chamberlain je omenil tudi položaj na Sredozemskem morju ter priznal, da je zadržanje Italije miru naklonjeno. Anglija nič bolj ne želi, kakor to, da bi bil mir na Sredozemskem morju nedotaknjeno ohranjen tudi v bodočnosti.

Slovesna večerja pri knezu-namestniku v Zagrebu

Zagreb, 16. januarja. AA. Nj. kr. Vis. knez Pavle in knežinja Olga sta priredila zvečer ob 20.30 v dvoru v Zagrebu svečano večerjo, katere so se udeležile sledeče ugledne osebnosti:

Predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Maček z gospo, ban banovine Hrvatske dr. Subašić z gospo, nadškof dr. Štepinac, metropolit Dositej, senator inž. Košutić, senator dr. Krnjević, senator dr. Vilder z gospo, senator dr. Kosanović, senator dr. Pernar z gospo, armadni poveljnik Nedeljković, podban dr. Krbek z gospo, župan Mate Starčević z gospo, predsednik akademije dr. Bazaža z gospo, rektor dr. Živković, kipar Iv. Meštrović z gospo, bivši poslanec Baburić, bivši posl. Stuparić, bivši poslanec Kuvežić, bivši poslanec Josip Reberski z gospo, predsednik HRS Al. Pečnik, general Marko Mihajlović z gospo, predsednik stola sedmorice dr. Kugler, predsednik trgovinske zbornice dr. Krasnik, predstojnik odd. za prosveto Izidor Skorjač, predsednik industrijske zbornice dr. D. Čekus z gospo, podpredsednik obrtniške zbornice Ramušček, župnik cerkve sv. Marka dr. Rittig, predsednik pravoslavne cerkvene občine Mikasinić z gospo, minister dvora, prvi pribočnik in ga. Lozanić.

Potres v južni Italiji

Rim, 16. jan. t. Potres, ki so ga čutili v Palermu in po vsej Italiji, je poškodoval nekaj stavb, med njimi tudi gornji del probojla monumentalne cerkve sv. Ane, ki se je zrušil. Na Trgu neodvisnosti se je zrušil del tamkajšnje galerije ter je bilo lažje ranjenih 20 oseb, en karabinjer pa je bil ubit. Tudi po drugih krajih Sicilije je napravil potres znatno škodo.

Vesela burka prijetne zabave, komike in zdravega humora! — Danes nepreklicno zadnjikrat!

Hans Messer Wolf Albaach Retty, Carola Lišna, Fritz Imhof, R. Carl, Julia Serda,

Glej, da se ne zaljubiš!

Ob 16., 19. in 21. uri
KINO UNION 21-22

I Pogreb ravnatelja Rajka Stojca. Skromen, a lep je bil pogreb pis. ravnatelja na okrožnem sodišču Rajka Stojca izpred hiše žalosti na Resljevi cesti, kjer se je zbralo mnogo odličnih oseb in ostalega občinstva, da izkaže pokojniku zadnjo čast. Pevec »Ljubljane« so mu zapeli žalostinko »Vigred«, vojaška godba mu je v slovo intonirala Beethovnovo žalostinko. Razvil se je nato prav velik žalni sprevod. Na čelu je korakala četa pešpolka št. 40, za njo v dolgi vrsti jetniški pazniki z vencem, nato skavtski steg »Zlatorog« s praporom, za njim z vencem v velikem številu člani Društva bojnikov s predsednikom g. Ratejem na čelu, sledilo jim je Prosvetno društvo Ljubljana, mesto z vencem in mnogimi člani s predsednikom dr. Voršičem. Krsta je bila položena na lafeto, ker je bil pokojnik rezervni kapetan. Za krsto so šli pokojnikovi svojci in sorodniki, nato pa v prav častnem številu zastopniki ape-

1889 domačih zajcev, 473 kozličev in dvoje jagnjet. Ogromno se v Mariboru porabi sadja. Posebno v lanskem letu je bil naval sadjarjev na trg izreden,

m Obrtniška proslava bo 27. jan. 1940 v Narodnem domu.

m Težave v telefonskem prometu s Nemčijo. Poleg osebnega prometa so Nemci sedaj tudi zelo omejili telefonski promet med našo in svojo državo. Poleg tega pa je sedaj vsako telefoniranje zvezano z velikimi formalnostmi in zamudami. Tako lahko po telefonu govoriš med Mariborom in Gradcem le preko Zagreba in Dunaja, kjer do-loča posebna komisija, če se pogovor sme vrstiti. Na Dunaju zavrnejo do dve tretjini pogovorov.

m Ljudski oder v Mariboru priredi na svečni-
co, dne 2. februarja, zabavno Molierovo komedijo »Namišljeni bolnik«.

m Več točnosti pri obisku gledališča. Gledališka uprava ponavlja svojo prošnjo za pravočasno prihajanje k predstavam. To je tudi v lastno korist zamudnikov, da vidijo začetek predstave, zahleva pa to tudi obzirnost napram ostalim.

m Oni abonenti reda A, ki slučajno niso dvignili že pri dnevnih blagajni svojih vstopnic za nocojšnji simfonični koncert Glasbene Matice, jih lahko dobe še pred večernim koncertno blagajno pri gledališki blagajničarki.

m Na jutrišnjem prosvetnem večeru, ki bo ob osmih zvečer v dvorani Združenje gospodarske banke, bo predaval p. Kazimir Zakrajšek iz Ljubljane o izseljenških vprašanjih. Sodeloval bo tudi dijaški pevski odsek, na sporedu je tudi deklamacija iz Zupančičeve »Dumce«.

m 10 letnica pomembne zdravstvene ustanove v Mariboru. Te dni je poteklo 10 let, kar je specializist za kirurgijo in šef-primarij kirurškega oddelka splošne bolnišnice v Mariboru dr. Černič odprl svoj moderno urejen sanatorij v Gosposki ulici. Ob tej priliki je gospod primarij mariborske časnikaarje povabil na ogled svojega sanatorija ter jim ob tej priliki razložil namene, ki jih je imel s svojim sanatorijem. V razgovoru z g. primarijem in pri ogledu te prvovrstne zdravstvene ustanove so se mariborski časnikaarji imeli priliko prepričati, da je dr. Černičev sanatorij na sodobni višini, da prav nič ne zaostaja za drugimi sličnimi ustanovami pri nas in v inozemstvu in da more zato bolnikom nuditi vse, kar je doslej dosegala zdravstvena kultura. To so tudi potrdili bolniki, ki so se v sanatoriju zdravili, prav tako pa tudi

Tudi Japonska je bila letos deležna snega. Padlo ga je za nekaj prstov na debelo, kar je na japonskem že redek dogodek.

KULTURNI OBZORNIK

Križev pot Kneza Koclja

Resnica je, kar se večkrat pove

Na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani je madžarski govornik Bangha ob vihrnem odobravanju rekel: »Za moderno občinstvo resnica ni to, kar je stvarno dokazano, marveč to, kar se dvakrat, trikrat, štirikrat pove.« To se je uresničilo ob knjigi »Slovenski knez Kocelj«. Iste zmote so se o tej knjigi ponavljale šestkrat na raznih mestih s podpisi petih ocenjevalcev.

Na knezu Kocelju sem odkril »presenetljivo nove poteze«, ki jih zgodovinarji doslej niso opazili, kakor je izjavil strokovnjak M. Kos. Toda pisec te novosti po poklicu ni zgodovinar. Zato so se začele o knjigi širiti govorice, da ni kritična. Ker se je zaradi izvirnih risb tisk nepričakovano zavlekel in je zaradi zakasnele bibliofilske izdaje morala že tiskana in vezana knjiga ostati še tri mesece za promet zaprta, a so jo nekateri vendar že dobili, je bilo dovolj časa za eno in širjenje govorice, češ da je knjiga ponesrečena, da bo doživela polom, da je »v vodo padla«. To so verjeli in govorili celo vplivni književniki. Ko je knjiga naposled izšla s šestmesečno zamudo, jo je najprej pozdravila uničujoča ocena nekega univerzitetnega slušatelja, češ da knjiga ni dovolj dozorela, ni kritična in ima veliko napak.

Prvikrat v dvajsetletni zgodovini naše univerze smo doživeli, da je njen slušatelj ponovno napadel znanstveno knjigo starega profesorja. Med drugim je mladi pisec trdovratno ponavljal že omajane trditve zgodovinarja M. Kosa, ki jih je ta zapisal brez natančne samostojne raziskave, a jih po svojih opozoritvah ni več odločno vzdrževal. Prav te trditve M. Kosa so za zgodovinsko podobo kneza Kocelja odločilnega pomena. Eno teh trditve je mladi M. Kosov učenec poudarjal kot odločilno »Arhimedovo točko«. Iz tega bi seveda sledilo, da nisem podal zgodovinske Koceljeve podobe, kakor eta potem ponavljala dva ocenjevalca v strokovnih zgodovinskih glasilih Muzejskega društva v Ljubljani in Zgodovinskega društva v Mariboru.

Mučna zadeva

Nič ni pomagalo, da je bila vsem recenzijam izvodom priložena strokovna izjava M. Kosa, ki ugotavlja, da je knjiga kritično in pomembno znanstveno delo. Kritiki se niso ozirali na to strokovno izjavo, ki bi jih bila mogla obvarovati tako velikih zmot. Kako je to mogoče? Vplivni književniki so govorili: »Kritika M. Kosovega učenca je odmev njegovega zgodovinskega seminarja in pogumno izjavlja resnico, ki je M. Kos iz obzirnosti ni povedal. M. Kos ni zapazil vseh napak. Sicer pa je treba brati med vrstami. Saj M. Kos piše, da katera Grivčevih hipotez morebiti ne bo objeljal.«

Ko je bila knjiga že tako ubita, da je bila pravična ocena skoraj nemogoča in je bilo občinstvo zavedeno v zmot ali pa zbegano, sem bil naposled prisiljen k obrambi. Posrečilo se mi je najti toliko novih dokazov in pojasnil, da sem mogel v obrambo že dokazanih resnic objaviti po dve razpravi v Bog. Vestniku in v Jugosl. istor. časopisu, Ker pa znanstveni časopisi izhajajo le v redkih obrokih, je trajalo skoraj eno leto, da sem mogel zavrniti vse zmotne in krivice.

Na svoje obrambne razprave sem prejel nekaj prav značilnih dopisov od naših znanstvenikov. Naj navedem dva najznačilnejša.

Prvi se je oglasil dr. A. Breznik z dopisnic: »Čestitam k izsledkom; le-ti dovolj zgovorno kažejo, kako se pri nas pišejo ocene. Zagovori so za pisatelja mučna zadeva, toda za stvar samo potrebni.«

Mnenje mnogih strokovnjakov je kleno izrekel dr. G. Krek, podpredsednik Akademije znanosti: »Čudim se, da si upajo mladi ljudje, ki se še uče, ali ne strokovnjaki napisati kritike o tako zapletenih problemih, ki zahtevajo temeljito izobrazbo v tako heterogenih vedah, kakršne so slavistika, teologija, zgodovina itd. Se bolj pa se čudim, da so se naša uradništva, ki sprejemajo take kritike.« — Čuden je, da je med temi uradniki celo en univerzitetni profesor. Se bolj neumestno je, da je uradniški zgodovinskega časopisa sam napisal tako zmotno kritiko.

Strokovna sodba M. Kosa

Vsa mučna zadeva se ače okoli knjige, ki ji je pot v javnost odprl M. Kos, se svojo strokovno izjavo. Kako je mogoče, da so to izjavo vsi kritiki prezeli in so ji celo nasprotnost? Ali se res kaj skrivna med vrstami? Ni nemogoče, da je M. Kos v sodbi o svojih hipotezah mislil zlasti na tiste moje trditve, ki se ne ujemajo z njegovimi. Njegov mladi učenec mi je tiste razlike res očital kot velike napake in poudarjal, da sem se zmotil v odločilni »Arhimedovi točki«. Isto sta v drugi obliki ponavljala dva srednješolska zgodovinarja v strokovnih zgodovinskih glasilih; bistveno odvisno od mladega

Kosovega učenca je v strokovnem zgodovinskem časopisu ugotovljeno, da nisem narisal zgodovinske podobe, ampak z zgodovinsko meditacijo predstavljal idealnega (idealiziranega) narodnega junaka.

Zaradi umetno in neumestno poudarjanega nasprotja med menoj in med M. Kosom je postala zadeva tako mučna, da sva se mogla šele po enem letu o vsej stvari kolegialno pogovoriti. Profesor M. Kos mi je izjavil, da še danes vzdržuje svojo že podano strokovno sodbo; to bo v prvi svoji razpravi o sorodnem predmetu javno povedal. V zgodovinskem seminarju o tem nisem govoril. O najinih razlikah in znanstvenih vprašanjih pa mi je izjavil, da imam popolnoma prav in da se je on motil. Samo pristnost pisma papeža Hadriana II. o slovanem bogoslužju še razlikuje, a že zdaj priznava, da imam v dveh odločilnih točkah popolnoma prav. Tako govori resen znanstvenik, ki se ne boji resnice.

To je krepek nauk za vse tiste, ki so se skrivali za znanstveni ugled M. Kosa in so odločilno točko v Koceljevi zgodovini ter glavno mojo zmotu ugotavljali prav tam, kjer se je M. Kos po lastnem priznanju motil. Nekritično sklicevanje na ugotovitve M. Kosa torej prav očitno kaže, kam pridemo, če kritiki sodijo o vprašanjih, ki jih premalo poznajo. Je li bilo treba naše občinstvo nad eno leto begati s tolikokrat ponavljanimi zmotami?

Znanstvena resnica zmaguje večkrat tudi brez boja in brez napadov. Tolikokrat ponovljeno nekritično poudarjanje razlik med menoj in med M. Kosom je neumestno in mučno, ko sva se s kolegialnim sodelovanjem že dovolj sporazumela in skupno popešila razbistrih težkih vprašanj.

Zgodovinar

Zelo mučno je, da v resnem časopisu nastopa univerzitetni slušatelj kot priznan zgodovinar ter »stališča slovenskega zgodovinarja« oboja profesorja z namigavanjem, da ni zgodovinar. Res nisem profesor zgodovine in nikakor ne trdim, da sem zgodovinar. A kot univerzitetni profesor vzhodnega bogoslovja v Zagrebu sem bil prisiljen, da sem se po prejšnjih zgodovinskih študijah še temeljiteje ukvarjal z zgodovino in mnogo delal v zagrebških bibliotekah. Potem sem napisal nekaj zgodovinskih znanstvenih razprav, ki so na prve srbske, hrvatske in slovenske zgodovinarje, univerzitetne profesorje, tako vplivale, da so me sprejeli v svojo družbo in me prisilili, da sem prevzel predsedstvo ljubljanske sekcije Jugoslovanskega historičnega društva. Če torej nastopam na zgodovinskem polju, so za to odgovorni tisti zgodovinarji, ki presegajo znanstveno kvalifikacijo srednješolskih zgodovinarjev in univerzitetnih slušateljev. Naj torej kritiki ne segajo čez meje svoje kompetence in naj v tej zadnji vprašajo univerzitetne profesorje. Sam nikoli nisem silil med zgodovinarje in če sem jim res tako neljub gost, se prav rad umaknem, ker imam na drugih poljih dela več kot dovolj.

Stem je v zvezi očitke, da kneza Kocelja »vrednotim na psihološki osnovi današnjega narodnostnega razpoloženja« in da sem ga preveč poslovenil. V Glasniku Muz. društva 1939 (str. 169—171) sem pojasnil, da je bil Kocelj po soglasnem mnenju vseh naših zgodovinarjev in jezikoslovcev res slovenski knez. Naj ga li zatajimo prav zdaj, ko je njegova pomembnost jasno dokazana in ko nam je narodna zavest posebno potrebna?

Kdo bo popravil krivico?

Ker so bile vse kritike napisane v vzajemni odvisnosti in so se krivični očitki tolikokrat ponavljali, dvakrat celo v strokovnih zgodovinskih glasilih, je bil vpliv uničevalen. Zato je tudi odgovornost velika. Za občinstvo je resnica pač to, kar se večkrat pove in v čemer se več prične ujema. Kritiki so verjeli tudi resni izobraženi moše. Neki idealen profesor, narodni poslanec, je bil naprosen, da bi javne oblasti opozoril na domoljubni pomen knjige. Sicer požrtvovalni mož je odgovoril, da je to nemogoče, ker so kritike neugodne.

Kdo bo popravil krivico? Glasnik Muz. društva je zmotno kritiko že nekoliko popravil s objavo svojih člankov; njegov urednik je izjavil, da je pripravil objaviti še razločnejši popravek. Kaj pa urednik mariborskega zgodovinskega časopisa?

Z izjavami M. Kosa in drugih uglednih znanstvenikov je etvarni položaj že razjasnjen. Vse dve in z motne sem v strokovnih znanstvenih listih že razpršil in zavrnil, kakor je poročal dr. A. Breznik (v Slovincu, štav. 278, l. 1939) in kakor priznava naši prvi znanstveniki. A strokovni listi so namenjeni in dostopni le manjšemu krogu čitateljev. Ali naj ostalo občinstvo pustimo v zmotah, ki so jih razširile vzajemno odvisne kritike? Naj li javno zatajimo tistega našega kneza, o katerem pravi M. Kos, da je najpomembnejši slovenski vladar v zgodnjem srednjem veku?

Dr. Fr. Grivec.

iz eseja Baročna Praga. Prav tako je preveden pogovor pokojnega slovaškega umetnika, prijatelja Slovincu Mikulaša Galande s Pospisilem o svoji umetnosti. Leposlovje predstavlja prevod Mirana Jarca flamskega pesnika Firmina van Hecke: Samson in Dalila ter Malešov prevod iz zamorske poezije v prozi Vete, poleg že prej omenjenega in na čelu lista postavljene Gradnikovega prevoda. Bogat je umetniški zapisnik, kronika umetnostno pomembnih dogodkov ter ilustrativni del, kjer so med drugimi reprodukcijami dela domačih umetnikov (freske s Križne gore, Maleš, Jana, Kalin, Dremelj, Piščanec Eda, Mira Pregelj, Mara Kralj, Bara Remeč, Jela Humeč-Trnkoczy, Dana Pajnič, Stefa Pžilič ter Milica Beševid) ter tujih (Galanda, Ciegelski, Korušin, Correggio, Grant). Več je tudi risb o tipih slovenskih hiš, vzeti iz Karlovškove knjige: Slovenski domovi.

Nova monumentalna cerkevna zgodovina v češkem jeziku. Znani jezuit p. Blažej Račec D.J. je v Podlahovi knjižnici znanstvenih del kot 2. v. izdal 689 strani obsegačo Cerkevno zgodovino, ki jo krasi 32 slikarskih prilog. Knjiga je nastala iz predavanj in je povsod ohranjen čar žive besede. Kritike pravijo, da se kljub vsej znanstvenosti bere knjiga kot roman. Ob svetovnih potih Cerkev se vedno ustavlja tudi pri češki zgodovini ter razlaga rast in težave Cerkev tudi v slovenskih krajih prav tako kakor v misijonskih. Knjiga stane 110 Kč in jo je založila knjigarna Vytěhrad, Praha.

Češki katoliški pesnik Václav Kasper je izdal lepo knjigo »Češko nebo«, v kateri je v lepi pesniški besedi — seveda v prozi — sestavil na podlagi zgodovinskih in literarnih virov življenjske vse českih svetnikov, ki tvorijo češka nebesa. Življenje, trpljenje in slava je moto te lepe knjige, ki so jo okrasili najboljši češki umetniki, saj je priloženih 12 velikih prilog ter 67 reprodukcij čeških svetnikov in tistih, ki so v češkem jeziku budili vero v Boga in narod, čeprav so bili od drugod. Pesniška beseda Kasperjeva daje knjižici še posebno ceno. Stane 90 Kč, vez. 120 Kč.

V snegu in mrazu na zahodni fronti: Nemška prednja straža v strelskem jarku s pripravljeno strojico.

Verna Finska

Bivši apostolski vikar skandinavskih pokrajin in Finske, msgr. dr. Buckks, je izjavil dopisniku nizozemskega »Ulaasboda«:

Ko so finski posredovalci nekaj tednov pred vpadom Rusov odpovali v Moskvo, je ljudstvo ob slovesu prepevalo verske in narodne pesmi. Na jugu države, v Lintuli na Karelijski zemski ožini, je samostan ubogih pravoslavnih redovnic. Na otoku na Ladoškem jezeru je slavni samostan Valamo pravoslavnih redovnikov, in v Petsamu je še neki manjši meniški samostan. Vsi ti samostani prosijo Boga s finskim ljudstvom vred, da bi jih ne zadelo usoda njih bratov in sester v Rusiji. Katoliške sestre na Finskem goreče molijo, da bi smele kmalu spet začeti vzgajati finske otroke. Maršal Mannerheim je pred nekaj leti prišel v samostan teh redovnic v Moerdiku (na Holandskem). Ko je obiskal neko znano redovnico iz Finske. Ko je v osvobodilni vojni leta 1918 zmagovito premagal rdečo armado, je črpal moč in podporo iz molitev in požrtvovalnega življenja svoje hčere, ki je svoje življenje v nekem angleškem samostanu karmeličank posvetila nebesnemu Zeninu.

Pa je že božja volja, da mora človek storiti vse, tudi sam, kolikor le zmore. Pomožna akcija, ki je povsod tako sijajno uvedena in ki so zanj Finci iz vsega srca hvaležni, naj se praktično in učinkovito razvija dalje in naj zlasti prihaja o

pravem času. Finci so hrabri in ponosni, a so tudi zdravega, realističnega duha in zato se ne branijo tuje pomoči sprčo številnega sovražnika. Saj se ne bje boj le za Finsko! Nevarnost, ki ogroža Finsko, ogroža vso Evropo. Ko Evropa pomaga Finski, pomaga sama sebi.

Ne kupujte mačka v vreči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate

Radensko
tislo z rdečimi srci,

našo najboljšo mineralno vodo,

izrecno v originalnih steklenicah!

Edini časopis v Tibetu

V Tibetu že nekaj časa izhaja list »Tibetske novice«, edini časopis, ki ga imajo na tej planoti. Izhaja v mestu Tačlinu, kjer mnogo ljudi bere ta list. Pa tudi drugje po deželi so naročeni nanj; karavane jemljejo časopis s seboj, saj v Tibetu nimajo nobene pošte.

ŠPORT

Izredni občni zbor Jugosl. plavalne zveze

V nedeljo je bil v Zagrebu izredni občni zbor Jugoslovanske plavalne zveze, katerega so se udeležili samo delegatje slovenskih in hrvatskih klubov. Srbskih zastopnikov radi znanih razmer v našem plavalnem športu ni bilo in tudi Slovenci so se udeležili tega občnega zbora pod gotovimi pogoji, ki morajo biti sprejeti, če hočejo Hrvatje še računati na sodelovanje slovenskih klubov v jugoslovanskem plavalnem športu. Ker je bilo javljeno slovenskim delegatom, da so hrvatski zastopniki v glavnem voljni sprejeti zahteve slovenskih delegatov, se je pričel občni zbor. Na zahtevo slovenskih delegatov, kakšno stališče so zavzeli hrvatski klubi glede navedenih resolucij, ki govorijo o enakopravnosti, jih je predsednik odgovoril, da se bo stvar obravnavala na samem občnem zboru. Nato so slovenski delegatje ponovno odšli na posvetovanje in ko so se vrnili, se je občni zbor nadaljeval. Potem so prešli na verifikacijo pooblastil, dalje so razpravljali o podporah za klube in novosnovane narodne zveze.

Nato so prešli na najvažnejše vprašanje, na spremembo pravil. Hrvatje so zahtevali, da ima vsaka narodna zveza po en glas in potem še toliko glasov, kolikor ima ligaskih klubov. Potemkaj bi imela po današnjem stanju hrvatska zveza pet, slovenska dva, srbska pa en glas. Slovenski zastopniki so pa zahtevali, da naj bi to veljalo samo za odločevanje za prenos zveze, za spremembo pravil ter pri tolmačenju kompetence narodnih zvez, v vseh ostalih vprašanjih naj bi se pa odločevalo na bazi enakopravnosti. Hrvatje niso hoteli sprejeti upravičenih sloven, zahtev po enakopravnosti v razmerju 1:1 in ker tudi ni bil dosežen kompromis, je bil občni zbor prekinjen in se je nadaljeval popoldne, o katerega poteku bomo še poročali.

Popoldne se je nadaljeval izredni občni zbor ter so najprej razpravljali o sodelovanju na občnih zbiorih vrhovne zveze. V tem pogledu so stavili Hrvatje svoj predlog, glasom katerega sodeluje na občnem zboru vsaka narodna zveza z enim delegatom in s še toliko delegati, kolikor je klubov dotične narodne zveze v ligi. Slovenski predlog pa je šel za tem, da naj velja tako stanje glasov samo za prenos zveze, spremembo pravil ter za tolmačenje o kompetenci narodnih zvez, dočim bi za vse ostale primere veljalo razmerje 1:1. Sprejet pa je bil kompromisni predlog, da namreč nadzorni odbor, katerega sestavljajo trije člani (od vsake narodne zveze po en član), pazi na to, da upravní odbor postopa točno po pravilih in če samo dva člana nadzornega odbora smatra, da je upravni odbor ravnal nepravilno, lahko zahteva sklicanje izrednega občnega zbora, ki mora biti najkasneje v 14 dneh in na katerem imajo glasovalno pravico klubi kakor doslej.

Slovenski predlog glede tehničnega odbora, katerega naj bi sestavljali trije člani narodnih zvez, je propadel in je bil izvoljen tehnični referent vrhovne plavalne zveze. Slovenci so se pri tem predlogu odrekli glasovanju.

Potem so predelavali pravila. Upravni odbor bo štel osem članov. Članarina za vrhovno zvezo znaša: za hrvatsko zvezo 2500 din, za slovensko 1000 din in za srbsko 500 din. V ligi bo letos pet klubov, in sicer: Viktorija, Jadran, Ilirija, Jug in ZPK; od teh bo zadnji konec leta avtomatično izpadel, četrtega bo pa lahko izzval prvak narod-

ne zveze. Prvenstvo narodnih zvez bo sedaj zamenjalo pokrajinska ter medkrajevna tekmovalja, juniorsko prvenstvo in prvenstvo posameznikov pa ostane v izvedbi vrhovne državne zveze, skupaj kakor doslej.

Dofotki se bodo razdeljevali po posebnem pravilniku. Zavrnjen je bil predlog Slovincov, po katerem bi se vodstvo reprezentance menjavalo po turnusu: Slovenci, Hrvatje, Srbi. Končno je bil izvoljen odbor, v katerem je tudi Slovenec dr. Skaberne in ki ima nalog, da v podrobnostih izdela nova pravila.

Podonavski pokal nogometašev

Preteklo soboto in nedeljo je bil v Budimpešti sestanek nogometnih zastopnikov Italije, Nemčije, Jugoslavije, Romunije, Češke, Švice ter Madžarske, na katerem so reševali vprašanje novega tekmovalja za srednjeevropski pokal. V načelu so bili vsi edini v tem, da je treba tudi v letošnjem letu izvesti to tekmovalje, vendar so bili pozvani vsi prizadeži, da stavijo do 15. februarja svoje predloge, ki naj se nanašajo samo na sistem tekmovalja. Italijani so predlagali nov sistem, po katerem bi se tekmovalje mnogo prej končalo, toda delegati jugoslovanske, romunske in madžarske zveze so izrazili željo, da naj se igra po sedanjem ali po poslednjem sistemu. 9. in 10. marca bo tozadevna konferenca v Zlinu, kjer se bo vsa stvar definitivno rešila.

Na tem sestanku je bil osnovan podonavski pokal, na katerem bodo sodelovale gotovo Jugoslavija, Romunija ter Madžarska. Morda pride zraven še Italija, morda še Češka in Nemčija. Za ta pokal bodo tekmovalce istočasno tri reprezentance vsakega naroda: A reprezentanca bo igrala za veliki pokal, B reprezentanca za mali pokal in juniorji za najmanjšega. Tekme za ta pokal se prično že letošnji pomlad. Podrobnosti za podonavski pokal se bodo sprejele meseca februarja na konferenci, ki bo v Temišvaru ali v Aradu.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza ima svojo redno sejo jutri, v četrtek, ob 8 zvečer pri Habjanu v Sp. šiški. Vsi odborniki točno in polnoštevilno! — Predsednik.

ZFO

Smučarske tekme šmarnogorskega okrožja

Preteklo nedeljo je priredilo šmarnogorsko okrožje ZFO tekmovalje v smuku na Golem brdu pri Zlebeh. V lepem sončnem vremenu je tekmovalo 48 tekmovalcev, in sicer 19 članov, 21 mladev, 8 izven konkurence. Tekmovalju je sledilo ob vsej progi mnogo članov izletnikov. Tehnični rezultati so bile:

Člani: 1. Jeločnik Marjan, FO St. Vid, 2 min. 25 sek., 2. Smole Slavko, FO Dravljce, 2.26, 3. Brezic Tone, FO St. Vid, 2.37.

MLADI: 1. Magister Marjan, FO St. Vid, 2 min. 17 sek. (najboljši čas dneva), 2. Magister Drago, FO St. Vid, 2.28, 3. Erman Stefan, FO St. Vid, 2.33.

Izven konkurence: 1. Megler Jože, ASK, 2.56, 2. Bizovičar Rado, FO Skofja Loka, 3 minute, 3. Hostnik Anton, FO Skofja Loka, 3.8.

Moštva: 1. FO St. Vid I 12 točk, 2. FO St. Vid II 32 točk, 3. FO Ježica 46 točk.

Zmagovalci so prejeli pokal (moštvo), plakete in praktična darila. Tekme, ki so bile dobro pripravljene, so se brez nezgod zaključile, čeprav je bila proga ponekod težka in nevarna. Smučarji tekmovalci so bili veseli svojih rezultatov, izletniki pa krasne nedelje, ki so jo uporabili za lep izlet.

Prve knjige slovenske Akademije znanosti in umetnosti

Danes smo dobili prve knjige Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki jih je izdal Filozofsko-filološko-historični razred v treh zbirkah: Dela, Korespondence pomembnih mož in Viri za zgodovino Slovincov. V Delih je izšlo kot prvo delo na 490 straneh filozofska razprava univ. prof. dr. Franceta Vebra: Vprašanje stvarnosti s podnaslovom Dejstva in analize. V Korespondenci pomembnih mož pa je izšla delna korespondenca Sigmunda barona Zoisa (1808—1809), najpomembnejšega moža našega preporoda, v razlagi in ureditvi akademika prof. Kidriča. V zbirki Viri za zgodovino Slovincov pa je začel akademik prof. Milko Kos izdajati Srednjeveške urbarje za Slovenijo, katerih prvi zvezek obsega urbarje salzburske nadškofije, ki se tičejo naše zgodovine. — To so prve knjige naše Akademije znanosti in umetnosti, ki jih danes samo naznajuemo, obširneje bomo o njih še govorili. Tako je začela slovenska Akademija znanosti in umetnosti svoje delo!

Umetnost št. 5. — Ob novem letu je izšla peta številka umetnostne revije Umetnost z bogato vsebino. Alojz Gradnik je prevel iz Ade Negri prelepo Vrnitev v božiču, primerno zlasti v sedanjem vojnem času. Franjo Šijanec nadaljuje svoj Pregled na začetke francoskega impresionizma. Fran Stele razlaga z umetnostnega stališča dva angela s cerkve sv. Urha na Križni gori pri Skofji Loki, ki sta seveda podana v reprodukciji. Eda Stadler piše oceno razstave umetnic v Jakopičevem paviljonu. Nadaljuje se esej angleškega državnika in ministra W. Churchilla o slikanju za zabavo. V spomin velikega češkega literarnega in kulturnega zgodovinarja Arneja Novaka je preveden odlomek